

Heinola

TILINPÄÄTÖS 2018

Kaupunginhallitus 25.3.2019 ja 20.5.2019
Valtuusto 3.6.2019

Sisällys

1. TOIMINTAKERTOMUS 2018	4
Yleistä	4
Kaupunginjohtajan katsaus	4
1.1.2 Kaupungin hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset	6
1.1.3 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys	9
1.1.4 Olennaiset muutokset kaupungin toiminnassa ja taloudessa.....	11
1.1.5 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä.....	11
1.1.6 Kaupungin henkilöstö.....	12
1.1.7 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittämiseen vaikuttavista seikoista.....	12
1.3 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus.....	18
1.3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen	18
1.3.2 Toiminnan rahoitus	21
1.4 Rahoitusasema ja sen muutokset.....	22
1.5 Kokonaistulot ja -menot	27
1.6 Kuntakonsernin toiminta ja talous	27
1.6.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen kuuluvista yhteisöistä.....	28
1.6.2 Konsernin toiminnan ohjaus.....	28
1.6.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat.....	28
1.6.4 Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä	28
1.6.5 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut	29
1.7 Tilikauden tuloksen käsittely.....	35
2. TALOUSARVION TOTEUTUMINEN.....	35
2.1 Käyttötalousosan toteutuminen.....	36
2.2 Tuloslaskelmaosan toteutuminen	69
2.3 Investointiosan toteutuminen	74
2.4 Rahoitusosan toteutuminen	81
2.5 Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta	82
3. TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	84
3.1 Tuloslaskelma (ulkoinen).....	84
3.2 Rahoituslaskelma	86
3.3 Tase	87
3.4 Konsernilaskelmat.....	89
4. TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT.....	93
5. ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET.....	106
6. ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT	118
7. LUETTELO KIRJANPITOKIRJOISTA JA TOSITTEIDEN LAJEISTA	119
8. HYVINVOINTITILINPÄÄTÖS 2018	120

1. TOIMINTAKERTOMUS 2018

Yleistä

Kaupunginjohtajan katsaus

Vuonna 2018 Heinolan kaupungin toimintaympäristössä oli paljon ristiriitaisia merkkejä; valtakunnallinen taloustilanne oli hyvä ja paikallinen elinkeinoelämä viestitti työvoimapulasta, kun taas työttömyys pysyi valtakunnallisestikin varsin korkeana, noin 14% tasolla. Heinolan osalta työpaikkakehitys jatkui aikaisempien vuosien tapaan maan keskiarvoa paremmalla tasolla ja suomalaisten seutukaupunkien parhaimmistossa, sekä työllisten työvoiman määrä on kasvanut.

Valtuusto teki vuoden 2018 aikana useita päätöksiä, jotka viitoittavat kaupungin suuntaa tulevalle vuosikymmenelle saakka. Kesäkuussa valtuusto päätti talouden tasapainottamisohjelmasta, jolla talouden toimintakatetta kohennetaan neljällä miljoonalla eurolla 2018-2021. Päätös on kunnianhimoinen, mutta sen toteuttamisella Heinola turvaisi itsenäisen taloudellisen aseman haasteelliselta näyttävällä 2020-luvulla. Tasapainottamisohjelman ensiaskeleet aloitettiin vuoden 2019 talousarvion laadinnan yhteydessä, mutta varsinainen työ on vasta aluillaan. Lokakuussa valtuusto hyväksyi kaupungin strategian 2018, jossa määritellään tahto ja tavoitetilaa vuoteen 2030 saakka, jota tarkennetaan ohjelmatyöllä vuoden 2019 aikana. Strategialla hahmotetaan tavoitteita ja keinoja Heinolan elinvoimaisuuden ylläpitämiseksi ja kasvattamiseksi. Vuoden 2018 aikana valtuusto käsitteli useaan otteeseen kouluinvestointeja ja päätöksillään on päättänyt rakentaa kolme uutta koulua lähivuosina (49 M€). Kouluinvestoinnit ovat investointi tulevaisuuteen, mutta samalla nuo investoinnit tuovat haasteita kuntataloudelle. Tällä valtuustokaudella päätetyt investoinnit vuosina 2019-2021 nostavat arviolta asukaskohtaista velkaa noin 46 % (TP2018 Velka 3503 €/as, TA2021 Velka 5464 €/as). Vuoden aikana kaupunkiin valittiin myös allekirjoittanut kaupungin historian yhdeksänneksi kaupunginjohtajaksi, mutta valinnan vaikuttavuus ja merkitys selvinnee tulevien vuosien aikana.

Kaupungin 6,0 miljoonan euroa ylijäämäinen tulos vuodelta 2018 oli pitkälti vuoden aikana ennakoitun kaltainen, verrattuna talousarvion ylijäämäiseen tavoitteeseen (4.6 M€). Positiivisesta tuloksesta haasteellisessa kuntataloudessa voi olla erittäin tyytyväinen. Tulosta analysoidessa kuitenkin havaitsee, että Vasikkasaaren tonttimyyntien kertaluonteiset tulot (noin 3 M€), muodostivat kuitenkin positiivisen tuloksen ytimen. Heinola on panostanut viime vuosina järjestämiinsä sosiaali- ja terveystalouteihin vahvasti, jonka seurauksena Päijät-Hämeen Hyvinvointikuntayhtymän laskutus on kehittynyt Heinolalle myönteiseen suuntaan (-1M€). Energiarahaston tuotot olivat murto-osa aikaisemmilta vuosilta, johtuen vuoden 2018 loka-joulukuun markkinatilanteesta, joka näyttää vuoden 2019 alkuvuoden aikana tasoittuneen. Energiarahaston sijoittamisperiaatteita on markkinatilanteen johdosta syytä uudelleentarkastella, sekä pohtia tuottojen tulouttamista lähivuosina. Tilinpäätös antaa syytä huoleen suunnittelukauden 2019-2021 toteutumisen osalta, kun mittava investointiohjelma realisoituu.

Talouden tervehdyttämispäätös on ollut oikea-aikainen ja sen onnistunut toteuttaminen lähivuosina on Heinolan kestävä talouden näkökulmasta elintärkeää. Se antaa hyvän pohjan uskoa taloussuunnitelman näkymiin, ja siihen, että meillä on tulevaisuuden

onnistumisen avaimet kyllä käsissämme, kunhan osaamme tehdä oikeita ratkaisuja oikeaan aikaan ja kiinnittää huomiota toimintakatteen kehittymiseen.

Vuoden 2018 hyvästä tuloksesta ja vahvan sitoutuneesta työskentelystä kuuluu myös iso kiitos kauden luottamushenkilöille sekä luotettavalle, innostuneelle ja osaavalle henkilöstölle.

Jari Parkkonen, kaupunginjohtaja

1.1.2 Kaupungin hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Valtuuston puheenjohtajat 2017-2021

Puheenjohtaja Niina Varjo (Kok)
 I varapuheenjohtaja Heimo Riutta (SDP)
 II varapuheenjohtaja Kauko Kekkonen (KD)

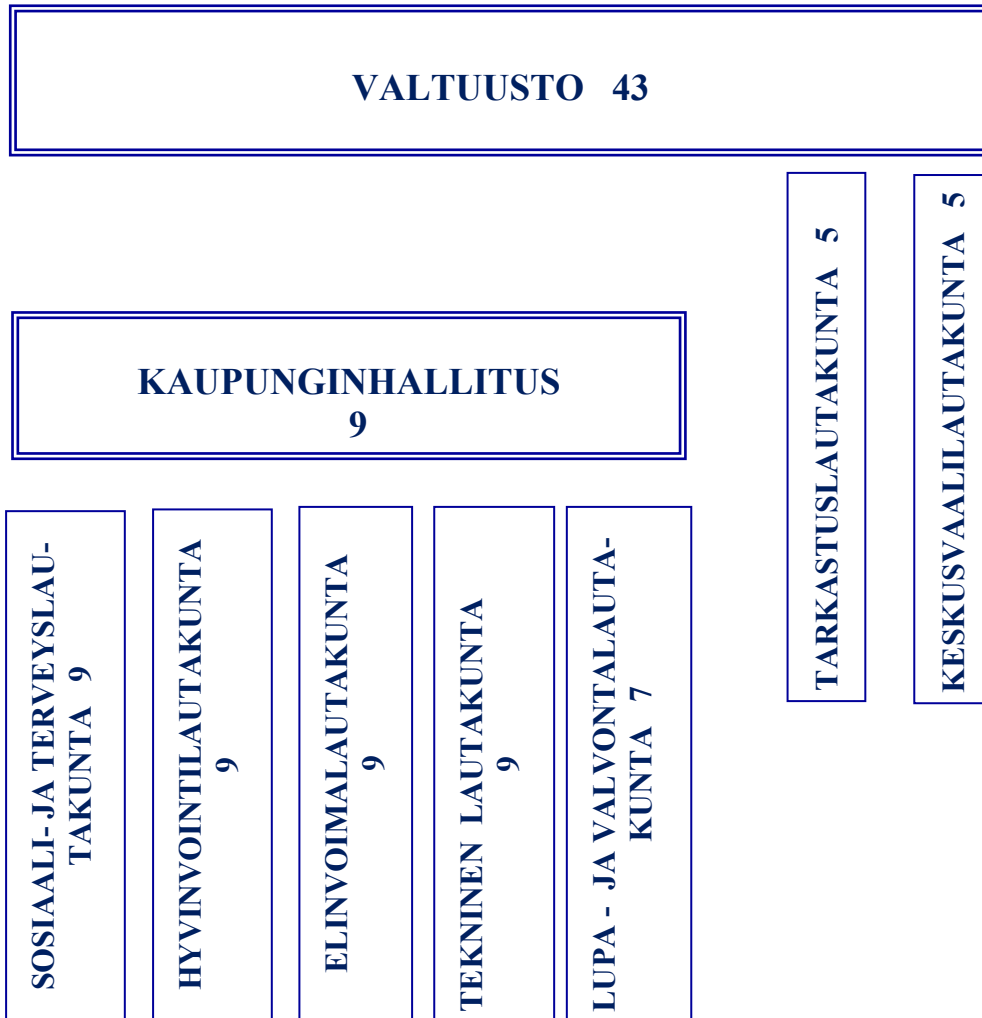
Kaupunginhallitus 12.6.2017-31.5.2019

Puheenjohtaja Kirsi Lehtimäki (SDP)
 I varapuheenjohtaja Fuat Wafin (KOK)
 II varapuheenjohtaja Sanna Karppinen (LiNy)
 Jäsen Marko Heino (PS)
 Jäsen Raili Hildén (SDP)
 Jäsen Ilkka Jaakkola (KOK)
 Jäsen Kaija Järvinen (LiNy)
 Jäsen Jouko Rajajärvi (SDP)
 Jäsen Timo Virtanen (KESK)

Poliittiset voimasuhteet valtuustossa ja kaupunginhallituksessa 31.12.2018

<i>valtuustoryhmä</i>	<i>valtuusto 2017 - 2021</i>	<i>kaupungin- hallitus 2017 - 2019</i>
Heinolan Sosialidemokraattinen valtuustoryhmä, SDP	13	3
Kansallinen Kokoomus, KOK	11	2
Parempi Heinola valtuustoryhmä, PaHe / Liike Nyt - Heinola, LiNy 20.8.2018 lukien	8	2
Heinolan Keskustan valtuustoryhmä, KESK	4	1
Heinolan Perussuomalaisten valtuustoryhmä, PS	3	1
Kristillisdemokraattinen valtuustoryhmä, KD	3	-
Heinolan vihreät ry:n valtuustoryhmä, VIHR	1	-
<i>Yhteensä</i>	<i>43</i>	<i>9</i>

Heinolan kaupungin luottamushenkilöorganisaatio

Heinolan kaupungin tilivelvolliset vuonna 2018

Kuntalain mukaan tilivelvollisia ovat kunnan toimielimen jäsen ja toimielimen tehtäväalueen johtava viranhaltija; kaupunginhallitus, lautakunnat ja johtokunnat sekä niiden jaostot ja toimikunnat.

Viranhaltijat:

Parkkonen Jari kaupunginjohtaja 28.8. alkaen
Malin Sinikka va kaupunginjohtaja 27.8. saakka

Yhteiset palvelut

Malin Sinikka toimialajohtaja, hallinto- ja kehitysjohtaja
Manninen Pirjo palvelualuejohtaja / henkilöstöjohtaja
Salminen Sanna, palvelualuejohtaja / talousjohtaja

Sosiaali- ja terveystoimi

Korttila Kirsi toimialajohtaja / sosiaali- ja terveysjohtaja 1.1. - 8.4.2018; 17.9.2018 -
Timonen Kirsi palvelualuejohtaja / johtava ylilääkäri; vs sosiaali- ja terveysjohtaja 9.4. -
16.9.18

Leino Eija palvelualuejohtaja / sosiaalipalvelujohtaja 16.7. -
West Riitta palvelualuejohtaja / vanhus- ja hoitopalvelujohtaja

Hyvinvointi

Hepo-oja Pirjo toimialajohtaja / hyvinvointijohtaja
Mäkilä Kirsi palvelualuejohtaja / hyvinvointikoordinaattori
Salminen Päivi palvelualuejohtaja / va varhaiskasvatusjohtaja
Hottola Anne palvelualuejohtaja / nuorisopalvelujohtaja
Rinkinen Johannes palvelualuejohtaja / koulutusjohtaja

Tekniikka

Pesonen Tapio toimialajohtaja / teknisen toimen johtaja 31.10. saakka
Matteinen Ari toimialajohtaja / va. teknisen toimen johtaja 1.11.alkaen
Hyytiä Ilpo palvelualuejohtaja / kiinteistöpäällikkö
Matteinen Ari palvelualuejohtaja / rakennuspäällikkö
Selonen Armi palvelualuejohtaja / vs. hallintopäällikkö 1.1. - 30.4. asti, toimistosiihteri
1.5.-30.8., hallintosihteri 1.9. alkaen
Lääveri Elsi palvelualuejohtaja / palvelupäällikkö

Elinvoima

Mäkilä Heikki toimialajohtaja / elinvoimajohtaja
Kuivalainen Harri palvelualuejohtaja / kaupunginarkkitehti
Jäppinen Saija palvelualuejohtaja / kulttuurisihteri

Lupa- ja valvontatoimiala

Sillfors Helka toimialajohtaja / ympäristöpäällikkö
Mara Juha palvelualuejohtaja / vastaava rakennustarkastaja

1.1.3 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys

Maailmantalouden nopeimman kasvun vaihe on tältä erää ohi ja kasvu hidastuu lähivuosina. Tavanomaisen suhdannekierron ohella on syynä myös keskeisten tuloutuksien välisten kauppakonfliktien osittainen toteutuminen. Euroalueen näkymät ovat heikentyneet kuluvan vuoden aikana. Erityisesti teollisuuden luottamus talouskehitykseen on laskenut. Yhdysvaltojen talous on vahvassa vireessä, mutta talouskasvu hidastuu.

Suomen BKT kasvoi VM:m ennusteen mukaan 2,5 % v. 2018. Teollisuusyritysten tuotanto-odotukset ovat jo maltillistuneet ja kasvun esteet yleistyneet, työvoiman saatavuusongelmat ovat lisääntyneet rakennustoiminnassa sekä palveluilla ja myönnettyjen rakennuslupien määrä on kääntynyt laskuun.

Vuonna 2019 Suomen BKT:n kasvun ennustetaan hidastuvan 1,5 prosenttiin ja talouskasvun 1,3 prosenttiin vuonna 2020. Kotitalouksien käytettävissä olevien tulojen kehityksen ennustetaan jatkuvan nopeana ansiotason nousun kiihtyessä.

Vuoden 2018 verotulojen kertymä yllätti kunnat negatiivisesti. Syyt löytyvät osittain verovuoden jako-osuus-oikaisussa ja ennakkokertymissä sekä loppuvuoden oikaisuutilityksistä ja ennakonpalautuksissa jotka verovuoden 2017 osalta olivat lokakuun veroennusteessa arvioitu liian myönteisiksi kuntien osalta. Valmistuneen verovuoden 2017 verotiedot poikkesivat joltain osin syksyn aikaisemmista ennusteista. Verotulo laskivat Heinolassa 2,1 %. Vuoden 2017 verotustietojen mukaan Heinolan kunnallisveron (20,50 %) efektiivinen tuotto verovähennysten jälkeen oli 14,51%.

Kuntien talousarvioissa kunnallisverotulojen arvioitiin nousevan vuodesta 2017 lähinnä parantuneen työllisyyden myötä. Kilpailukyky sopimuksen ja budjettiriihen vaikutukset olivat kuitenkin negatiiviset, jonka myötä verokehikkoa korjattiin vielä marraskuussa 2018. Kilpailukyky sopimuksella oli suuria vaikutuksia kunnallisveron tulopohjaan, tulosta tehtäviin vähennyksiin, verosta tehtäviin vähennyksiin sekä yhteisöveron verotettavaan tuloon. Hallituksen veronkevennyspaketti puolestaan kohdistui pääosin kunnallisverotukseen; tulosta ja verosta tehtävät vähennykset nousivat, toisaalta tältä osin kompensoitiin valtionosuutta

Kunnille myönnettiin valtionosuutta yhteensä 8 459 milj. euroa vuonna 2018. Kunnan peruspalvelujen valtionosuus (VM) oli 8 543 milj. euroa ja opetus- ja kulttuuriministeriön valtionosuuden kuntien osuus -84 milj. euroa vuonna 2018. Kotikuntakorvauksen perusosa vuonna 2018 oli 6 511,92 euroa.

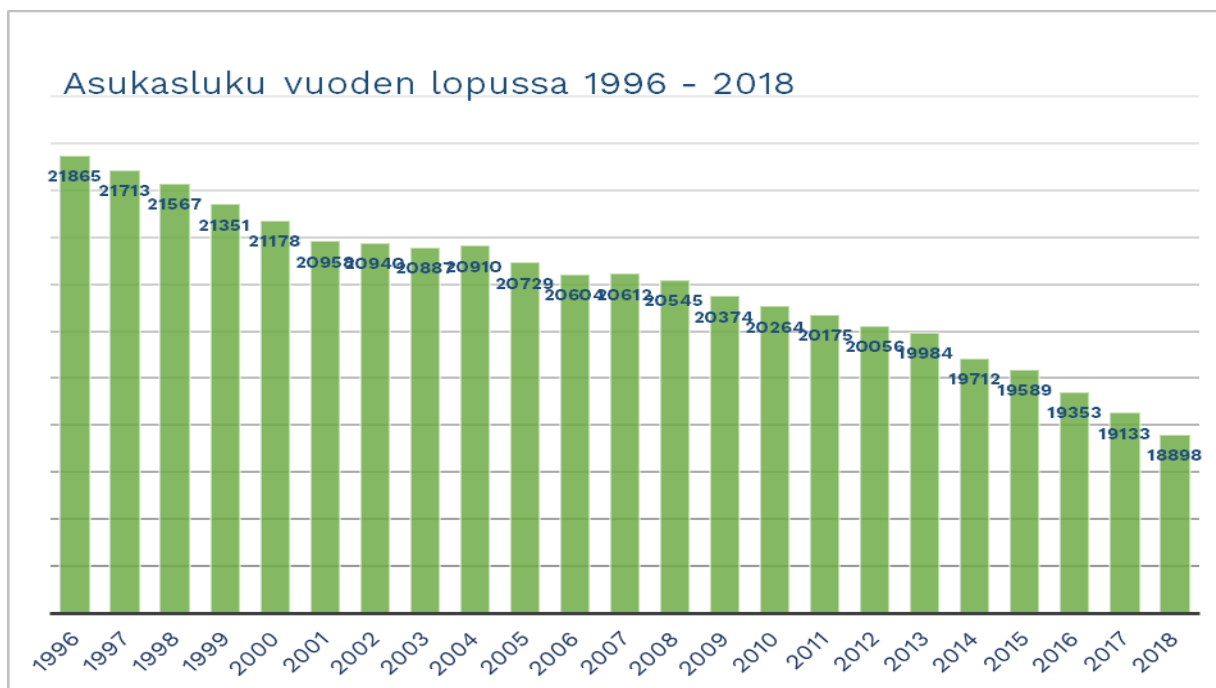
Kuntien valtionosuudet alenivat 40 miljoonaa euroa (-0,5 %) vuodesta 2017. Merkittävimmät muutokset vuoden 2018 valtionosuudessa johtuivat kilpailukyky sopimuksesta (uutta vähennystä -118 milj. euroa, -22 €/asukas vuodelle 2018) ja veromenetysten kompensoitamisesta, joka lisäsi valtionosuutta 131 milj. euroa vuonna 2018.

Valtionosuudet kasvoivat Heinolassa 2,1% kasvun johtuessa sekä veroperustemuutosten että valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon muutosten kompensoimisesta valtionosuusjärjestelmän kautta.

Työllisyyden kasvu oli vuonna 2018 erittäin nopeaa. Työttömyys väheni vuoden aikana merkittävästi. Tilastokeskuksen mukaan työllisiä oli vuoden 2018 joulukuussa 84 000 enemmän kuin vuosi sitten. Työttömiä oli joulukuussa 146 000, ja työttömyysasteen trendi oli 6,6 prosenttia. Vuonna 2018 työllisyysaste oli 71,7 prosenttia, kun se vuonna 2017 oli 69,6 prosenttia.

Heinolassa työttömiä työnhakijoita oli vuoden lopussa 1158, mikä oli 13,9 % työvoimasta (2017: 1 179/13,9 %).

Heinolan lähihistoriassa painavat edelleen satojen työpaikkojen menetykset isojen työllistäjien lopetettua toimintansa paikkakunnalla. Tapahtuneet ovat vaikuttaneet vahvasti verotulokertymiin. Vuoden 2015 jälkeen sekä työpaikkojen määrä että työllisen työvoiman määrä Heinolassa ovat kuitenkin kasvaneet. Asiaan eteen on tehty vahvasti työtä ja kaupungin tulevaisuus näyttää jo valoisammalta. Tämä näyttäytyy mm. paikallisten yritysten osittaisella työvoimapulalla. Se miten kaupunki voi tähän vastata on strateginen haaste. Kaupungin asukaskohtaiset verotulot ovat pudonneet alle maan keskiarvon ja kaupunki saa valtionosuudessa kuntien välistä verotulotasausta.

1.1.4 Olennaiset muutokset kaupungin toiminnassa ja taloudessa

Käyttötalous:

Toimintatuotoissa tapahtui oleellinen kasvu, kun Vasikkasaaren vuokratut tontin saatiin vihdoin myyntiin pitkällisen valituskierteen jälkeen. Maa-alueiden mynnistä syntyi myyntivoittoa yhteensä 3,4 M€, joka on poikkeuksellisen suuri totuttuun maanmyyntiin nähden (2017=0,1M€).

Tuloslaskelma:

Rahoitustuotot pienentyivät oleellisesti energiarahaston poikkeuksellisen huonon tuoton myötä. Tuloarviota 3,6M€ pienennettiin vuoden aikana 2,0M€. Rahaston arvo pieneni, jonka myötä rahoituskulut ylittyivät 0,8M€.

Rahoitusosa

Antolainojen tehtävä (900) on nettositova. Tehtävään oli budjetoitu 1,652 M€ nettomenoja. Vanhoja lainoja lyhennettiin 0,067 M€ ja uusia myönnettiin 1,614 M€, joten tehtävään syntyi 1,546 M€ nettomenoa. Poikkeama talousarviosta oli 0,106 M€. Toteumaan vaikuttaa Lahden ammattikorkeakoulun yhtiöjärjestelyjen myötä osakkeiden omistuksen muuttaminen pääomalainaksi (1,4 M€).

1.1.5 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Kaupungin taloudellinen asema on tunnuslukujen valossa ja vuoden 2018 tilinpäätöksen ylijäämän myötä menossa oikeaan suuntaan, mutta työtä on edessä vielä paljon. Taseen kumulatiivinen ylijäämä on 26,1 M€. Menneinä vuosina on nojattu energiarahaston tuottoon, josta on saatu katetta käyttötalousmenoille. Kulunut vuosi oli kuitenkin pettymys myös kaupungille sijoitustuottojen osalta. Käyttötalouden pelasti Vasikkasaaren tonttimyynti mikä vastasi rahoitustuottoarviota. Rahaston pääoma kattaa kaupungin lainat, mutta ei enää konsernitasoisesti. Tilikaudella pitkäaikaisen velan lisääntyminen pystyttiin estämään käyttämällä rahoituksessa lyhytaikaisia lainoja, jotka tilinpäätöshetkellä näyttivät suotuiselta. Lyhytaikaisen lainan maksimimäärä talousjohtajan päätöksellä on 30 M€. Lyhytaikaisen lainan käyttö tilikauden

aikana on siis huomattava, mutta korkotason ollessa suotuisa se on ollut taloudellisesti järkevää ja tuonut kaupungille korkotuottoja.

Tilikauden aikana laaditun talouden tasapainottamispaketin avulla tähdätään terveeseen talouteen niin, että kaupunki selviää 49 miljoonan kouluhankkeista aikavälillä 2018-2021. Vuoden 2018-2021 toimintakatteen säästötavoite on noin 4M€. Tämä vaatii ponnisteluita ja säästöjä käyttötalousmenoihin tai vastaavasti lisääntyviä tuottoja, mihin kaupunki voi itse vaikuttaa. Vaikka kulunut vuosi olikin sijoitusmielessä poikkeuksellisen huono voidaan energiarahastoa edelleen pitää monella tavalla kaupungin talouden tukijalkana.

Vuoteen 2021 loppuun ulottuva taloussuunnitelma perustuu oletukselle, että Sote-uudistus toteutuu ja hallitsevin osa kaupungin toiminnoista siirtyy pois. Taloussuunnitelma on kuitenkin vain suuntaa antava, se vaatii paljon tarkennuksia, jotta se on realistisella tasolla.

Esillä olevat sote- ja maakuntauudistukset ovat edelleen kesken eikä vielääkään voida arvioida luotettavasti, miten tehtäväsiirrot heijastuvat kaupungin palveluihin, varallisuuteen ja jäljelle jäävien tehtävien rahoitukseen. Tässä vaiheessa pidetään todennäköisenä, että palvelujen siirto maakunnallisille toimijoille toteutetaan valtion rahoittamana tai maakuntaveron kautta. Näin ollen kuntien kustannukset ja valtionosuudet tulevat pienemään ja kunnallisveroasteet tulevat todennäköisesti laskemaan merkittävästi. Tällaisessa näkymässä energiarahaston varojen taloudellinen merkitys kaupungille tulee oleellisesti vahvistumaan.

Taloussuunnitelman suuret talonrakennusinvestoinnit synnyttävät lähivuosille erittäin merkittäviä rahoituspaineita. Kaupungin välittömät vaikutusmahdollisuudet verotettavien tulojen kertymään tai käyttömenojen valtionosuuksiin ovat vähäiset. Rahoitustarpeiden kattaminen johtaa kaupungin velkaantumiseen, koska tulorahoitusta eli riittävän suurta ylijäämää ei ole mahdollista kerätä nykyisillä veroasteilla. Talouden tarkastelu on jo näyttäytynyt ja tulee näyttäytymään vielä vahvemmin kaupungin toiminnassa aivan uudessa valossa, pitkän tähtäimen suunnitelmat (taloussuunnittelukausi) korostuu ja vaatii vahvaa panostusta koko organisaatiolta.

1.1.6 Kaupungin henkilöstö

Henkilöstön kokonaismäärä 31.12.2018 oli 1313 (2017: 1332).

Palkkojen ja sivukulujen yhteismäärä palkkatuella vähennettynä oli 49,7 M€, mikä on 0,5% enemmän kuin edellisenä vuonna (2017: 49,4).

Sairaudesta johtuvat poissaolot lisääntyivät, poissaolopäiviä työntekijää kohden oli keskimäärin 15,6 (2017: 13,8). Vuotta 2017 koskevan tuoreimman valtakunnallisen tilaston mukaan kunta-alan keskiarvo oli 16,7 pv. Tilikaudelta laaditaan erillinen henkilöstökertomus.

1.1.7 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittämiseen vaikuttavista seikoista

Julkisten palvelujen tehtäväjakoon ja rahoitukseen on valmisteilla huomattavia muutoksia, joiden sisällöstä ja ajoituksesta ei ole vielä selkeitä päätöksiä. Uusien hallinnollisten rajojen ja toimintayksikköjen perustaminen on ollut jännittävää sekä myös kuluttavaa aikaa. Valmisteluun on käytetty paljon aikaa ja resursseja. Uudistuksen vaikutukset näkyvät jo osittain Päijät-Hämeen alueella, mutta ne eivät ole vielä konkretisoituneet Heinolassa.

Toiminnan rahoituksessa merkittävin riski liittyy investointien rahoittamiseen. Kaupungilla on edessään historiansa suurimmat investoinnit, joita on kaavailtu rahoitettavan lainalla. Jos uusien lainojen korkotaso nousee huomattavasti, investointien toteuttaminen lainarahoituksella voi osoittautua odotettua kalliimmaksi. Lainarahoituksen vaihtoehtona kaupungin on mahdollista kotiuttaa energiarahaston sijoituksia, jos se nähdään taloudellisesti järkeväksi vaihtoehdoksi. Energiarahastosta saatu korkotuotto on ollut yleiskatteellisena eränä ja on mahdollistanut

kaupunkilaisille hyvien palvelujen ylläpidon. Lainamäärän kasvaessa kohdistuu käyttötalouteen entistä enemmän säästöpainetta, tämä tarkoittaa kuntalaisille tarjottavien palvelujen priorisointia ja strategian mukaisia valintoja, joista pitää pystyä yhteisesti sopimaan ja päättämään. Talousarviolainoista pitäisi selviytyä vuosikatteen turvin.

Talousarviolainojen painotettu keskkorko on 0,97%. Lainojen korkoriski on vielä vähäinen, mutta lainamäärä on kuitenkin vahvassa kasvussa. Antolainoissa ei ole merkittäviä luottoriskejä.

Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan sekä konsernivalvonnan järjestämisestä

Heinolan kaupungin selonteko sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta perustuu toimialojen sekä tytäryhtiöiden antamiin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan selontekoihin.

Kaupunginvaltuusto on määritellyt Heinolan kaupungin ja kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet 16.6.2014. Perusteiden mukaisesti kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja vastaavat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja tuloksellisuudesta. Muut tilivelvolliset luottamushenkilöt ja viranhaltijat vastaavat kukin omilla vastuualueillaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisesta järjestämisestä ja tuloksellisuuden seurannasta.

Säännösten, määräysten ja päätösten noudattaminen

Päätöksenteko ja delegointia koskevat linjaukset on kuvattu hallintosäännössä ja sen toimialakohtaisissa toimintaohjeissa. Paikalliset säännöt, ohjeet ja ohjelmat löytyvät kaupungin intranetistä ja ovat sieltä kaikkien saatavilla. Ohjeiden jalkauttaminen päivittäisiin toimintoihin vaatii panostusta, jotta ohjeiden sisältö ja niiden myötä muodostuvat käytännön toimenpiteet muovautuvat samanlaiseksi läpi koko organisaation ja varmistavat myös tasalaatuisen osaamisen.

Vuoden aikana toimintaan ei ole kohdistunut sellaisia merkittäviä muutoksenhakuja, jotka olisivat aiheutuneet virheellisellä toiminnalla tai päätöksillä.

Konserniyhtiöissä

Konsernivalvonnasta vastaa konsernijohto, johon kuntalain mukaan kuuluvat kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja ja muut hallintosäännössä mainitut tahot. Heinolan kaupungin konsernijohtoon kuuluvat kaupunginhallituksen ja –johtajan lisäksi hallinto- ja kehitysjohtaja, talousjohtaja, henkilöstöjohtaja, teknisen toimen johtaja ja elinvoimajohtaja.

Konsernivalvontaa on suoritettu kirjallisen raportoinnin lisäksi tapaamisten muodossa. Tapaamisissa läsnä on ollut kaupungin johtoa sekä konserniyhtiöiden toimitusjohtajat.

Konserniyhtiöiden toimintaa ohjaa osakeyhtiölaki. Konserniohjeen mukaan yhtiöt noudattavat toiminnassaan osakeyhtiöiden hyvää hallintotapaa. Lisäksi yhtiöissä noudatetaan Heinolan kaupungin konserniohjetta ja konserniohjauspäätöksiä.

Yhtiöiden ylimmästä päätöksenteosta vastaavat yhtiöiden hallitukset ja toimitusjohtajat, jotka käyttävät päätösvaltaa hallituksen sopimalla tavalla. Toimitusjohtaja vastaa hallituksen päätösten toimeenpanosta, yhtiön hallinnon järjestämisestä sekä henkilökunnan toiminnasta.

Yhtiöiden lakisääteisestä tilintarkastuksesta vastaa Heinola-konsernin tilintarkastusyhteisö BDO Audiator Oy.

Hallituksen lausuma

Kaupunkikonsernin johtamis- ja hallintojärjestelmä varmistaa lainsäädännön, säädösten, määräysten ja päätösten noudattamista. Toiminnan ja talouden lainmukaisuudessa ja talousarvion noudattamisessa ei ole havaittu puutteita. Yhteydenpito kaupungin johdon ja kaikkien konserniyhtiöiden välillä ei ole ollut niin säännöllistä kuin aikaisemmin.

Kehittämiskohteet

Ohjeistuksien päivittämistyön tulee olla jatkuvaa ja tähdätä näkyvään ja täsmälliseen ohjeistukseen. Ohjeistuksissa tulee myös huomioida järkevät toimintatavat niin, ettei ohjeiden noudattaminen aiheuta turhia työvaiheita, vaan ohjaa tehokkaampaan työskentelyyn. Sisäisen valvonnan osalta tulee erityisesti kiinnittää huomiota, että ohjeet ja hyväksi havaitut toimintatavat jalkautetaan ja saatetaan kaikkien tietoisuuteen saman sisältöisellä viestinnällä. Yhteistyötä konserniyhtiöiden kanssa tulee vahvistaa.

Tavoitteiden toteutuminen, varojen käytön valvonta, tuloksellisuuden arvioinnin pätevyys ja luotettavuus

Talousarvion yhteydessä on asetettu taloudelliset ja toiminnalliset (sitovat) tavoitteet. Talouden ja toiminnan tavoitteiden toteutumista ja tuloksellisuutta on arvioitu toimitusjärjestelmän kuukausiseurannan, osavuositarkastuksen sekä tilinpäätöksen yhteydessä. Osavuositarkastuksen yhteydessä tytäryhtiöiden tilannetta on seurattu tunnuslukujen avulla.

Varojen käytön valvontaa suoritetaan talouden seurannan yhteydessä sekä tarkemmin laskujen tarkastamis- ja hyväksymismenettelyillä. Käteisvarojen valvontaa on suoritettu sisäisen valvonnan lisäksi pääkassaan kohdistuneilla tarkastuksilla. Tarkastuksissa ei ole ilmennyt huomautettavaa.

Strategian toteutumisen seuranta perustuu osavuositarkastuksiin, jotka käsitellään myös johtoryhmissä. Kaupunkitasoinen yhteinen analysointi ja pohdinta on jäänyt edelleen hyödyntämättä päivittäisjohtamisessa. Tarve yhteiselle taloudelliselle vuoropuhelulle on edelleen yksi tärkeä ja kehitettävä kohde. Käytössä olevien järjestelmien vanhanaikaisuus ja toimintamallit hankaloittavat ajantasaista ja joustavaa taloustiedon saantia sekä analysointia.

Sisäisen valvonnan merkitys on korostunut. Sisäinen valvonnan ohjeistus on osittain vanhentunut. Kaikkia menettely-/toimintatapaohjeita ei ole annettu kirjallisesti ja kaupunkitasoinen perehdyttämisohje on vanhentunut.

Konserniyhtiöissä

Yhtiöiden tavoitteiden toteutumista seuraavat yhtiöiden hallitukset. Heinolan kaupungin konserniohjeen mukaan tytäryhtiöiden tulee raportoida kaupunginhallitukselle neljännesvuosittain. Lisäksi kaupunginjohtaja voi pyytää yhteisöjen toiminnasta ja taloudesta erillisiä selvityksiä.

Yhtiöt ovat raportoineet toiminnastaan konserniohjeen mukaisesti.

Hallituksen lausuma

Toimintatavat ja menettelyt tavoitteiden saavuttamisen, varojen käytön valvonnan sekä tuloksellisuuden osalta ovat hyväksyttävällä tasolla, mutta tarkennuksia tarvitaan.

Konsernitavoitteiden asettaminen, toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisuuden sekä taloudellisen aseman seuranta tytäryhteisöjen osalta on hyväksyttävällä tasolla.

Kehittämiskohteet

Strategian merkitystä tulee vahvistaa ja se tulee kytkeä vahvemmin ja näkyvämmiin osaksi vuosittaista talous- ja toimintasuunnitelmaa. Strategian merkitys tulee avata koko henkilöstölle niin, ettei sitä koeta toiminnasta irrallisena vaan toimintaa ohjaavana elementtinä. Toiminnan tulee olla suunnitelmallista ja perustua strategian mukaisiin pitkän ajan isoihin tavoitteisiin. Asetettujen tavoitteiden seurannan tulee olla toimintaa palvelevaa sekä kehitävää, jolloin poikkeuksiin tulee reagoida esim. toimintatapoja muuttamalla. Talouden seuranta tulee saada entistä ajantasaisemmaksi sekä päivittäistä johtamista palvelevammaksi.

Ylimmän johdon ohjausta ja omavalvontaa tulee vahvistaa sisäistä valvontaa koskevan ohjeistuksen täsmentämisellä sekä jalkauttamisella käytäntöihin. Esimiesten tulee paremmin tunnistaa sisäisen valvonnan vastuunsa organisaatiotasoisesti. Toimintamallit tulee määritellä ja antaa kirjallisena.

Riskienhallinnan järjestäminen

Kuntalain vaatiman kokonaisvaltaisen riskienhallinnan toteuttamiseksi kaupungissa on käytössä yhteinen työkalu, johon tunnistetut riskit on kuvattu, luokiteltu ja arvioitu. Toimialojen johtoryhmät päivittävät työkalun kerran vuodessa arvioiden mikä tunnistettujen riskien tilanne on. Käytössä oleva työkalu vaatii kehittämistä ja riskienarviointi prosessina uudenlaista ajattelutapaa.

Toimintaan liittyvät riskit

Toiminnan järjestämisen riskienhallinnassa on käytössä mm. turvallisuus- ja kriisi- ja valmiussuunnitelmat, joita tarkastellaan ja päivitetään säännöllisesti. Pelastussuunnitelmat ovat kiinteistökohtaisia. Päiväkodit ja koulut ja järjestävät säännöllisesti poistumisharjoituksia, mutta muilta osin poistumisharjoitusten järjestämisessä on edelleen parannettavaa.

Tietoturvaohjeistus on laadittu ja sen sisältö on koulutettu henkilöstölle. Tietoturvalain vaatimat rekisteriselosteet on laadittu. Sosiaali- ja terveystoimella on käytössä omaan toimintaan liittyvät tarkempi tietosuoja- ja tietoturvapoliittikka ja toimialalla on jatkettu edelleen tietosuojan ja – turvaan panostamista alan lainsäädännön vaatimusten mukaisesti.

Investointeihin ja rahoitukseen liittyvät riskit

Hyvinvoinnin palveluverkkoselvityksen mukaisia suunnitelmien käynnistämistä ovat jarruttaneet tehdyt valitukset, jolloin niiden vaikutusta hankkeen toteutusaikatauluun on ollut mahdotonta arvioida etukäteen. Tämä on osaltaan vaikuttanut myös hankkeiden kasaantumisen toteutettavaksi entistäkin lyhyellä aikavälillä.

Kaupungin kassavarojen lyhytaikaisessa sijoittamisessa on käytetty hyväksytyjen sijoitusperiaatteiden mukaisesti vain kotimaisia talletuspankkeja, osakeriskejä ei ole otettu. Energiarahastojen sijoitusstrategia on varovainen ja perustuu sijoitusten laajalle hajauttamiselle. Sijoitustoiminnan riskit on tiedostettu. Menneenä vuonna energiarahaston tuotto oli kuitenkin poikkeuksellisen huono. Tilinpäätöshetkellä kaupungin pitkäaikaisista lainoista vaihtuvakorkoisia on 52% ja kiinteäkorkoisia 48% lainojen keskkoron ollessa 0,97%. Koko lainakantaan sisältyy maksuvalmiuden turvaamiseen otettuja lyhytaikaisia lainoja 8M€ (12%). Markkinoiden suotuisan tilanteen myötä kassanhallintaa on pidetty yllä lyhytaikaisilla lainoilla ja pitkäaikaisen lainan ottamisesta on pitäydtytty. Lyhytaikaisten lainojen keskkorko on ollut -0,20%. Velkojen korkoriskit ovat olleet vähäisiä, mutta kasvava lainakanta kasvattaa riskiä.

Vahinkoriskit

Vahinkoriskeihin on varauduttu pääsääntöisesti vakuutuksilla. Vakuutukset on keskitetty vuoden 2017 alusta IF-Vahinkovakuutus Oy:lle. Voimassa olevien vakuutusten ulkopuolella on muutamia vähäarvoisia kiinteistöjä. Luonnonilmiövahingot eivät myöskään ole vakuutusturvan piirissä eikä kaupungin metsien vakuuttamista ole katsottu taloudellisesti kannattavasti. Kaupungin käytössä on vakuutusmeklari, jonka kanssa pidetään säännöllisiä tapaamisia.

Konserniyhtiöissä

Tytäryhtiöiden hallitusten vastuulla on huolehtia siitä, että riskienhallinta on järjestetty asianmukaisella tavalla. Tytäryhtiöiden hallitusten tulee varmistua siitä, että toimintaan liittyvät riskit tunnistetaan, arvioidaan ja niitä seurataan.

Tytäryhtiöt ovat raportoineet kaupungin johdolle riskienhallinnan toimintatavoista toimintakertomuksen yhteydessä.

Hallituksen lausuma

Kaupunkikonsernissa riskienhallinnan järjestäminen on hyväksyttävällä tasolla.

Kehittämiskohteet

Kaupungin riskienhallinnan toimintamalli on yhtenäistetty ja käyttöön otettu vuoden 2014 aikana. Toimintamalli ei ole kuitenkaan muodostunut päivittäistä johtamista tukevaksi toiminnaksi. Riskien kokonaisarviointi toteutetaan liian harvoin, eikä se ole tarpeeksi kattava. Riskienarvioinnin työkalua ja koko prosessia tulee kehittää. Riskienarviointi tulee saada säännöllisemmäksi toimintatavaksi, jolloin myös riskien minimoimiseksi suunniteltujen toimenpiteiden toteutuksen seuranta on enemmän johtajuutta tukevaa.

Sijoituspolitiikka (energiarahaston sijoitusperiaatteet) on päivitetty viimeksi v. 2013 ja kaupungilta puuttuu rahoitusriskien riskipolitiikka. Mennyt vuosi osoitti, että sijoituspolitiikkaa tulee tarkastella ja miettiä tuottavampien sijoitusten mahdollistaminen. Rahoitusriskien ennalta suunnittelua ja seuranta tulee vahvistaa ja laatia rahoitusriskien riskipolitiikka.

Omaisuuksien hankinnan, luovutuksen ja hoidon valvonta

Omaisuuksien hankinta on pohjautunut määrärahapäätöksiin ja määriteltyihin hankinta- ja sopimusvaltuuksiin. Omaisuuksien hankkimisessa on noudatettu voimassa olevia ohjeistuksia ja lakeja. Hankinnat on pääasiallisesti kilpailutettu ja rakentajilta sekä tavarantoimittajilta on pyydetty riittävät vakuudet. Hankintoja on myös suoritettu maakunnallisena yhteistyönä. Hankinnoissa ei ole meneillään hallintoriitoja eikä tällä alueella ole sattunut merkittäviä taloudellisia menetyksiä.

Merkittäviä omaisuuksien luovutuksia ei ole ollut, eikä oleellisia kauppahintasaamisia ole syntynyt. Valtionosuuksia tai vähennettyjä arvonlisäveroja ei ole jouduttu palauttamaan.

Kiinteistöissä on tehty erilaisia katselmuksia ja kuntoarvioita ja välittömät kunnostustarpeet on todettu. Jo edellisessä selonteossa todettiin, että kunnossapito- ja peruskorjaustoimintaa ei ole kaikilta osin voitu toteuttaa riittävän pitkäjänteisesti ja suunnitellusti, jonka johdosta on muodostunut korjausvelkaa. Kiinteistöjen yllättävän huono kunto on velvoittanut nopeisiin toimenpiteisiin erityisesti koulujen osalta. Kokonaisia koulukiinteistöjä on jouduttu purkamaan, kun ne on todettu käyttökelvottomiksi.

Konserniyhtiöissä

Konserniyhtiöissä kiinteistöomaisuuden hoitoa on ennakoitu mm. PTS-suunnitelmien (pitkätähäimen suunnitelma) vuosittaisella päivityksillä ja riittävän tiheillä katselmuksilla. Heinola-konsernin vakuutustarjoukset on pyydetty keskitetyksi. Tytäryhtiöiden vahinkoriskit on turvattu vahinkovakuutuksilla.

Hallituksen lausuma

Kaupunkikonsernin omaisuuksien hankinta ja luovutus sekä hoidon valvonta ovat hyväksyttävällä tasolla.

Kehittämiskohteet

Kiinteistöongelmat tuovat entistä vahvemmin esiin ennaltaehkäisevien toimenpiteisiin panostamisen. Korjausvelan vähentämiseksi pitkän tähtäimen investointisuunnitelmien kokonaisvaltaista suunnitelmallisuutta, ylläpitoa, seuranta ja siitä raportointia tulee tehostaa ja näin mahdollistaa nopea reagointi poikkeamiin.

Organisaatiossa tulee keskittyä huolella kokonaisvaltaiseen kiinteistötarpeen kartoittamiseen, jonka pohjalta voidaan laatia taloudellisesti järkevät pitkätähäimen suunnitelmat tarpeellisen kiinteistökannan kuntoon saattamiseksi tulevaisuuden palvelutarpeita varten. Avoimen ja projektimaisen toimintamallin avulla investointihankkeiden toteutusta voidaan hallita paremmin.

Sopimustoiminta ja keskitettyjen konsernitoimintojen ja –palvelujen käyttö

Kaupunkikonsernin sopimustoiminta ja kumppanuuksien hallinta hoidetaan hajautetusti. Sopimusten laadintaa ja valvontaa koskevia ohjeita on annettu sisäisen valvonnan yleisohjeessa. Valvontaa ja täytäntöönpanoa toteutetaan asianhallintajärjestelmän sopimushallinnan avulla. Sopimusten tallennus sopimushallintaan on vielä joiltain osin kesken.

Sopimustoimintaan ei ole kohdentunut oleellisia valituksia tai vahingonkorvausvaatimuksia.

Heinolan kaupunginhallituksen v. 2008 antama konserniohjeistus on edelleen voimassa. Konserniohjeen päivittäminen on siirretty vuodelle 2019.

Vuoden aikana on panostettu hankintatoimeen rekrytoimalla määräaikainen asiantuntija. Sopimustilanne on kartoitettu ja tiedostettu. Hankinta-asiantuntijan avulla kaupunkitasoiset hankintatoimintamallit yhtenäistetään ja osaamista vahvistetaan. Osittainen hankintatoiminnan keskittäminen tuo säästöjä ja varmistaa, että olemassa olevat sopimukset ovat tiedostettuja.

Konserniyhtiöissä

Yhtiöiden toiminnan kannalta merkittävistä sopimuksista päättää yhtiön hallitus. Toimitusjohtajat vastaavat yhtiöidensä perustoimintaan liittyvistä sopimuksista. Toteutuneita sopimusriskejä ei ole ollut menneellä tilikaudella.

Hallituksen lausuma

Kaupunkikonsernin sopimustoiminta on hyväksyttävällä tasolla.

Kehittämiskohteet

Organisaatiotasoinen sopimusosaaminen ja –hallinnan varmistamista tulee jatkaa sekä luoda ja jalkauttaa yhtenäiset toimintatavat. Sopimuksia tehtäessä huomiota tulee kiinnittää aikaisempaa kattavammin kaupungin velvoitteisiin, mm. poikkeustilanteisiin varautumisiin sekä tietosuojaan. Kaupungin konserniohje tulee saattaa ajantasaiseksi ja tietoisuuteen.

Arvio sisäisen tarkastuksen järjestämisestä

Sisäisen tarkastuksen vastuulle kuuluu tavoitteiden saavuttamisen, toiminnan tehokkuuden, tiedon ja päätösten oikeellisuuden arviointi ja seuranta. Sisäinen tarkastus avustaa kaupunginjohtajaa hänen valvontavelvollisuutensa täyttämässä ja tukee kaupungin tavoitteiden saavuttamista.

Heinolan kaupungissa on yksi sisäisen tarkastajan virka, jota ei ole täytetty. Sisäisen tarkastuksen tehtäviä ostetaan tarvittaessa. Esimiesten sisäisen valvonnan vastuuta painotetaan enemmän.

Hallituksen lausuma

Sisäistä tarkastus on korvattu sisäisen valvonnan korostamisella.

Kehittämiskohteet

Sisäisen tarkastuksen palveluita ostetaan tarvittaessa. Esimiesten sisäisen valvonnan vastuuta tulee korostaa enemmän.

Hallituksen lausuma

Sisäisen tarkastajan paikkaa ei ole täytetty.

Kehittämiskohteet

Organisaation kokoon nähden tulee selvittää, mikä on jatkossa organisaatiota parhaiten hyödyttävä tapa hoitaa sisäisen tarkastajan tehtävänkuvaan kuuluneet tehtävät niin, että toimintatapojen kehittämiseen ja tehostamiseen voidaan edelleen panostaa organisaation sisäisen valvonnan tehostamiseksi.

1.3 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

1.3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen

Alkuperäisen talousarvion mukainen vuosikate oli 11,1 M€ ja tulosennuste 5,0 M€ voitollinen. Vuoden aikana käyttötalouden ulkoisia tuloarvioita korotettiin 3,1 M€, määrärahoja puolestaan 1,5 M€ ja rahoitustuottoja pienennettiin 2 M€. Talousarvion vuosikate oli muutosten jälkeen 10,7 M€. Kun suunnitelman mukaisiksi poistoiksi oli arvioitu 6,1 M€, tarkennetun talousarvion mukainen tulos ennakoii 4,6 M€:n ylijäämää.

Tilinpäätöksessä ulkoiset toimintatuotot ja valmistus omaan käyttöön ylittivät yhteen laskien 0,6M€ ja toimintakulut alittuivat 1,8 M€, jolloin toimintakate muodostui 2,4 M€ budjetoitua paremmaksi. Kulujen poikkeama johtui pääosin henkilöstökulujen ja palveluiden ostojen alittumisesta.

Verotuloarvio alittui 1M€ ja valtionosuustuloarvio puolestaan ylittyi 0,2M€. Verotuloarvion alittuminen oli valtakunnallinen, minkä myötä verokehikko päivitettiin poikkeuksellisesti vielä marraskuussa. Syyt kunnallisverokertymäärävion alentumiseen löytyvät osittain verovuoden 2018 jako-osuus-oikaisusta ja ennakkokertymistä sekä loppuvuoden oikaisuilityksistä ja ennakonpalautuksista jotka verovuoden 2017 osalta olivat lokakuun veroennusteessa arvioitu liian myönteisiksi kuntien osalta. Rahoitustuottoja muutettiin tuloarvion osalta, jota alennettiin 2M€. Rahoitustuotot ja -kulut -ryhmän nettotuotto alitti muutetun talousarvion 0,8 M€:lla. Rahoitustuottoihin ja -kuluihin sisältyvän energiarahaston nettotuotto oli 0,4 M€ (TA: 3,6 M€).

Tilikauden 2018 vuosikate on 11,6 M€. Poistoja kertyi 5,7 M€, minkä lisäksi kirjattiin Lahden Seudun Puhelin Oy:n purkamisen myötä arvonalentumisia 0,05M€. Poistoja ja arvonalentumisia kertyi yhteensä 5,8 M€, mikä on 0,3 M€ arvioitua vähemmän. Tilikauden tulos on 6,0 M€ voitollinen.

Tilinpäätössiirtoina tuloutetaan yhteensä 0,245 M€ poistoerojen vähennyksiä. Taseeseen kirjattava tilikauden 2018 ylijäämä on 6,017 M€ (-17: 3,608).

TULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT
 (Ulkoiset tulot ja menot 1000€)

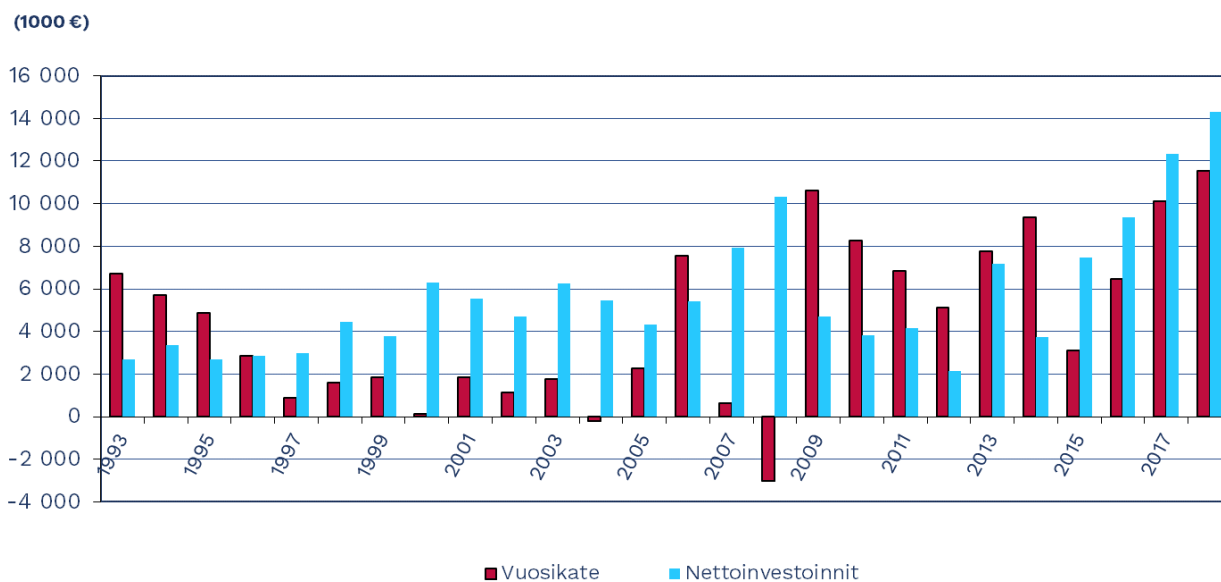
TULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT (Ulkoiset tulot ja menot 1000 €)	2018	2017
TOIMINTATUOTOT		
Myyntituotot	6 572	6 204
Maksutuotot	7 954	7 823
Tuet ja avustukset	2 021	1 898
Vuokratuotot	3 568	3 408
Muut toimintatuotot	3 782	208
TOIMINTATUOTOT	23 897	19 541
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	368	519
	24 265	20 060
TOIMINTAKULUT		
Palkat ja palkkiot	-43 567	-43 085
Eläkekulut	-9 950	-10 164
Muut henkilösivukulut	-1 570	-1 866
Henkilöstökulut yhteensä	-55 088	-55 115
Asiakaspalvelujen ostot	-34 985	-35 422
Muiden palvelujen ostot	-16 896	-16 990
Palvelujen ostot yhteensä	-51 881	-52 412
Aineet,tarvikkeet ja tavarat	-7 390	-7 373
Avustukset	-7 227	-7 411
Vuokratulut	-2 587	-2 576
Muut toimintakulut	-667	-569
TOIMINTAKULUT	-124 841	-125 457
TOIMINTAKATE	-100 576	-105 396
VEROTULOT	68 917	69 812
VALTIONOSUUDET	42 965	42 076
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT		
Korkotuotot	89	164
Muut rahoitustuotot	2 788	4 388
Korkokulut	-601	-635
Muut rahoituskulut	-2 033	-279
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	243	3 638
VUOSIKATE	11 549	10 130
POISTOT JA ARVONALENTUMISET		
Suunnitelman mukaiset poistot	-5 723	-5 235
Arvonalentumiset	-54	-1 536
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-5 776	-6 771
SATUNNAISET ERÄT		
TILIKAUDEN TULOS	5 772	3 359
POISTOERON LISÄYS(-)TAI VÄHENNYS(+)	245	249
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ+/ALIJÄÄMÄ-	6 017	3 608

Tuloslaskelman tunnusluvut (vuoden 2017 luvut suluisissa)

Toimintatuotot / toimintakulut (%)	19,2	(16)
Vuosikate/ poistot (%)	199,9 %	(149,7 %)
Vuosikate €/asukas	611	(529)
Asukasmäärä	18 898	(19 133)

Kaupungin investointivauhti on ollut suunniteltua hitaampaa, kouluinvestointien toteuttamiseen ei päästy kunnolla aloittamaan vielä kuluneellakaan tilikaudella. Investointivauhti on kuitenkin lähtenyt kasvuun ja tulee näkymään paljon vahvempana tulevina vuosina ja on myös samalla Heinolan haaste. Tulorahoituksen riittämättömyys ja samanaikainen investointitoiminta käyvät ilmi seuraavasta kuviosta. Vuosien 2006, 2008 ja 2009 poikkeukselliset vuosikatteen johtuvat suurista energiarahaston kirjanpidollisen tuoton vaihteluista. Tulorahoituksen riittämättömyyttä on katettu velan otolla.

Vuosikate ja nettoinvestoinnit 1993 - 2018

1.3.2 Toiminnan rahoitus

(1000 €)

	2018	2017
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Vuosikate	11 548 761,26	10 129 888,95
Tulorahoituksen korjaukset	-3 452 069,23	-53 172,04
	<u>8 096 692,03</u>	<u>10 076 716,91</u>
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot	-14 832 640,59	-15 276 002,46
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,00	1 305 834,50
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	3 988 393,61	1 646 843,53
	<u>-10 844 246,98</u>	<u>-12 323 324,43</u>
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-2 747 554,95	-2 246 607,52
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET		
Antolainasaamisten lisäykset	0,00	-1 491 860,17
Antolainasaamisten vähennykset	44 642,86	67 412,86
	<u>44 642,86</u>	<u>-1 424 447,31</u>
LAINAKANNAN MUUTOKSET		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	8 000 000,00	19 500 000,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-8 735 670,00	-8 486 782,00
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0,00	-4 000 000,00
	<u>-735 670,00</u>	<u>7 013 218,00</u>
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutos	165 372,46	94 969,21
Vaihto-omaisuuden muutos	20 038,14	-1 457 423,73
Saamisten muutos	-789 569,47	-156 476,26
Korottomien velkojen muutos	1 403 619,37	97 768,20
	<u>799 460,50</u>	<u>-1 421 162,58</u>
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	108 433,36	4 167 608,11
RAHAVAROJEN MUUTOS	-2 639 121,59	1 921 000,59
RAHAVARAT 31.12.	79 125 150,26	81 591 471,85
RAHAVARAT 01.01.	81 591 471,85	79 670 471,26
	<u>-2 466 321,59</u>	<u>1 921 000,59</u>

Rahoituslaskelman tunnusluvut (vuoden 2017 luvut suluissa)

Toiminnan ja Investointien rahavirran kertymä viideltä vuodelta (1000 €) - 5 385 (-2 405)

Kertymä kertoo, että investointien omarahoitus ei ole toteutunut tällä aikavälillä. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Investointien tulorahoitus: 77,9 % (72,5)

(100 * vuosikate/investointien omahankintameno)

Tilinpäätöksessä 2017 tunnusluvuksi on merkitty 82,2. Tunnusluku on muutettu v. 2017 osalta vastaamaan käyttöön otettu laskentatapaa.

Pääomamenojen tulorahoitus: 45,6 % (38,4)

100 * vuosikate/(inv. omahank.meno + antolainojen nettolisäys + lainanlyhennykset)

Sekä investointien että pääomamenojen tulorahoitusastetta kuvaavat tunnusluvut ovat kohentuneet johtuen vuosikatteen kasvusta ja siitä, ettei kertalyhenteisiä lainoja ole eräännytynyt maksettavaksi.

Lainanhoitokate: 1,30 (1,18)

(vuosikate + korkokulut)/(korkokulut + lainanlyhennykset)

Tulorahoitus riittää lainojen korko- ja lyhennysmenoihin, kun lainanhoitokate on suurempi kuin yksi. Tunnusluvun kasvu johtuu vuosikatteen paranemisesta ja siitä, ettei kertalyhenteisiä lainoja eräännytynyt maksettavaksi.

Rahavarat 31.12. 1000€: 79 125 (81 591)

Rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset

Kassan riittävyys: 192 pv (197)

(365 x rahavarat 31.12 / kassasta maksut tilikaudella)

Kassan riittävyys ei kuvaa käytännön maksuvalmiutta, koska 88 % (78,6 M€) rahavaroista kuuluu Heinolan energiarahaston pitkäaikaisiin sijoituksiin, joita ei käytetä maksuvalmiuden ylläpidossa. Kassavarojen riittävyyttä on pidetty yllä myymällä lyhytaikaisia kuntatodistuksia.

1.4 Rahoitusasema ja sen muutokset

Rahoituksen rakennetta kuvataan taseen ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla.

Pysyvät vastaavat muodostuvat valtaosin kaupungin omistamista palvelutuotannossa käytössä olevista pääomahyödykkeistä sekä osuuksista kuntayhtymissä ja konserniyhteisöissä.

Investointien ylittäessä reilusti poistotason aineellisten hyödykkeiden kirjanpitoarvo kasvoi edellisestä vuodesta n. 8 M€:a. Toimeksiantojen varat 0,6M€:a ovat lähes pelkästään kaupungin lahjoitusrahastojen sijoituksia ja käteisvaroja.

Rahoitusarvopapereiden kasvu jäi tilikaudella totuttua huomattavasti pienemmäksi (+0,4M€ / tp 2017 +4,1M€). Energiarahaston sijoitusrahastoissa olevien varojen kirjanpitoarvojen nousu jäi huomattavan vähäiseksi vuoden aikajaksolla. Pankkisaamiset eli maksuliikennetileillä olevat rahavarat vähenivät 2,9 M€ edellisestä vuodesta. Vuoden aikana maksuvalmiutta on pidetty lyhytaikaisilla lainoilla, pitkäaikaista lainaa nostettiin aiempaa vähemmän.

V A S T A A V A A (1000 €)	2018	2017
PYSYVÄT VASTAAVAT		
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET		
AINEETTOMAT OIKEUDET	425	468
MUUT PITKÄVAIKUTTEISET MENOT	316	0
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET	<u>741</u>	<u>468</u>
AINEELLISET HYÖDYKKEET		
MAA- JA VESIALUEET	24 754	24 807
RAKENNUKSET	55 005	49 667
KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET	24 935	19 902
KONEET JA KALUSTO	1 497	1 765
MUUT AINEELLISET HYÖDYKKEET	311	311
ENNAKKOMAKSUT JA KESKENERÄISET HANKINNA	1 572	3 687
AINEELLISET HYÖDYKKEET	<u>108 074</u>	<u>100 139</u>
SIJOITUKSET		
OSAKKEET JA OSUUDET	17 054	16 915
MUUT LAINASAAMISET	3 623	3 667
SIJOITUKSET	<u>20 676</u>	<u>20 582</u>
PYSYVÄT VASTAAVAT	129 491	121 188
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
LAHJOITUSRAHASTOJEN ERITYISKATTEET	579	640
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	<u>579</u>	<u>640</u>
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
VAIHTO-OMAISUUS		
VALMIIT TUOTTEET/TAVARAT	1 730	1 750
VAIHTO-OMAISUUS	<u>1 730</u>	<u>1 750</u>
SAAMISET		
LYHYTAIKAISET SAAMISET		
MYYNTISAAMISET	4 189	4 288
LAINASAAMISET	50	147
MUUT SAAMISET	1 199	1 257
SIIRTOSAAMISET	2 994	1 951
LYHYTAIKAISET SAAMISET	<u>8 432</u>	<u>7 643</u>
SAAMISET	8 432	7 643
RAHOITUSARVOPAPERIT		
OSAKKEET JA OSUUDET	77 574	77 006
SIJOITUKSET RAHAMARKKINAINSTRUMENTTEIHIN	1 024	1 152
RAHOITUSARVOPAPERIT	<u>78 598</u>	<u>78 158</u>
RAHAT JA PANKKISAAMISET		
RAHAT	13	8
PANKKISAAMISET	515	3 426
RAHAT JA PANKKISAAMISET	<u>527</u>	<u>3 434</u>
VAIHTUVAT VASTAAVAT	89 288	90 984
V A S T A A V A A	219 357	212 813

VASTATTAVAA	2018	2017
OMA PÄÄOMA		
PERUSPÄÄOMA	89 493	89 493
MUUT OMAT RAHASTOT	15 137	15 137
ED.TILIKAUSIEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	20 128	16 521
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	6 017	3 608
OMA PÄÄOMA	130 776	124 758
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
POISTOERO	194	439
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	194	439
PAKOLLISET VARAUKSET		
MUUT PAKOLLISET VARAUKSET	150	150
PAKOLLISET VARAUKSET	150	150
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
VALTION TOIMEKSIANNOT	204	100
LAHJOITUSRAHASTOJEN PÄÄOMAT	1 911	1 908
MUUT TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	104	107
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	2 219	2 115
VIERAS PÄÄOMA		
PITKÄAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA		
LAINAT RAHOITUS- JA VAKUUTUSLAITOKSILTA	49 910	50 198
MUUT PITKÄAIKAISET VELAT	2 041	1 966
PITKÄAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA	51 951	52 163
LYHYTAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA		
LAINAT RAHOITUS- JA VAKUUTUSLAITOKSILTA	16 293	16 740
SAADUT ENNAKOT	334	285
OSTOVELAT	7 136	6 939
MUUT LYHYTAIKAISET VELAT	783	846
SIIRTOVELAT	9 524	8 378
LYHYTAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA	34 068	33 188
VIERAS PÄÄOMA	86 019	85 351
VASTATTAVAA	219 357	212 813

Taseen vastattavissa oma pääoma kasvoi tilikauden ylijäämän (6,0 M€) verran. Muut omat rahastot käsittävät Heinolan energiarahaston peruspääoman, joka on muodostettu rahastosiirtana vuoden 1999 ylijäämäisestä tuloksesta kaupungin kirjattua energialaitoksen myynnistä myyntivoittoa.

Poistoeroa purettiin poistosuunnitelman mukaisesti 0,245 M€.

Pakollisissa varauksissa on Helsingin kaupungilta 1980-luvulla ostetun saha-alueen ympäristövastuiden varaus, joka on arvioitu entisen suuruiseksi (0,150 M€).

Pitkäaikainen vieras pääoma pieneni 0,2M€. Pitkäaikaista vierasta pääomaa nostettiin alkuperäistä talousarviota vähemmän, yhteensä 8 M€. Yhteen laskien koko lainakanta pieneni 0,7 M€.

Muut, pääosin menojen jaksotuksiin liittyvät lyhyet velat, kasvoivat yhteensä 1,3 M€.

Taseen tunnusluvut (vuoden 2017 luvut suluissa)

Omavaraisuusaste:	59,8 %	(58,8)

Omavaraisuusaste mittaa kaupungin vakavaraisuutta eli alijäämän sietokykyä ja kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä aikavälillä. Tunnusluku lasketaan oman pääoman, investointivarausten ja poistoeron osuutena taseen kokonaispääomasta. Kuntien keskimääräinen omavaraisuus vuonna 2017 oli 60,8 %. Hyvänä tavoitetasona on pidetty 70%:n omavaraisuutta, 50% tai sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta.

Suhteellinen velkaantuneisuus:	63,1 %	(64,7)

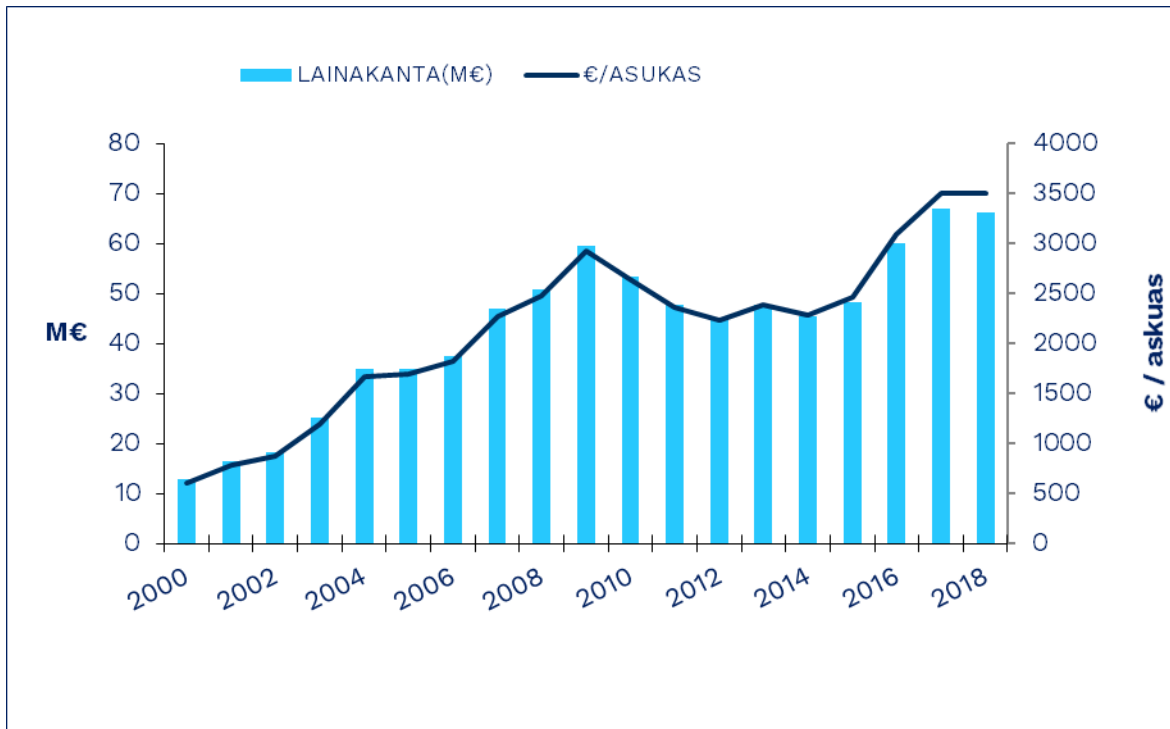
Suhteellinen velkaantuneisuus kuvaa, miten suuri osuus toimintatuottojen, verotulojen ja valtionosuuksien määrästä tarvittaisiin vieraan pääoman maksamiseen. Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella. Koko maan keskimääräinen suhdeluku vuonna 2017 oli 56,2 %

Kertynyt ylijäämä/ alijäämä (-)	1384 €/as	(1052)

Vuonna 2017 kuntien keskimääräinen kertynyt ylijäämä oli 2 072 €/as

Lainakanta:	66,202 M€	(66,937)
	3503 €/as	(3498)

Lainakannalla tarkoitetaan pitkä- ja lyhytaikaista vierasta pääomaa pois lukien saadut ennakot, osto- ja siirtovelat ja muut korottomat velat. Kuntien keskimääräinen lainakanta vuonna 2017 oli 2933 euroa/asukas.

Lainasaamiset: 3,623 M€ (3,667)

Lainasaamisilla tarkoitetaan tässä kaupungin pysyviin vastaaviin sisältyviä tytär- ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen myönnettyjä antolainoja. Lainasaamiset pienenevät tilikauden aikana 0,05 M€.

1.5 Kokonaistulot ja -menot

Kokonaistulot ja -menot -asetelma perustuu tuloslaskelmaan ja rahoituslaskelmaan ja käsittää vain ulkoiset tulot ja menot. Vesihuollon sisäiset korot mukaan lukien sisäisen laskutuksen tulot ja menot olivat 18,962 M€ (-17:18,948).

TULOT		MENOT	
Toiminta	M€	Toiminta	M€
Toimintatuotot	23,9	Toimintakulut	124,8
Verotulot	68,9	-Valmistus omaan käyttöön	-0,4
Valtionosuudet	43,0	Korkokulut	0,6
Korkotuotot	0,1	Muut rahoituskulut	2,0
Muut rahoitustuotot	2,8	Satunnaiset kulut	0,0
Satunnaiset tuotot	0,0	Tulorahoituksen korjaukset	
Tulorahoituksen korjaukset		- Pakollisten varausten lisäys(-)/vä	0,0
- Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot	-3,5	- Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustappiot	0,0
Investoinnit		Investoinnit	
Rahoitusosuudet investointime	0,0	Investointimenot	14,8
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	4,0		
Rahoitustoiminta		Rahoitustoiminta	
Antolainasaamisten vähennykset	0,0	Antolainasaamisten lisäykset	0,0
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	8,0	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	8,7
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	0,0	Lyhytaikaisten lainojen vähennys	0,0
Oman pääoman lisäykset	0,0	Oman pääoman vähennykset	0,0
Kokonaistulot yhteensä	147,2	Kokonaismenot yhteensä	150,5

1.6 Kuntakonsernin toiminta ja talous

Kaupunki ja sen välittömästi tai välillisesti omistamat yhteisöt sekä sellaiset yhteisöt, joissa kaupungilla on määräysvalta, muodostavat Heinola-konsernin. Kaupungin tilinpäätökseen liitetään konsernitase, -tuloslaskelma ja -rahoituslaskelma. Laskelmiin sisällytetään konserniyhteisöt ja näiden lisäksi kuntayhtymät omistussuuden suuruudesta riippumatta, yhteisyhteisöt ja osakkuusyhteisöt eli yhteisöt, joissa kaupungilla on huomattava vaikutusvalta, sekä mahdolliset omistusyhteisyhteisöt.

Tytäryhteisöjen toiminnan luonne huomioon ottaen ei ole katsottu tarkoituksenmukaiseksi asettaa niille vaatimuksia voittovarojen tulouttamisesta kaupungille.

Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä on esitetty s. 12-18.

1.6.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen kuuluvista yhteisöistä

	<u>Yhdistetty</u>
Tytäryhteisöt	
Yhtiöt	
Kiinteistö- ja asuntoyhtiöt	3
Kunnallista liiketoimintaa harjoittavat yhtiöt	2
Kuntayhtymät	5
Osakkuusyhteisöt	4
Yhteensä	14

1.6.2 Konsernin toiminnan ohjaus

Konserniyhteisöjen toiminnasta vastasivat hallitukset ja niiden toimitusjohtajat tai isännöitsijät. Konsernin toimintaa valvoi kaupunginhallitus, joka antoi tarvittaessa päätöksentekoon osallistuville kaupungin edustajille erilliset toimintaohjeet.

1.6.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Tilikauden aikana valtuusto teki periaatepäätöksen Heinolan Työvalmennuskeskus Oy:n lopettamisesta. Tytäryhtiön lopettamiseen liittyviä toimenpiteitä ohjattiin hallituksen taholta. Ensimmäiset irtisanomiset tehtiin tilikauden aikana, kun ns. tuotanto ajettiin alas. Yrityksen maksuvalmius heikkeni huomattavasti ja lopullisesti se turvattiin ostamalla yrityksen kiinteistö kaupungille. Kiinteistön oston yhtenä ehtona oli, että yhtiö maksaa myös sille myönnettyt pääomallinat takaisin kaupungille (0,14M€). Jäljelle jääneen henkilökunnan osalta yhteistoimintaneuvottelut aloitettiin joulukuussa ja niiden tuloksena oli, että vakituinen henkilökunta siirtyy liikkeenluovutuksella kaupungille. Yhtiön kaupungille tuottama vammaisten työ- ja päivätoiminta sekä erityislasten iltapäivätoiminta on otettu kaupungin omaksi toiminnaksi alkaen 1.3.2019.

1.6.4 Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Valmistautumista myönteiseen Sote-ratkaisuun jatkettiin tilikauden aikana. Uudistus tulee vaikuttamaan mm. kaupungin reaali-omaisuuteen, valtionosuusjärjestelmään, kunnallisverotukseen ja osaan nyt tuotettavista palveluista mm. ruoka- ja siivous- sekä kiinteistöjen kunnossapitopalveluihin. Vuoden aikana laadittiin talouden tasapainottamisohjelma, jota valmisteltiin viranhaltijoista ja kaupunginhallituksen edustajista muodostetun ohjausryhmän toimesta. Asiantuntija-apua työhön ostettiin Perlacon Oy:ltä, joka on valtakunnallisesti tunnettu kunta-analyysien tuottaja. Valmistelussa päädyttiin 4,1 M€:n toimintakatteen säästötavoitteeseen vuosien 2018-2021 aikana, näillä toimenpiteillä kaupungilla olisi mahdollisuus selvittää 49 M€:n. kouluinvestoinneista. Valtuusto hyväksyi talouden tasapainottamispaketin vuosille 2018-2021 kesäkuussa.

Konserniyhtiöiden kannalta tulevan kehityksen arvellaan olevan taloudellisesti melko neutraali. Heinolan vuokra-asunnot Oy:n osalta asuntojen käyttöaste laski tilikauden aikana alle 90 %:iin, mutta sen odotetaan nousevan kun saneerauksessa ollut talo on taas saatu käyttöön.

1.6.5 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

HEINOLAN KAUPUNKI - KONSERNITULOSLASKELMA 31.12. (1000 €)

	2018	2017
Toimintatuotot	105 165	99 479
Toimintakulut	-202 938	-201 269
Osuus osakkuusyhteisön voitosta (tappiost	0	8
Toimintakate	-97 773	-101 782
Verotulot	68 917	69 813
Valtionosuudet	42 965	42 076
Rahoitustuotot ja kulut		
Korkotuotot	55	125
Muut rahoitustuotot	2 829	4 428
Korkokulut	-794	-869
Muut rahoituskulut	-2 057	-302
Vuosikate	14 142	13 489
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset po	-8 653	-8 168
Omistuksen eliminointierot	49	0
Arvonalentumiset	-91	-1 728
Satunnaiset erät	614	162
Tilikauden tulos	6 061	3 755
Tilinpäätössiirrot	100	146
Tilikauden verot	-3	0
Laskennalliset verot	-31	-70
Vähemmistöosuudet	-1	-3
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	6 126	3 828

KONSERNITULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

(vuoden 2017 luvut suluissa)

Toimintatuotot / Toimintakulut, %	52	(49)
Vuosikate / Poistot, %	163	(136)
Vuosikate, euroa / asukas	748	(705)
Asukasmäärä	18 898	(19 133)

HEINOLAN KAUPUNKI - KONSERNIRAHOITUSLASKELMA 31.12. (1000 €)

	2018	2017
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	14 142	13 489
Satunnaiset erät	614	162
Tilikauden verot	-3	0
Tulorahoituksen korjauserät	-3 463	-44
	<u>11 290</u>	<u>13 607</u>
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-18 035	-18 900
Rahoitusosuudet investointimenoihin	28	1 320
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luov	4 170	2 222
	<u>-13 837</u>	<u>-15 358</u>
Toiminnan ja investointien rahavirta	-2 547	-1 751
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-17	-1 640
Antolainasaamisten vähennykset	1	25
	<u>-16</u>	<u>-1 615</u>
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	8 195	22 779
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-10 199	-9 751
Lyhytaikaisten lainojen muutos	62	-4 010
	<u>-1 942</u>	<u>9 018</u>
Oman pääoman muutokset	59	-801
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien m	190	145
Vaihto-omaisuuden muutos	86	-1 554
Saamisten muutos	-282	-2 789
Korottomien velkojen muutos	1 438	4 347
	<u>1 432</u>	<u>149</u>
Rahoituksen rahavirta	-467	6 751
Rahavarojen muutos	-3 014	5 000
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	86 632	89 473
Rahavarat 1.1.	89 473	84 473
	<u>-2 841</u>	<u>5 000</u>

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT
(määrittely s. 21, vuoden 2017 luvut suluissa)

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1000 €	-2643	(1872)
Investointien tulorahoitus, %	79	(77)
Lainahoitokate, %	137	(98)
Kassan riittävyys, pv	135	(140)

tilinpäätöksessä 2017 kassan riittävyys on merkitty 153 päiväksi, laskenta on korjattu vastaamaan v. 2018 laskentaperustetta.

HEINOLAN KAUPUNKI - KONSERNITASE 31.12. (1000 €)

VASTAAVAA	2018	2017
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	563	597
Muut pitkävaikutteiset menot	336	27
Ennakkomaksut	0	0
	<u>899</u>	<u>624</u>
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	26 108	26 240
Rakennukset	85 824	80 465
Kiinteät rakenteet ja laitteet	25 020	20 071
Koneet ja kalusto	3 978	3 975
Muut aineelliset hyödykkeet	350	314
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	2 499	5 002
	<u>143 779</u>	<u>136 067</u>
Sijoitukset		
Osakkuusyhteisöosakkeet ja -osuudet	1 199	1 334
Muut osakkeet ja osuudet	3 540	3 073
Muut lainasaamiset	1 773	1 773
Muut saamiset	41	25
	<u>6 553</u>	<u>6 205</u>
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	119	178
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	579	650
Muut toimeksiantojen varat	12	3
	<u>710</u>	<u>831</u>
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	521	509
Keskeneräiset tuotteet	153	226
Valmiit tuotteet/tavarat	1 736	1 761
	<u>2 410</u>	<u>2 496</u>
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	1 079	1 047
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	7 745	7 917
Lainasaamiset	50	147
Siirtosaamiset	3 165	2 275
Muut saamiset	2 601	2 961
	<u>14 640</u>	<u>14 347</u>
Rahoitusarvopaperit		
Osakkeet ja osuudet	77 574	77 006
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	2 275	1 924
Joukkovelkakirjalainasaamiset	93	111
Muut arvopaperit	0	10
	<u>79 942</u>	<u>79 051</u>
Rahat ja pankkisaamiset	6 690	10 422
VASTAAVAA	<u>255 623</u>	<u>250 043</u>

HEINOLAN KAUPUNKI - KONSERNITASE 31.12. (1000 €)

VASTATTAVAA	2018	2017
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	89 493	89 493
Arvonkorotusrahasto	249	295
Muut omat rahastot	15 169	15 169
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	25 409	21 790
Tilikauden yli-/alijäämä	6 126	3 828
	<u>136 446</u>	<u>130 575</u>
VÄHEMMISTÖOSUUDET	121	61
VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset	1 361	1 326
	<u>1 361</u>	<u>1 326</u>
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	412	366
Lahjoitusrahastojen pääomat	1 911	1 908
Muut toimeksiantojen pääomat	275	254
	<u>2 598</u>	<u>2 528</u>
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	61 101	61 977
Lainat julkisyhteisöiltä	4 184	4 873
Muut pitkäaikaiset velat	2 041	1 966
Laskennalliset verovelat	206	176
	<u>67 532</u>	<u>68 992</u>
Lyhytaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	17 164	17 519
Lainat julkisyhteisöiltä	645	683
Saadut ennakot	395	333
Ostovelat	10 904	10 943
Siirtovelat	16 490	14 337
Muut lyhytaikaiset velat	1 967	2 746
	<u>47 565</u>	<u>46 561</u>
VASTATTAVAA	<u>255 623</u>	<u>250 043</u>

Konsernitaseen tunnusluvut
(määrittely s.24, vuoden 2017 luvut suluissa)

Omavaraisuusaste, %	53,5	(52,3)

Suhteellinen velkaantuneisuus, %	52,85	(54,5)
Kertynyt ylijäämä, 1000€	31 535	(25 618)
Kertynyt ylijäämä, €/ asukas	1 669	(1 339)
Konsernin lainakanta, 1000 €	83 094	(85 052)
Konsernin lainat, €/asukas:	4 397	(4 445)
Konsernin lainasaamiset 31.12. ,1000 €	143	(258)
Kaupungin asukasmäärä	18 898	(19 133)

Konsernin lainasaamisten tunnusluku v. 2017 on oikaistu vastaamaan v. 2018 käytettyä laskentakaavaa (tp 2017 = 147)

1.7 Tilikauden tuloksen käsittely

Vuoden 2018 tulos on 5 772 268 euroa voitollinen. Kaupunginhallitus esittää valtuustolle, että

1. Aiemmin kirjattuja poistoeroja tuloutetaan poistosuunnitelman mukaan 245 173,39 euroa.
2. Poistoeron tuloutuksen jälkeen muodostuva ylijäämä 6 017 441,15 euroa siirretään taseeseen tilikauden ylijäämä -tilille.

2. TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

Talousarvion määrärahat ja tuloarviot sitovat toimielimiä valtuustoon nähden sekä euromääräisesti että käyttötarkoituksen ja asetettujen sitovien tavoitteiden kautta.

Talousarvion on käyttötalousosa on bruttositova pääsääntöisesti palvelualueittain, paitsi kaupunginhallituksen toimialalla talousarvio sitoo toimielintasolla. Bruttositova erä eli määräraha tai tuloarvio on yksinään valtuustoon nähden sitova. Nettositovaksi on määritelty Lupa- ja valvontatoimialan palvelualueet sekä Elinvoimatoimialaan sisältyvät Kulttuuri sekä Yritykset ja työ -palvelualueet. Nettositovuudessa valtuustoon nähden sitovaa on ao. tehtävän(palvelualueen) toimintakate (nettomenot).

Investointiosassa sitovia ovat palvelualueen määräraha ja tuloarvio, paitsi kaupunginhallituksen toimialalla talousarvio sitoo toimielintasolla. Hankkeille, joiden kustannusarvio on vähintään 1,5 milj. euroa, on osoitettu oma määräraha, joka on valtuustoon nähden sitova.

Kirjassa esitetään määrärahojen ja tuloarvioiden sekä sitovien tavoitteiden toteutuminen valtuustoon nähden sitovalla tasolla. Tehtävien numerointi viittaa talousarvion ja kirjanpidon numerointiin.

2.1 Käyttötalouden toteutuminen

YHTEISET PALVELUT

KESKUSVAALILAUTAKUNTA

110 VAALIT

100 VAALIT

	TP 2017 1000€	Alkuperäinen talousarvio	muutokset	Talousarvio muut. jälkeen	Toteutuma 2018	Poikkeama	Tot%
TULOT	0	50 000	0	50 000	35 087,00	14 913,00	70,2
MENOT	-58	-79 200	0	-79 200	-41 580,05	-37 619,95	52,5
NETTO	-58	-29 200	0	-29 200	-6 493,05	-22 706,95	22,2

TARKASTUSLAUTAKUNTA

105 ULKOINEN TARKASTUS

Vastuuhenkilö: tarkastuslautakunnan puheenjohtaja Aimo Bonden

Tarkastuslautakunta arvioi valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista kaupungissa ja kaupunkikonsernissa sekä kiinnittää huomiota toiminnan, toimintatapojen ja palvelujen järjestämisen tarkoituksenmukaisuuteen, laillisuuteen sekä julkisen luotettavuuden turvaamiseen. Tarkastuslautakuntaan kuuluu viisi jäsentä. Toimielimen sihteerinä sekä asioiden valmistelijana toimii kaupunginlakimies.

Arviointitehtävänsä toteuttamiseksi lautakunta laatii vuosittain arviointikertomuksen valtuustolle. Vuoden 2017 arviointikertomus allekirjoitettiin ja luovutettiin valtuustolle toukokuussa 2018.

Kaupungin tilintarkastajana vuosina 2013 - 2018 toimii JHTT-yhteisö BDO-Audiator Oy. Tilintarkastaja tarkastaa, onko kaupungin hallintoa hoidettu lain ja valtuuston päätösten mukaisesti, ovatko tilinpäätöksen, konsernitilinpäätöksen ja valtionosuuksien perusteista annetut tiedot oikeita, sekä onko sisäinen valvonta järjestetty asianmukaisesti. Tilintarkastajan panos lakisääteisen tilintarkastuksen suorittamiseksi on 40 päivää vuodessa.

Talousarvion toteutuminen

105 ULKOINEN TARKASTUS

	TP 2017 1000€	Alkuperäinen talousarvio	muutokset	Talousarvio muut. jälkeen	Toteutuma 2018	Poikkeama	Tot%
MENOT	-58	-54 740	-10 000	-64 740	-67 487,64	2 747,64	104,2
NETTO	-58	-54 740	-10 000	-64 740	-67 487,64	2 747,64	104,2
SUMU- POISTOT	0	0	0	0	-403,92	403,92	0,0

Ulkoiselle tarkastukselle ei ole erikseen asetettu sitovia tavoitteita.

KAUPUNGINHALLITUS**Kaupunginhallituksen toimiala**

Vastuuhenkilö Hallinto- ja kehitysjohtaja Sinikka Malin

Yleishallinnon tehtävä koostuu valtuuston ja hallituksen päätöksenteosta ja sen edellyttämästä valmistelusta, suunnittelusta ja täytäntöönpanosta. Muita sisäisen palvelun osatehtäviä ovat keskittetyt talous-, henkilöstö-, ict- ja posti- ja telepalvelut. Lisäksi tehtävään kuuluvat maakunnallinen yhteistyö, ystävyyskaupunkitoiminta ja osuus valtion verohallinnon kustannuksiin.

Talousarvion toteutuminen

KAUPUNGINHALLITUKSEN TOIMIALA

	TP 2017 1000€	Alkuperäinen talousarvio	muutokset	Talousarvio muut.jälkeen	Toteutuma 2018	Poikkeama	Tot%
TULOT	1 387	1 348 990	7 690	1 356 680	1 348 583,12	8 096,88	99,4
MENOT	-5 017	-5 558 680	267 970	-5 290 710	-4 788 124,47	-502 585,53	90,5
NETTO	-3 630	-4 209 690	275 660	-3 934 030	-3 439 541,35	-494 488,65	87,4
SUMU-							
POISTOT	-159	-169 400	0	-169 400	-114 963,63	-54 436,37	67,9
ARVONALEN- TUMISET	0	0	0	0	-53 618,75	53 618,75	0,0

Strateginen perustavoite:

Hyvä palvelukokemus, asiakas keskiössä, talouden tasapaino ja resurssitehokkuus

Tavoite:

Valtuuston strategiatyö koko organisaation yhteistyönä tulevaisuuden resurssit analysoiden

Arviointikriteerit/mittari:**Tavoitetaso:**

Yhteinen vastaus kysymykseen ”Mihin menet Heinola?”

Strategian ja vuoden 2019 talousarvion ja taloussuunnitelman valmistelussa virkamiehet ottavat huomioon Perlaconin raportin viestin talouteen ja rakenteisiin liittyvissä asioissa. Ulkopuolisena apuna valmistelussa käytetään Perlaconia, koska heillä on jo tarvittava tieto Heinolan taloudellisesta tilanteesta.

Esitykset toimenpiteistä tulee tehdä viimeistään toukokuun 2018 loppuun mennessä. Kaupunginhallitus raportoi tasapainottamistoimenpiteistä valtuustoa kesäkuun valtuustossa. Kaupunginhallituksen on raportoitava tasapainottamisen edistymisestä valtuustolle osavuosisikatsausten yhteydessä.

Toteuma:

Kuluvan valtuustokauden strategianmääritysprosessi käynnistetään tammikuussa 2018 loppupuolella. Samalla laadittiin talouden tasapainottamisohjelma, joka hyväksyttiin valtuustossa 11.6.2018. Sen valmistelua konsultoi Perlacon Oy. Strategia hyväksyttiin valtuustossa 1.10.2018, ja marraskuussa käynnistettiin uuden kaupunginjohtajan johdolla strategian ohjelmatyö.

SELVITYS SISÄISEN VALVONNAN JÄRJESTÄMISESTÄ

Sääntöjen, määräysten ja päätösten noudattaminen

Yhteisissä palveluissa sisäistä valvontaa on toteutettu mm. laskujen hyväksymisvaltuuksien muodossa. Kaupunginhallitukseen nähden on pidetty säännöllisesti hallinto- ja kehitysjohtajan sekä kaupunginjohtajan ajankohtaiskatsauksia, lisäksi viranhaltijapäätökset ovat olleet toimielimen nähtävänä. Toimintaa on kehitetty niin, että viranhaltijapäätökset julkaistaan myös kaupungin www-sivuille.

Tavoitteiden toteutuminen, varojen käytön valvonta, tuloksellisuuden arvioinnin pätevyys ja luotettavuus

Sitovien tavoitteiden toteutumista on seurattu kuukausiseurannan lisäksi osavuosikatsauksissa ja tilinpäätöksen yhteydessä. Pääkassanhoitaja valvoo alatilittäjiä ja pääkassaan kohdistuu tarkastuksia tilintarkastusyhteisön toimesta.

Riskienhallinnan järjestäminen

Kaupunkitasoinen tietosuoja- ja tietoturvaohjeistus sekä koulutus kuuluvat yhteisten palveluiden tehtäviin. Tämän lisäksi toimialoilla on omia syventäviä ohjeita ja koulutuksia sekä seurantajärjestelmiä. Tietosuojan ja -turvan tärkeys ja riskialttius on todettu riskienarvioinnissa ja toimenpiteitä ajantasaisen tietoturva ja tietosuojakäytänteiden eteen jatketaan.

Vähenevien henkilöstöressurssien myötä on aloitettu yhteisten palveluiden kokoaminen. Toimistohenkilöstön yhteen kokoamisella vastataan olemassa olevaan varahenkilörisktiin.

Koko kaupungin omaisuuden, toimintojen ja henkilöstön vakuutusturvasta on sopimus If-vakuutusyhtiön kanssa. Kullakin vakuutuksella on vastuuhenkilönsä (hyväksyjä), ja vakuutusturvakokonaisuutta tarkastellaan vuosittain sopimussuhteessa olevan vakuutusmeklarin kanssa.

Omaisuuden hankinnan, luovutuksen ja hoidon valvonta

Hankintaohjeiden noudattamista valvotaan laskujen hyväksyntämenettelyssä. Omaisuuden luovuttamisen toimivalta on delegoitu kaupunginhallituksen toimintaohjeessa.

Sopimustoiminta

Vuoden aikana yhteisiin palveluihin on palkattu määräaikainen hankinta-asiantuntija, jonka tehtävänä on kartoittaa kaupungin hankinnat, luoda hankintaohjeistus sekä toimintamalli. Hankintoihin liittyvien sopimusten kartoitus on käynnistetty, samoin hankintatyöryhmä on aloittanut toimintansa.

Asianhallintajärjestelmän sopimukset-osiossa ylläpidetään tietoa sopimusten vastuuhenkilöstä, ja järjestelmä muistuttaa vastuuhenkilöä tarkasteluajankohdista.

SOSIAALI JA TERVEYS

Vastuutoimielin Sosiaali- ja terveyslautakunta

Vastuuhenkilö Sosiaali- ja terveystoiminnan johtaja Kirsi Korttila 1.1-8.4.2018, 17.9.2018 -

vs. sosiaali- ja terveystoiminnan johtaja Kirsi Timonen 9.4.-16.9.2018

200 HALLINTO- JA TUKIPALVELUT

Vastuuhenkilö Sosiaali- ja terveystoiminnan johtaja Kirsi Korttila 1.1-8.4.2018, 17.9.2018 -

vs. sosiaali- ja terveystoiminnan johtaja Kirsi Timonen 9.4.-16.9.2018

Talousarvion toteutuminen

200 HALLINTO- JA TUKIPALVELUT

	TP 2017 1000€	Alkuperäinen talousarvio	muutokset	Talousarvio muut.jälkeen	Toteutuma 2018	Poikkeama	Tot%
TULOT	958	883 590	0	883 590	1 095 290,11	-211 700,11	124,0
MENOT	-1 872	-1 906 330	-20 590	-1 926 920	-2 048 403,80	121 483,80	106,3
NETTO	-914	-1 022 740	-20 590	-1 043 330	-953 113,69	-90 216,31	91,4
SUMU- POISTO	-187	-253 400	0	-253 400	-158 159,04	-95 240,96	62,4

Ulkoisiin ICT-palveluihin varattu määräraha ylittyi; Effica-pääkäyttäjäpalvelun tarve oli arvioitu liian alhaiseksi.

Strateginen perustavoite:

Hyvä palvelukokemus – asiakas keskiössä

Tavoite:

Asiakkaat saavat tarpeenmukaista palvelua

Arviointikriteerit/mittari:

Asiakastytyväisyys

Tavoitetaso:

85 % asiakkaista on tyytyväisiä saamaansa palveluun

Toteuma

Tyytyväisten asiakkaiden osuuteen on laskettu Roidu-asiakaspalautejärjestelmään arvionsa jättäneet erittäin tyytyväiset ja tyytyväiset asiakkaat.

Asumispalvelujen osalta asiakastytyväisyyttä on mitattu Roidun laitteella. Mäntylän asumispalveluissa ajalla 1.1 – 31.4 ja tyytyväisiä oli 90 % asiakkaista. Palvelukeskus Hopeasillan osalta mittaukset on tehty ajalla 1.5 – 31.12 ja tyytyväisiä oli 95% asiakkaista. Kanervalan palvelukeskuksen osalta ei tehty asiakastytyväisyyskyselyä v. 2018 aikana.

Kotihoidon, kotisairaalan, tekotiimin ja päivätoiminnan asiakaskyselyt toteutettiin lokakuussa 2018. Kotihoidon ja Päivätoiminnan kyselyssä saamaansa palvelun koki erinomaiseksi tai hyväksi 87 % vastaajista. Vastaavasti tehostetun kotikuntoutuksen kyselyyn vastaajista 85 % koki palvelun erinomaiseksi tai hyväksi. Vastaava prosenttiosuus kotisairaalan osalta oli 100 %.

Asiakasohjausyksikössä asiakastyytyväisyyttä on mitattu Roidun laitteella vuonna 2018. Vastauksia on kertynyt 369:ltä asiakkaalta, joista tyytyväisiä saamaansa palveluun on ollut 96%. Lisäksi asiakasohjauspalveluissa toteutettiin paperilomakemuotoinen asiakastyytyväisyyskysely loka-marraskuussa 2018. Kyselyyn vastasi 114 asiakasta, joista 96% oli tyytyväisiä saamaansa palveluun.

Vammaispalveluissa asiakastyytyväisyyttä kysyttiin syksyllä 2018 asumispalveluissa omaisilta ja muutamilta asiakkailta. 93,33 prosenttia vastaajista koki, että kohtelu oli hyvää tai erinomaista. Kaikki vastaajat (100%) olivat sitä mieltä, että hoidon laatu on hyvää tai erinomaista. Vammaisten avopalveluissa kysyttiin asiakastyytyväisyyttä aikavälillä 5.-23.11.2018. Vastaajia oli yhteensä 15. Kaikki vastaajat kokivat tulleen kuulluksi tapaamisilla ja vastanneista 86,67 prosenttia antoi arvostuksen 9 tai 10.

Työikäisten sosiaalipalveluilla ja lapsiperheiden sosiaalipalveluilla on ollut 1.10.2018 lukien käytössä yhteinen Roidu-laite. Työikäisten palveluissa Roidu-laite on ollut jo aiemmin. Työikäisten palveluissa vastauksia oli yhteensä 52 koko vuoden aikana, asiakkaista 71 prosenttia oli tyytyväisiä. Lapsiperheiden sosiaalipalveluissa palautetta on kerätty ko. laitteella ainoastaan ajalla 1.10.2018-31.12.2018. Lapsiperheiden sosiaalipalveluissa vastaajia on ollut yhteensä 21 ja heistä 57% oli tyytyväisiä saamaansa palveluun.

Mielenterveys- ja päihdepalveluissa (perusterveydenhuolto ja erikoissairaanhoido) Roidu-laite on ollut käytössä 1.9-31.12.2018 välisen ajan ja tyytyväisiä asiakkaita on ollut 91 %.

Muiden yksiköiden osalta vuonna 2018 palveluun tyytyväisiä asiakkaita oli seuraavasti:

Suun terveydenhuolto	94,2 %	NPS-luku 79,44
Vastaanotto virka-aika	92,0 %	NPS-luku 71,75
Vastaanotto,ilta,vkl	86,7 %	NPS-luku 51,36
Erikoispoliklinikka	86,5 %	NPS-luku 69,52
Vuodeosasto	90,46%	
Terveysneuvonta	90,0 %	

Muut toiminnalliset tiedot

Heinola on osallistunut Päijät-Hämeen sote- ja maakuntavalmisteluun nimeämällä jäsenensä järjestäjän valmistelutyöryhmiin sekä osallistumalla sote-tuottajastrategian valmisteluun.

Heinolan LifeCare'n käyttöönottoa siirrettiin suunnitellusta vuodelle 2019, mutta valmistelevat toimenpiteet työllistivät jo vuonna 2018.

230 TERVEYSPALVELUT

Vastuuhenkilö johtava ylilääkäri Kirsi Timonen

Talousarvion toteutuminen

230 TERVEYSPALVELUT

	TP 2017 1000€	Alkuperäinen talousarvio	muutokset	Talousarvio muut.jälkeen	Toteutuma 2018	Poikkeama	Tot%
TULOT	1 982	2 305 150	3 880	2 309 030	2 492 098,82	-183 068,82	107,9
MENOT	-37 882	-36 422 950	-1 628 900	-38 051 850	-37 966 872,29	-84 977,71	99,8
NETTO	-35 900	-34 117 800	-1 625 020	-35 742 820	-35 474 773,47	-268 046,53	99,3
SUMU- POISTOT	-400	-428 300	0	-428 300	-419 414,49	-8 885,51	97,9

Terveyspalveluihin jouduttiin hakemaan syksyllä 2018 lisämäärärahaa sekä omaan, pääsääntöisesti Coronarian tuottamaan erikoissairaanhoidon, että hoitotarvikkeisiin, lääkinnällisen kuntoutuksen terapioihin ja apuvälineisiin. Lisämäärärahaa haettiin myös vanhojen saatavien poistoon vuosilta 2008-2013, mitkä kirjattiin luottotappioksi.

Hoitotyön puolella saadusta lisämäärärahasta huolimatta hoitotarvikkeissa tuli ylitystä, lisäksi mm. terveyspalvelut (lähinnä laboratoriokustannukset) ylittyivät ja sairauslomien vuoksi myös henkilöstökustannukset ylittyivät. Kokonaisuutena kuitenkin terveyspalveluiden toteuma pysyi annetussa määrärahassa.

Strateginen perustavoite:

Hyvä palvelukokemus - asiakas keskiössä

Tavoite:	Arviointikriteerit/mittari:	Tavoitetaso:
Asiakkaat kuntoutuvat kotiin.	Kuntoutuksen määrä	50 % osastolla olevista kuntoutuspotilaista saa vähintään 5 tuntia kuntoutusta vuorokaudessa.
Asiakkaiden oma vastuu vahvistuu.	Hoitosuunnitelmien määrä	75 %:lla diabetesta, verenpainetautia tai sepelvaltimotautia sairastavilla on olemassa oleva hoitosuunnitelma

Asiakkaat kuntoutuvat kotiin. 50% osastolla olevista kuntoutuspotilaista saa vähintään 5 tuntia kuntoutusta vuorokaudessa.

Asiakkaat kuntoutuvat pääosin kotiin. Kuntoutustavoitteen toteutumista seurattiin alkuvuodesta seurantatutkimuksilla, jolloin potilaat saivat kuntoutusta keskimäärin 3,5 tuntia päivässä. Viidesosa potilaista sai kuntoutusta keskimäärin yli 5 tuntia päivässä.

Potilaiden saamaa päivittäistä kuntoutusaikaa alettiin mitata uudella menetelmällä kesäkuun 2018 alusta. Menetelmää käyttäen henkilökunta arvioi potilaan saaman kuntoutusajan ja se siirretään potilastietojärjestelmään.

Viimeisellä vuosineljänneksellä potilaat saivat kuntoutusta keskimäärin 4,2 tuntia päivässä.

Tavoitetta vähintään viiden tunnin kuntoutusajasta päivittäin ei saavutettu, mutta tulosta voidaan pitää tyydyttävänä, varsinkin loka-joulukuun osalta, jolloin keskimääräinen kuntoutusaika nousi yli neljään tuntiin vuorokaudessa.

Kuntoutusajan vaihteluun vaikuttaa mm. osaston kuormitusprosentti ja epidemiatilanne, sillä esimerkiksi eritystoimet vaikuttavat potilaiden mahdollisuuteen saada kuntoutusta. Osa potilaista jää lääketieteellisistä syistä kuntoutuksen ulkopuolella.

Asiakkaiden oma vastuu vahvistuu.

Sitovana tavoitteena on että 75 %:lla diabetesta, verenpainetautia tai sepelvaltimotautia sairastavilla on olemassa oleva hoitosuunnitelma.

Sitova tavoite on määritelty tarkoituksella haasteelliseksi. Heinola on maakunnallisesti ollut etulinjassa hoitosuunnitelmien tekemisessä. Hoitosuunnitelmia on vuoden 2018 loppuun mennessä tehty 63%:lle diabetesta, verenpainetautia tai sepelvaltimotautia sairastaville. Sitovaan tavoitteeseen ei täten vielä ole vuonna 2018 päästy kaikissa diagnoosiryhmissä, mutta tätä tavoitetta kohti pyritään edelleen vuoden 2019 aikana. Osa asiakkaista käy vastaanotolla kontrolleissa 1.5- 2 vuoden välein, joten käynti ei ole välttämättä osunut vuodelle 2018. Parhaiten tavoite toteutui diabetesta sairastavilla, joilla sitovaan tavoitteeseen on päästy ja hoitosuunnitelma on 83%:lla. Verenpainetautia sairastavista 60%:lla ja sepelvaltimotautia sairastavista 68%:lla oli vuoden lopussa hoitosuunnitelma tehtynä.

Muut toiminnalliset tiedot

Coronarian perustason erikoissairaanhoidon polikliininen toiminta on laajentunut edelleen vuoden 2018 aikana, jolloin uusina erikoisaloina ovat alkaneet mm. psykiatria ja nuorisopsykiatria. Myös PHKS on siirtänyt aktiivisesti heinolalaisia esimerkiksi sydän- ja keuhkotutkimuksiin Heinolaan. Heinolan oman henkilöstön tuottama erikoissairaanhoidon hoito supistui loppuvuonna käsittämään ainoastaan osa-aikaisen geriatrian poliklinikan. Lakimuutosten vuoksi Coronarian leikkaustoiminta on supistunut vuoden 2018 alusta käsittämään vain paikallispuudutuksessa tehtävät toimenpiteet.

Perusterveydenhuollossa lääkäreiden saatavuudessa on ollut suuria haasteita. Etälääkäritoiminta puhelinvastaanottoineen on helpottanut osittain vajetta.

270 HOITO- JA VANHUSPALVELUT

Vastuuhenkilö vanhus- ja hoitopalvelujohtaja Riitta West

Talousarvion toteutuminen

270 HOITO- JA VANHUSPALVELUT

	TP 2017 1000€	Alkuperäinen talousarvio	muutokset	Talousarvio muut.jälkeen	Toteutuma 2018	Poikkeama	Tot%
TULOT	6 736	6 808 030	50 830	6 858 860	6 559 067,00	299 793,00	95,6
MENOT	-23 145	-23 073 230	-247 050	-23 320 280	-22 825 385,10	-494 894,90	97,9
NETTO	-16 409	-16 265 200	-196 220	-16 461 420	-16 266 318,10	-195 101,90	98,8
SUMU- POISTOT	-191	-254 600	0	-254 600	-306 579,58	51 979,58	120,4
ARVONALEN- TUMISET	-1 528	0	0	0	0,00	0,00	0,0

Strateginen perustavoite: <i>Hyvä palvelukokemus - asiakas keskiössä</i>		
Tavoite:	Arviointikriteerit/mittari:	Tavoitetaso:
Säännöllisen kotihoidon asiakkaiden luona käy viisi tutuinta hoitajaa, asiakasvakioitu hoidon jatkuvuus	Vertaiskehittämisen kautta saatu prosenttiosuus hoidon jatkuvuudesta	60 %
Strateginen perustavoite: <i>Talouden tasapaino ja resurssien tehokas hyödyntäminen</i>		
Vanhukset voivat asua kotonaan mahdollisimman pitkään.	Raskaan asumispalvelun tarpeen pituus	Enintään 2,5 v raskaassa hoivassa

Säännöllisen kotihoidon asiakkaiden luona käy viisi tutuinta hoitajaa, asiakasvakioitu hoidon jatkuvuus

NHG:n valtakunnallisen vertaiskehittämisen kautta saadun tiedon mukaan hoidon jatkuvuus (viisi tutuinta hoitajaa) toteutui keväällä 54 % ja syksyllä 53% eli asetettuun tavoitteeseen ei päästy toimintavuoden aikana. 60 % tavoitteeseen NHG:n valtakunnallisessa vertailussa ovat päässeet pienet kunnat, joilla ei ole paljoa työntekijöitä ja joissa ei tehdä esimerkiksi kotihoidon toimesta yövuoroja sekä isoista toimijoista vain Essote, jossa on käytössä toinen toiminnanohjausjärjestelmä kuin Heinolassa. Kotihoidossa on ollut vuoden aikana paljon sairaspoissaoloja, mikä vaikuttaa omalta osaltaan hoitajien vaihtuvuuteen asiakkaille. Suunnitellut työvuorot menevät uudelleen jakoon, kun työntekijöitä on pois, sillä ensi sijassa katsotaan omien työntekijäresurssien optimaalinen käyttö, ennen kuin tulee ulkopuolisia sijaisia. Tavoitteeseen pääsemiseen on kiinnitetty huomiota tarkastelemalla asiakkaiden aikaikkunoita, vastuuhoidajuuksia jne.

Vanhukset voivat asua kotonaan mahdollisimman pitkään.

Raskaammassa asumispalvelussa asiakkaat ovat asuneet keskimäärin 2v 10kk. Tavoitteeseen ei aivan päästy, mikä tarkoittaa, että turvalliseen, pidempään kotona asumiseen ennaltaehkäisyä ja kotihoidon ja tukipalvelujen turvin on vielä panostettava.

Muut toiminnalliset tiedot

Pysyvää palveluasumispaikkaa odottavien jonotilanne

Vuonna 2018 keskimääräinen odotusaika pysyvälle palveluasumispaikalle oli 38 vuorokautta, vaihteluvälin ollessa 7-75 vuorokautta. Vuoden 2018 keskimääräinen paikkaa odottavien määrä oli 9 henkilöä, vaihteluvälin ollessa 3-20 henkilöä. Paikkaa odottavien määrässä on nähtävillä aaltoliikettä. Kesällä 2018 pitkäaikaisessa palveluasumisessa vapautui paikkoja poikkeuksellisen vähän, mikä näkyi siinä, että heinä-elokuussa paikkojen odotusajat olivat pitkät ja odottajien määrä nousi korkeaksi. Tilanne kääntyi loppuvuotta kohti parempaan suuntaan ja 31.12.2018 paikkaa odotti 5 henkilöä.

280 SOSIAALIPALVELUT

Vastuuhenkilö sosiaali- ja terveystoiminnan johtaja Kirsi Korttila 1.1-8.4.2018

sosiaalipalvelujohtaja Eija Leino 9.4.2018 –

Talousarvion toteutuminen

280 SOSIAALIPALVELUT

	TP 2017 1000€	Alkuperäinen talousarvio	muutokset	Talousarvio muut.jälkeen	Toteutuma 2018	Poikkeama	Tot%
TULOT	1 656	1 928 910	2 200	1 931 110	1 647 849,77	283 260,23	85,3
MENOT	-16 595	-16 255 060	-20 320	-16 275 380	-15 920 221,52	-355 158,48	97,8
NETTO	-14 939	-14 326 150	-18 120	-14 344 270	-14 272 371,75	-71 898,25	99,5
SUMU- POISTOT	-21	-15 300	0	-15 300	-27 964,58	12 664,58	182,8

Strateginen perustavoite:

Talouden tasapaino ja resurssien tehokas hyödyntäminen

Tavoite:	Arviointikriteerit/mittari:	Tavoitetaso:
Asiakkaan palvelujen tarve on arvioitu asian edellyttämässä riittävässä laajuudessa.	Valmistuneet palvelutarpeenarvioinnit	100%
Asiakkailla on laadittu kirjallinen asiakassuunnitelma.	Laaditut asiakassuunnitelmat	100%

Asiakkaan palvelujen tarve on arvioitu asian edellyttämässä riittävässä laajuudessa.

Vammaispalveluiden asiakkaista 40,5 %:lle on tehty määrämuotoinen palvelutarpeen arviointi.

Työikäisten palveluissa määrämuotoinen palvelutarpeen arviointi on tehty 77,95 %:lle asiakkaista.

Lapsiperheiden sosiaalipalveluissa palvelutarpeen arviointi ja mahdollinen lastensuojelun tarve on arvioitu 100%:sti.

Asiakkaille on laadittu kirjallinen asiakassuunnitelma.

Vammaispalvelujen asiakkaista 70,8 %:lle prosentille on tehty asiakas-/palvelusuunnitelma määrämuotoisesti. Asiakkuuksien haltuunotto etenee edelleen. Mielensterveys- ja päihdeasumispalveluiden asiakkaista 61,4 %:lle on tehty määrämuotoinen asiakassuunnitelma. Asiakkuuksien haltuunotto jatkuu edelleen.

Työikäisten palveluissa asiakassuunnitelma/aktivointisuunnitelma on tehty määrämuotoisesti 52,7 %:lle asiakkaista. Asiakkuuksien haltuunotto jatkuu edelleen.

Lapsiperheiden sosiaalipalveluissa on suunnitelmallisen työskentelyn piirissä yhteensä 222 lasta. Heistä sosiaalihuoltolain mukaisessa asiakkuudessa on 80 lasta/nuorta, joille on laadittu asiakassuunnitelma. Lastensuojelun asiakkuudessa (avo-, sijais- ja jälkihuolto) on 142 lasta/nuorta, joille on laadittu asiakassuunnitelmat.

SELVITYS SISÄISEN VALVONNAN JÄRJESTÄMISESTÄ

Sääntöjen, määräysten ja päätösten noudattaminen

Hyvä hallintotapa on pääsääntöisesti toteutunut organisaation toiminnassa ja päätöksenteossa. Sosiaali- ja terveyslautakunta on suorittanut sisäistä valvontaa yleisellä tasolla mm. sosiaali- ja terveysjohtajan ajankohtaistaksausten yhteydessä. Lautakunta on suorittanut valvontaa myös pyytämällä erilaisia selvityksiä toiminnasta.

Tavoitteiden toteutuminen, varojen käytön valvonta, tuloksellisuuden arvioinnin pätevyys ja luotettavuus

Määrärahojen ja sitovien tavoitteiden toteutumista on seurattu osavuosisikatsauksissa ja tilinpäätöksen yhteydessä annettujen ohjeiden mukaan.

Suoriteperusteiden budjetointi on ollut käytössä koko sosiaali- ja terveystoimessa ja sitä on hyödynnetty tuottavuuden ja laadun parantamiseksi. SPB:n tuottaman talous- ja suoritiedon visualisoinnin pilotointi on toteutettu talousarviovuonna.

Kaikki sosiaali- ja terveystoimen toimintayksiköt on valmennettu Lean-ajatteluun ja kaikissa yksiköissä on jollain tasolla käytössä jatkuvan kehittämisen toimintamalli ja asiakkuudenhallinnan työmenetelmiä.

Sosiaali- ja terveystoimen hallintoa on kevennetty muutaman viime vuoden aikana; esimiesten työkuorma ja johtamistyön haavoittuvuus on lisääntynyt. Soten asiakas- ja potilastietojärjestelmien pääkäyttäjäpalvelun ulkoistus on aiheuttanut osittain myös haasteita sekä toiminnalle että taloudelle ensimmäisenä toimintavuonna 2018, sekä lisännyt osaltaan myös esimiesten työkuormaa. Samoin kaupungin ICT-palveluiden muutos on lisännyt esimiesten työtä myös sellaisissa ICT-asioissa, missä esimiehet eivät ole asiantuntijoita.

Riskienhallinnan järjestäminen

Toiminnan järjestämisen riskienhallinnassa on käytössä turvallisuussuunnitelmat. Eri kiinteistöissä on suoritettu terveyshaittojen kartoitusta, lähinnä sisäilman osalta ja niistä on raportoitu tekniselle toimelle korjaustoimenpiteiden toteuttamiseksi.

Sosiaali- ja terveys toimiala toteuttaa riskienhallintaa osana talous- ja toimintasuunnittelua ja arviointia. Riskienhallinnan vastuut on määritelty, mutta riskienhallinnan asiantuntemuksessa on koettu olevan puutteita.

Henkilöstön rekrytoinnissa on ollut ajoittain vaikeuksia, varsinkin eri alojen erityistyöntekijöiden rekrytointi on ajoittain ollut haasteellista.

HaiPro-ohjelman tarkoituksena on saada tietoa läheltä piti- ja haittatapahtumista potilaille/asiakkaille sekä työntekijöille. Vuoden 2018 aikana on tullut HaiPro-ohjelman kautta ilmoituksia 1315 kpl, mikä on 8 ilmoitusta enemmän kuin vuonna 2017.

Omaisuuksien hankinnan, luovutuksen ja hoidon valvonta

Sosiaali- ja terveystoimen alaisissa investoineissa ja palveluissa on hankinnat kilpailutettu. Hankinnoissa tehdään merkittävää yhteistyötä maakunnallisesti. Hankinnat on suoritettu talousarvion puitteissa hankintaohjeessa mainittujen määräraharajojen ja vastuiden puitteissa.

Sosiaali- ja terveys toimialan hallinnossa toimii asiantuntija, joka koordinoi kaikilla sotien palvelualueilla tehtäviä hankintoja.

Sopimustoiminta

Sosiaali- ja terveystoimintaa koskevat sopimukset on viety atk-pohjaiseen sopimusten hallintajärjestelmään.

Sopimusten ehtojen noudattamista arvioidaan tilaajan ja tuottajien seurantalavereissa, ohjausryhmissä sekä mahdollisista poikkeamaepäilyistä raportoitaessa.

ELINVOIMA

Vastuutoimielin: elinvoimalautakunta
Vastuuhenkilö: elinvoimajohtaja Heikki Mäkilä

300 YRITYKSET JA TYÖ

Vastuuhenkilö elinvoimajohtaja Heikki Mäkilä

Talousarvion toteutuminen

300 YRITYKSET JA TYÖ nettositova

	TP 2017 1000€	Alkuperäinen talousarvio	muutokset	Talousarvio muut.jälkeen	Toteutuma 2018	Poikkeama	Tot%
TULOT	520	769 000	-202 060	566 940	644 075,36	-77 135,36	113,6
MENOT	-3 608	-4 537 110	693 840	-3 843 270	-3 674 319,69	-168 950,31	95,6
NETTO	-3 089	-3 768 110	491 780	-3 276 330	-3 030 244,33	-246 085,67	92,5
SUMU- POISTOT	0	0	0	0	-3 530,75	3 530,75	0,0

Strateginen perustavoite:

+1001 uutta työtä

Työn määrä mm. työpaikkoina, yrityksinä, elinkeinonharjoittajina, osuuskuntatoimijoina jne. kertoo erityisesti taloudellisesta mutta monin muinkin tavoin kaupungin elinvoimaisuudesta ja aktiivisuudesta. Työ luo hyvinvointia ja toimeentuloa. Teollinen ja työelämän murros uusiuttaa työelämää, ammatteja ja tekemisen tapoja.

Tavoite:

-Työpaikkojen, yritysten perustamisen ja kasvun, investointien ja sijoittumisten edistäminen laaja-alaisesti

Arviointikriteerit/mittari:

-Kontaktien määrä

Tavoitetaso:

-Sijoittumispalvelut 1000
- Spotti 2000

Toteuma:

Heinolan työpaikkojen määrä ja työllisen työvoiman määrä ovat kääntyneet nousuun vuoteen 2015 jatkuneen pitkän alenemisen jälkeen. Heinolassa on enää huomattavan vähän teollisuuden tyhjiä toimitiloja, minkä vuoksi Vierumäen Yrityspuiston (nk. Heikkimäen alue) toteuttaminen tapahtuu hyvään aikaan. Elinkeinotyössä haaste on kääntynyt ennen kaikkea siihen, että yritykset saisivat riittävästi osaavaa työvoimaa. Uusia yrityksiä perustettiin vuonna 2018 enemmän kuin edellisinä vuosina, noin 60 kappaletta. Pitkäaikaistyöttömien määrä on alentunut edellisvuosien yli 350 henkilöstä alimmillaan noin 310:een. Sijoittumispalveluilla kontakteja on ollut noin 7000 ja Spotissa kävijöitä oli yli 4000. Bioalan hanketyön avulla on rakennettu pohjaa merkittävien uusien teollisten investointien saamiseksi Heinolaan.

Strateginen perustavoite: <i>>20 000 asukasta</i>		
Asukasmäärällä on vahva korrelaatio kaupunkitalouteen ja yleisemmin elinvoimaan ja yritystoimintaan, skaalaetuihin, palveluiden käyttöasteeseen jne. Ensi vaiheessa on päästävä selvästi muuttovoittoiseksi, pian sen jälkeen saavutettava sen avulla kuolleisuuden ja syntyvyyden ero ja sitten päästävä selvälle kasvu-uralle. Toistaiseksi on keskitytty toimialakohtaisesti korkealuokkaisiin palveluihin, mutta nyt on aloitettava voimakas, koordinoitu markkinointivetoinen yli toimialarajojen ulottuva yhteistyö, jolla tavoitteisiin päästään.		
Tavoite: -Heinolan vetovoimatekijät tunnetaan halutuissa kohderyhmissä	Arviointikriteerit/mittari: -Kontaktien määrä	Tavoitetaso: -10 miljoonaa
Toteuma: Asetettu tavoitetaso saavutettiin ennen kaikkea digimarkkinoinnin ja kumppaninäkyvyyden avulla. Markkinoinnin merkitys yritys-, matkailu- ja asukassegmenttien tavoitteiden saavuttamisessa on keskeinen. Työssä nousi konkreettisesti esiin, että brändin (brändin sisältämän tarinan, lupauksen ja identiteetin), markkinointiviestinnän (tunnettuuden lisäämisen ja päätöksiin tähtäävän taktisen markkinoinnin) ja lupauksen lunastamisen eli kaupunkiyhteisön toiminnan on muodostettava toimiva kokonaisuus. Painopiste vuonna 2018 oli kontaktien määrässä, jonka osa-alueen osaamisessa päästiinkin huomattavasti eteenpäin.		

Strateginen perustavoite: <i>taloudellinen tasapaino</i>		
Tavoite: Aikuisten työpajatoimintojen yhdistäminen nuorten työpajatoimintojen kanssa selvitetään maaliskuun loppuun mennessä	Arviointikriteerit/mittari:	Tavoitetaso: selvitys valmis maaliskuun 2018 lopussa
Toteuma: Työpajaselvitys tehtiin määräaikaan mennessä. Elinvoima- ja hyvinvointilautakunnat päätyivät selvityksen perusteella hyväksymään työpajojen yhdistämisen. Tavoiteaikataulu yhdistämiselle on 1.7.2019.		

310 KULTTUURI

Vastuuhenkilö kulttuurisihteeri Saija Jäppinen

Talousarvion toteutuminen

310 KULTTUURI	nettositova			Talousarvio	Toteutuma	Poikkeama	Tot%
	TP 2017	Alkuperäinen		muut.jälkeen	2018		
	1000€	talousarvio	muutokset				
TULOT	621	669 870	17 000	686 870	698 667,52	-11 797,52	101,7
MENOT	-1 138	-1 175 730	-57 120	-1 232 850	-1 216 187,07	-16 662,93	98,6
NETTO	-517	-505 860	-40 120	-545 980	-517 519,55	-28 460,45	94,8
SUMU- POISTOT	-33	-33 100	0	-33 100	-33 443,45	343,45	101,0

Strateginen perustavoite:**Hyvä palvelukokemus – asiakas keskiössä**

Tapahtumat vauhdittavat alueen elinkeinoelämää, hyvinvointia ja viihtyisyyttä kasvavassa määrin ympäri vuoden ja edesauttavat niin asumista, yritystoimintaa kuin matkailua. Kulttuuripalvelut tuottavat hyvää asiakaskokemusta erityisesti omalla sisällöntuotannolla, tapahtumatarjonnan edistämällä ja yritys/yhteisöyhteistyön avulla.

Tavoite:

-Tapahtumakävijöiden kasvu
-Toimiva matkailuyhteistyö

Arviointikriteerit/mittari:

-kävijämäärät
-Yhteinen myynti, markkinointi ja tuotteistus valituilla osa-alueilla

Tavoitetaso:

- kaupunkitapahtumissa 50 000 kävijää
-Stopover-myynti kiinalaisille käynnissä

Toteuma:

Heinolan kulttuuripalvelut tuottivat yli 20 tapahtumaa vuoden 2018 aikana. Yhteensä tapahtumissa kävi 50 546 kävijää. Lisäksi kulttuuripalvelut olivat osatuottajina 12 tapahtumassa. Matkailuyhteistyö lisääntyi uusilla toimijoilla ja uusilla matkailutuotteita/-paketteja saatiin yhteistyössä runsaasti markkinoille. Lintutarhan kehittämistä matkailukohteena tukee vesilintutarhan rakentaminen.

Muut toiminnalliset tiedot

Lintutarhalle hoitoon tulleita lintuja vajaa 200 joista luontoon vapautettiin lähes 100. WPK-talossa laskutettuja yhteistyökumppaneita 108 kpl.

320 MAANKÄYTTÖ

Vastuuhenkilö kaupunginarkkitehti Harri Kuivalainen

Talousarvion toteutuminen

320 MAANKÄYTTÖ

	TP 2017	Alkuperäinen		Talousarvio	Toteutuma	Poikkeama	Tot%
	1000€	talousarvio	muutokset	muut. jälkeen	2018		
TULOT	925	954 800	-40 780	914 020	866 513,42	47 506,58	94,8
MENOT	-4 479	-4 232 810	-233 960	-4 466 770	-4 454 883,88	-11 886,12	99,7
NETTO	-3 555	-3 278 010	-274 740	-3 552 750	-3 588 370,46	35 620,46	101,0

SUMU- POISTOT	-561	-589 400	0	-589 400	-601 337,44	11 937,44	102,0

Strateginen perustavoite: $\geq 20\ 000$ asukasta <i>Maankäytön suunnittelulla ja houkuttelevalla tonttitarjonnalla edistetään kaupungin uusasukasmarkkinointia ja tuetaan asukasluvun nousua.</i>		
Tavoite: -Kaupungin omistamien luovutusvalmiiden omakotitonttien varantoa on riittävästi -Houkuttelevien asuintonttien asemakaavavarantoa kehitetään jatkuvasti kuhunkin kaupunginosaan kohdistuvaa kysyntää vastaten.	Arviointikriteerit/mittari: - Luovutusvalmiiden omakotitonttien määrä ja sijoittuminen kaupunginosittain - Vireillä olevien kaavahankkeiden määrä ja sijainti	Tavoitetaso: - Varantoa on vähintään viideksi vuodeksi (30-60 kpl). - Kaavahankkeita on käynnissä eri kaupunginosaissa kysyntää vastaten
Toteuma: Tonttivaranto toteutuu määrällisesti: Kaupungin omistamia luovutusvalmiita omakotitontteja on 73 kpl. Tavoite asuintonttien tarjonnan kehittämisestä kaavoituksella toteutuu: • Rantatontteja mahdollistava <i>Sinitaipaleen eteläosan asemakaava</i> on hyväksytty, mutta jatkovalitus hyväksymispäätöksestä on edelleen KHO:n käsittelyssä. • Tulevaisuuden asuintonttitarjontaa kehittävä <i>Laajalahden osayleiskaava</i> on hyväksytty 12.11.2018. Sen alueella sijaitsevan Pitkäniemen asemakaavoitukseen on varauduttu perusselvityksillä. • Paikkakunnan asuintonttitarjontaa yksityisen maanomistuksen puolella monipuolistavat <i>Kalliopohjan</i> ja <i>Kotilan</i> asemakaavamuutokset ovat etenemässä hyväksymisvaiheeseen. Asemakaavamuutos <i>Marjoniementie 149 B</i> on hyväksytty ja tullut voimaan. • Luonnosvaiheessa olevalla <i>Hevossaaren osayleiskaavalla</i> edistetään vesistön vetovoimaan tukeutuvien asuintonttien toteuttamista. • Luonnosvaiheessa olevalla asemakaavamuutoksella <i>695 Vanha paloasema</i> mahdollistetaan keskustaan asuin- ja palvelurakentamista. • Vuolenkoskentien varren asuinaluekaavoitus on vireillä. Vierumäen asuintonttitarjontaa on edistetty maanhankinnan valmistelulla.		
Strateginen perustavoite: $+ 1001$ työpaikkaa <i>Maankäytön suunnittelulla ja aktiivisella maapolitiikan hoidolla edistetään elinkeinoelämän kehittymistä</i>		
Tavoite: -Kaupungin omistuksessa olevaa asemakaavoitettua teollisuus/työpaikka-	Arviointikriteerit/mittari: - aluevarannon määrä/ha	Tavoitetaso: - aluevarantoa on kymmeneksi vuodeksi (40-70 ha), sijoittuen eri

aluevarantoa on riittävästi		puolille kaupunkia
Toteuma: Luovutettavissa olevia valmiita yritystontteja on 11,7 ha. Asemakaavoitettuja yritystontteja, joilla ei ole vielä kunnallistekniikkavalmiutta, on noin 53 ha. Tästä varannosta on noin 21 ha Vierumäen yrityspuiston (Heikkimäen) alueella, jonka kunnallistekniikan toteutus ja tonttien esivalmistelu on etenemässä.		

Muut toiminnalliset tiedot

Prisma-hankkeen mahdollistava *Tähtiniemen kauppa-alueen* asemakaava on luonnosvaiheessa. Keskustan kehittämistä on edistetty mm. kylpylän alueen tarjous- ja ideakilpailun valmistelulla. Vierumäki Resortin alueella voimaan tulleet *Mäntykankaan* ja *Pienimäen* asemakaavat mahdollistavat uutta loma- ja matkailurakentamista 30 000 kem². Vierumäen yrityspuiston (Heikkimäki) asemakaava on tullut voimaan. Ala-Rääveli-Keskinen –rantaosayleiskaava on etenemässä ehdotusvaiheeseen. Tiedolla johtamista on edistetty Trimble-paikkatietojärjestelmän kehitysprojektilla, GPS-mittauslaitteinvestoinnilla ja kaupunkimallin kehittämisellä. Korpinmaan ja Vasikkasaaren lomapaistoille on tehty kiinteistöjen myyntikaupat tai solmittu uudet pitkäaikaiset vuokrasopimukset.

SELVITYS SISÄISEN VALVONNAN JÄRJESTÄMISESTÄ

Sääntöjen, määräysten ja päätösten noudattaminen

Elinvoiman johtoryhmässä keskustellaan säännöllisesti menettelytavoista ja ohjeistuksista. Ohjeistusten noudattamisen tärkeys pidetään esillä esimiestoiminnassa.

Tavoitteiden toteutuminen, varojen käytön valvonta, tuloksellisuuden arvioinnin pätevyys ja luotettavuus

Talousarvion ja tavoitteiden toteutumista on seurattu kuukausittain elinvoimalautakunnassa.

Riskienhallinnan järjestäminen

Riskienhallinta perustuu voimassaolevaan ohjeistukseen.

Omaisuuksien hankinnan, luovutuksen ja hoidon valvonta

Toiminnassa on noudatettu voimassaolevia määräyksiä ja ohjeita.

Sopimustoiminta

Sopimustoiminnassa noudatetaan voimassaolevaa ohjeistoa.

HYVINVOINTI

Vastuutoimielin Hyvinvointilautakunta
 Vastuuhenkilö hyvinvointijohtaja Pirjo Hepo-oja

Strateginen tavoite:

Hyvä palvelukokemus ja asiakas keskiössä => Hyvä palvelukokemus
 Strategiset hyvinvointitavoitteet: Terveellinen ja turvallinen elämä ja ympäristö,
 Lapsiystävällinen kunta (lapsivaikutusten arviointi, lapsilähtöinen budjetointi sekä
 perheystävällinen työpaikka)

Tavoite:

Asukkaiden hyvinvoinnin ja
 terveyden edellytysten
 paraneminen HYTE -
 painopistealueilla.

Tavoitetaso:

Poikkihallinnolliset
 toimenpiteet kuvattu
 tavoitteen edistämiseksi.

Arviointikriteerit/mittari:

Sähköisen
 hyvinvointikertomuksen
 indikaattoritieto, muu
 saatavilla oleva
 hyvinvointitieto.

Toteuma 2018:

Heinolan kaupunki on mukana hallituksen LAPE- kärkihankkeessa. Lasten oikeuksien julistuksen ja lapsivaikutusten arvioinnin huomioinen päätöksenteossa on mallinnettu. Maakunnan pilottina on valmistunut Heinolan lapsiperheiden sosiaalipalveluiden ja terveysneuvonnan sekä hyvinvointitoimialan palveluiden yhteinen palvelukartta talousarviokeskustelujen pohjaksi ja tehostamaan moniammatillista yhteistyötä toimialojen kesken. Poikkihallinnolliset toimenpiteet on kuvattu Heinolan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen suunnitelmaan 2017 -2021. Sitova tavoite on toteutunut.

400 HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMINEN

Vastuuhenkilö hyvinvointikoordinaattori Kirsi Mäkilä

Talousarvion toteutuminen

400 HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMINEN

	TP 2017	Alkuperäinen		Talousarvio	Toteutuma	Poikkeama	Tot%
	1000€	talousarvio	muutokset	muut.jälkeen	2018		
TULOT	0	26 190	50 000	76 190	96 439,08	-20 249,08	126,6
MENOT	-193	-646 020	-50 000	-696 020	-734 607,80	38 587,80	105,5
NETTO	-193	-619 830	0	-619 830	-638 168,72	18 338,72	103,0
SUMU-							
POISTOT	0	-4 200	0	-4 200	-3 096,94	-1 103,06	73,7

Strateginen perustavoite:

Hyvä palvelukokemus ja asiakas keskiössä => hyvä palvelukokemus
 Strategiset hyvinvointitavoitteet: Lapsiystävällinen kunta, Terveellinen ja turvallinen elämä,
 Päihde- ja mielenterveysongelmien väheneminen.

Tavoite: 1.Asukkaiden ja toimijoiden osallisuus hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä lisääntyy. 2. Kaupunkiorganisaation terveydenedistämistä-aktiivisuus paranee.	Tavoitetaso: Osallisuutta ja asukkaiden kuulemista vahvistavia tilaisuuksia on riittävästi. Kaikki ikäryhmät tulevat hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työssä huomioiduksi. Poikkihallinnollisuus.	Arviointikriteerit/mittari: Tilaisuudet, teemafoorumit Raatitoiminnan hyödyntäminen Tiedonkeruut Palautteet asukkailta ja toimijaverkostolta. TEA-viisari

Toteuma 2018:

Asukkaiden osallisuuden vahvistamista hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä on tapahtunut poikkihallinnollisesti kaikkien palveluiden parissa. HYTE -työn pohja on koko kaupunkiorganisaation ja sen yhteistyökumppanien perustoiminnassa tapahtuvissa kohtaamisissa. Yhteistyötä on vahvistettu myös Heinolan seurakuntien, kansalaisjärjestöjen ja raatien/ neuvostojen kanssa. Heinolan kaupunki on tehnyt sopimuksen vapaaehtoistyö.fi – palvelusta Kirkkopalvelujen kanssa. HYTE-työn erityinen painopiste vuonna 2018 oli yksinäisyyden vähentäminen. Toimenpiteitä tämän ja muiden hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden edistämiseksi seurataan hyvinvointityöryhmässä.

THL:n toteuttama Teaviisari kuvaa kaupungin terveydenedistämistä-aktiivisuutta. Arviointi kohdistuu organisaation toimintatapoihin ja toimenpiteisiin kaupunkilaisten hyvinvoinnin ja terveyden parantamiseksi. Vuonna 2018 kysely toteutettiin liikuntapalveluille, perusterveydenhuoltoon ja toisen asteen opiskelijoille, joista kahden ensimmäisen tulokset ovat jo saatavilla. Liikunnan kaikki kuusi arvioinnin osa-alueita näyttävät hyvää tulosta. Perusterveydenhuoltokin on kokonaispisteiltään selkeästi yli maan keskitason. Arviointialueita perusterveydenhuollon kyselyssä oli 7 ja niistä johtaminen, ydintoiminnot, voimavarat ja yhteiset käytännöt olivat hyvää. Kehitettävää Heinolassa on eniten päätösten ennakkovaikutusten arvioinnin (EVA:n) käyttöönotossa ja toimintaa ohjaavien ohjelmien käsittelyssä luottamusorganisaatiossa. Vuosivertailu osoittaa muutoksen vahvan suunnan ja kehittymisen.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen palvelualueen ensimmäinen toimintavuosi oli toimintatapojen arviointia ja aktiivista kehittämistä uudessa toimintaympäristössä. Merkittävimmät yksittäiset kehittämisprosessit kohdistuivat henkilötietorekistereiden päivittämiseen, työtilojen muutoksiin sekä yhteistyökäytäntöihin koulun ja sosiaalihuollon palvelutarpeen arvioinnin kanssa. Asiakkaan kuulluksi, kohdatuksi ja arvostetuksi tulemisen kokemuksesta, asiakkaiden ja asukkaiden oman osallisuuden vahvistamista hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä sekä sujuvaa avun saantia on painotettu oppilashuollon ja maahanmuuttokoordinaattorin ammattiryhmäkohtaisissa toimintamallien kuvaamisissa ja asiakastyössä. Konkreettisesti nämä ovat näkyneet ajan antamisena, kohtaamisiin panostamisena, kuulemisen tapojen vahvistamisena sekä vastuun jakamisena asiakkaan kanssa. Sitovat tavoitteet ovat toteutuneet.

Toimintaa kuvaavat mittarit

Asukaslukuna käytetään lukua 19 350.

<i>Talous /€</i>	<i>TP 2015</i>	<i>TP2016</i>	<i>TA2017</i>	<i>tot TA 2018</i>
nettokustannukset / asukas	-	-	-	22,23 (tae18: 21,19)

Hyvinvointipalvelujen hallinnon, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen palvelualueen (oppilas ja opiskelijahuollon sekä HYTE -työn) nettomenot/ asukas tot TA2018

410 OPETUS- JA KOULUTUSPALVELUTVastuuhenkilö Heinolan lukion rehtori Johannes RinkinenTalousarvion toteutuminen

410 OPETUS JA KOULUTUS

	TP 2017 1000€	Alkuperäinen talousarvio	muutokset	Talousarvio muut. jälkeen	Toteutuma 2018	Poikkeama	Tot%
TULOT	1 002	821 800	2 400	824 200	845 222,00	-21 022,00	102,6
MENOT	-16 289	-15 360 320	-7 520	-15 367 840	-15 621 856,26	254 016,26	101,7
NETTO	-15 287	-14 538 520	-5 120	-14 543 640	-14 776 634,26	232 994,26	101,6
SUMU- POISTOT	-800	-835 700	0	-835 700	-779 235,79	-56 464,21	93,2

Strateginen perustavoite:

Hyvä palvelukokemus ja asiakas keskiössä => hyvä palvelukokemus.

Tavoite:	Tavoitetila:	Mittari:
Oppilaiden hyvinvoinnin ja osallisuuden parantuminen	Kaikille lisätään koulupäivään yksi tunti liikunnallista aktiivisuutta. Jokaiselle lapselle tarjotaan mahdollisuus harrastustoimintaan koulupäivän yhteydessä Oppilaiden osallisuus palveluiden suunnittelussa lisääntyy	Asiakaskysely Asiakaskysely Oppilaita osallistavat toimenpiteet opetuksen järjestämisestä ja rakennushankkeiden suunnittelua koskien

Toteuma 2018:

Oppilaiden hyvinvoinnin ja osallisuuden paranemiseksi jokainen kouluyksikkö on pyrkinyt tilanteeseen, jossa jokainen oppilas saisi liikunnallista aktiivisuutta yhden tunnin päivässä. Tähän tavoitteeseen päästiin vuonna 2018 noin 85 %. Toimenpiteinä kouluilla on ollut pitkät välitunnit, oppituntien toiminnallistaminen ja rohkaisu koulumatkojen kulkemiseen jalan tai pyörällä.

Koulupäivän yhteydessä tapahtuvaa oppilaiden harrastustoimintaa ei ole pystytty toteuttamaan tavoitellussa laajuudessa. Syynä tähän ovat olleet sekä ohjaajien heikko saatavuus että oppilaiden vähäinen kiinnostus kerhotoimintaa kohtaan.

Oppilaiden osallistuminen rakennushankkeiden suunnitteluun on toteutunut sitä konkreettisemmin mitä pidemmälle hanke on edennyt. Sinilähde-talon osalta Myllyojan koulun oppilaat ovat esim. suunnitelleet toivomiaan koulurakennus- ja piharatkaisuja, joista nousseita ajatuksia on sitten hyödynnetty varsinaisessa suunnittelussa. Oppilaille on myös kerrottu hankkeen etenemisestä. Lukion opiskelijakunta on saanut tietoa rakennushankkeen etenemisestä koko hankkeen ajan ja päässyt myös osallistumaan suunnitteluun mm. arkkitehtitoimiston käyttäjien kuulemisen yhteydessä. Syyskuussa opiskelijoiden edustajat olivat mukana uuden lukion pihasuunnittelussa. Sitova tavoite on toteutunut.

Toimintaa kuvaavat mittarit:

(asukaslukuna 19 350)

<i>Talous /€</i>	<i>TP 2016</i>	<i>TP2017</i>	<i>tot TA2018</i>
kustannukset / asukas	821	749	764 (tae18: 742)

Opetus- ja koulutuspalveluiden kustannukset € / asukas vuosina 2016 -2017 ja tot TA 2018.

<i>Talous /€</i>	<i>TP 2016</i>	<i>TA2017</i>	<i>tot TA2018</i>
kustannukset / asukas	672	627	651 (tae18: 631)
kustannukset /oppilas	8086	7638	8 150 (tae18: 7 972)

Perusopetuksen kustannukset € / asukas ja oppilas vuosina 2016 -2017 ja tot TA 2018.

<i>Vaikuttavuus</i>	<i>TP 2016</i>	<i>TA2017</i>	<i>tot TA2018</i>
peruskoulunsa suorittaneiden osuus %	99	99	97 (tae: 100)

Peruskoulun suorittaneiden osuus ikäluokasta vuosina 2016 -2017 ja tot TA 2018.

<i>Talous/€</i>	<i>TP 2016</i>	<i>TA2017</i>	<i>tot TA2018</i>
kustannukset / asukas	123	96	87 (tae18: 87)
kustannukset / opiskelija	10475	8423	8 082 (tae18: 7 722)

Lukiokoulutuksen kustannukset € / asukas ja opiskelijavuosina 2016 -2017 ja tot TA 2018.

<i>Talous /€</i>	<i>TP 2016</i>	<i>TA2017</i>	<i>tot TA2018</i>
kustannukset / asukas	26	25	25 (tae18: 25)
kustannukset / oppilas	1421	1337	1 346 (tae18: 1 359)
kustannukset / opetustunti	58	55	52 (tae18: 56)

Musiikkiopetuksen kustannukset €/asukas ja lapsi vuosina 2016 -2017 ja tot TA 2018.

<i>Vaikuttavuus</i>	<i>TP 2016</i>	<i>TA2017</i>	<i>tot TA2018</i>
oppilasmäärä	356	356	365

opetustunnit 8618 8669 (tae18: 360)
 (sis. avoin opetus) 9 381
 (tae18: 8 700)
 Musiikkiopetuksen vaikuttavuus oppilasmäärinä ja opetustunteina 2016 -2017 ja tot TA 2018.

420 VARHAISKASVATUS

Vastuuhenkilö va. varhaiskasvatusjohtaja Päivi Salminen

Talousarvion toteutuminen

420 VARHAISKASVATUS

	TP 2017 1000€	Alkuperäinen talousarvio	muutokset	Talousarvio muut. jälkeen	Toteutuma 2018	Poikkeama	Tot%
TULOT	884	934 700	-203 780	730 920	771 783,02	-40 863,02	105,6
MENOT	-8 068	-8 295 350	65 090	-8 230 260	-8 063 026,22	-167 233,78	98,0
NETTO	-7 184	-7 360 650	-138 690	-7 499 340	-7 291 243,20	-208 096,80	97,2
SUMU- POISTOT	-291	-297 100	0	-297 100	-294 242,90	-2 857,10	99,0

Strateginen perustavoite:

Hyvä palvelukokemus ja asiakas keskiössä => hyvä palvelukokemus

Tavoite:

Asiakaslähtöisyyden toteutuminen palveluverkkotyössä

Tavoitetila:

Asiakkaiden osallisuus suunnittelussa toteutuu

Henkilöstön osallisuus suunnittelussa toteutuu

Mittari:

Tiedonkeruu asiakkailta

Tiedonkeruu henkilöstöltä

Suunnittelutyöryhmiin, koulutuksiin, tutustumiskäynteihin ja hankintoihin osallistuminen

Toteuma 2018:

Varhaiskasvatuspalvelut olivat mukana kolmessa rakennushankkeessa päiväkotien osalta: Vierumäki, Sinilähde-talo ja Kailas. Lasten, vanhempien ja henkilöstön osallisuus toteutui suunnitellusti.

Maakunnallinen esiopetuksen kysely toteutettiin tammi-helmikuussa. Kuntakohtaiset tulokset saatiin käyttöön maaliskuussa ja yksikkökohtaiset tulokset huhtikuussa. Huoltajien, lasten ja henkilöstön arvioinneista nousevat kehittämiskohteet huomioitiin suunniteltaessa esiopetuksen toimintaa toimintakaudeksi 2018-2019.

Lapsia osallistavan toimintakulttuurin kehittäminen Mun päiväkotihankkeen ohjaamana toteutui suunnitellusti Kettukallion ja Rainion päiväkodeissa. Yksikkökohtaiset hankinnat tehtiin lapsilta kerättyjen ideoiden pohjalta.

Huoltajia osallistavan toimintakulttuurin kehittämiseksi teki sosionomiopiskelija (AMK) kyselyn toukokuussa. Kysely liittyi hänen opinnäytetyöhönsä. Kyselyn vastausten perusteella nousi huoltajien osallisuuden, vaikuttamisen ja viestinnän tärkeimmäksi kanavaksi päivittäiset keskustelut ja toiseksi tärkeimmäksi sähköpostiviestintä ja tekstiviestit. Nämä kanavat linjattiin varhaiskasvatuksen ensisijaisiksi viestintä-, vaikuttamis- ja osallistamiskanaviksi.

Varhaiskasvatuksen esimiesten pedagogista johtajuutta vahvistettiin osallistamalla varhaiskasvatuksen johdon ja asiantuntijoiden valtakunnalliseen seminaariin.

Varhaiskasvatuksen Effica ohjelmistoon hankittiin uusina tuotteina tulotietojen tarkistus, tuloseelvitys, hoitoaikojen ilmoittaminen sekä arkistointi. Nämä tuotteet helpottavat asiakkaiden sähköistä asiointia sekä parantavat tietojen saamista niin tulotietojen kuin hoitoaikojenkin suhteen.

Varhaiskasvatuksessa osallistuttiin Tiedon ja Opetushallituksen järjestämiin koulutuksiin koskien tietojen siirtoa Vardaan (varhaiskasvatuksen tietokanta) 1.1.2019 alkaen. Tietojen siirron valmistelu eteni aikataulun mukaisesti. Vardasta on tarkoitus jatkossa saada tiedot keskitetysti tilastoihin. Sitova tavoite on toteutunut.

Toimintaa kuvaavat mittarit:

(asukaslukuna 19 350)

<i>Talous / €</i>	<i>TP 2015</i>	<i>TP2016</i>	<i>TA2017</i>	<i>tot TA2018</i>
kustannukset / asukas	397,90	392,90	377,22	376,81 (tae18: 375,92)
tulot/ asukas		45,41	45,45	39,89 (tae18: 47,70)
kustannukset / lapsi	7 156, 77	7 625,52	7 644,02	7 666,92 (tae18: 7794,90)

Varhaiskasvatuspalveluiden kustannukset € / asukas ja lapsi vuosina 2015 -2017 ja tot TA2018.

430 VIRIKKEELLINEN ELÄMÄ

Vastuuhenkilö nuorisopalvelujohtaja Anne Hottola

Talousarvion toteutuminen

430 VIRIKKEELLINEN ELÄMÄ

	TP 2017 1000€	Alkuperäinen talousarvio	muutokset	Talousarvio muut. jälkeen	Toteutuma 2018	Poikkeama	Tot%
TULOT	925	954 800	-40 780	914 020	866 513,42	47 506,58	94,8
MENOT	-4 479	-4 232 810	-233 960	-4 466 770	-4 454 883,88	-11 886,12	99,7
NETTO	-3 555	-3 278 010	-274 740	-3 552 750	-3 588 370,46	35 620,46	101,0
SUMU- POISTOT	-561	-589 400	0	-589 400	-601 337,44	11 937,44	102,0

Strateginen perustavoite:

taloudellinen tasapaino

Tavoite:

Nuorten työpajatoimintojen yhdistäminen aikuisten työpajatoimintojen kanssa selvitetään maaliskuun loppuun mennessä

Tavoitetaso:

Selvitys valmis. Odotetaan päätöksiä mahdollisesta

		yhdistymisestä ja kartoitetaan yhteisiä tiloja.
Tavoite: Palvelujen kehittäminen vuorovaikutuksessa asiakkaiden kanssa.	Tavoitetaso: Sähköisiä kanavia lisätään vuorovaikutukseen asiakkaiden kanssa. Parannetaan asiakaspalvelutilanteita.	Arviointikriteerit/mittari: Kirjasto- ja liikuntapalvelut ovat tehneet asiakastyytyväisyyskyselyt. Museon perusnäyttelyn uudistuksen yhteyteen luodaan palautekanava asiakkaille. Nuorten talokokouksissa on käsitelty nuorisotilatoiminnan nuorten toiveita. Työpajatoiminnassa täytetään asiakassuhteen päätyttyä arviointilomake (Vat- järjestelmä), jolla arvioidaan työpajajakson ohjauksen onnistumista.

Tavoitteiden toteuma 2018:

Vuoden aikana saatu palaute on hyödynnetty toimintaa suunniteltaessa. Matalan kynnyksen palveluja on lisätty erityisesti liikuntapalveluiden puolelle. Palveluista saa tietoa uusien nettisivujen kautta. Ryhmätoiminnat käynnistyivät syyskuun alussa. Kunnossapidossa on otettu käyttöön liikuntapaikka.fi kunnossapidon järjestelmä, jonka avulla saadaan tiedotettua ajankohtainen tilanne mm. jään ja latujen ajosta.

Työpajatoimintojen yhdistyminen aikuisten työpajojen kanssa on edistynyt niin, että yhdistyminen toteutuu vuoden 2019 kesällä. Uuden nuorten työpajatoiminnan tilan remontin suunnittelu aloitettiin. Nuorten työpajatoiminnan sekä osa aikuisten työpajatoiminnasta on tarkoitus sijoittaa HTK:n entisiin puutoiminnan tiloihin. Nuorisotyön kävijämäärää ja nuorten osallisuutta dokumentoidaan logbookiin. Nuorisopalveluiden henkilöstö on osallistunut uuden Lukion rakennuksen yhteyteen tulevan nuorisotilan suunnitteluun. Koulunuorisotyön määrää lisättiin, koska tarve on lisääntynyt.

Museon perusnäyttelyn uudistamista suunniteltiin ja toteutettiin vuoden aikana. Perusnäyttelyn uudistukseen osallistuivat kuntalaiset erikseen järjestetyissä tapahtumissa ja tilaisuuksissa, joissa he saivat kertoa ideoitaan ja muistojaan ns. museoraati näyttelyä varten. Tekninen toimi ja museonpalvelut aikatauluttivat ja suunnittelivat hankkeen yhdessä.

Kirjaston uudistuneessa digineuvonnassa apuna ovat olleet vertaisopastajat, jotka ovat auttaneet asiakkaita tietotekniikan ja internetin käytössä. Näkövammaisten lukemista helpottava lukulaite saatiin lukusaliin lahjoituksena. Suosituimpia tapahtumia aikuisten puolella olivat SenioriSurf ja tietokirjatiistait. Kirjailijavierailut ovat hankkeen myötä juurtuneet suosituiksi tapahtumiksi. Lasten ja nuorten puolella Soturikissa ja lemmikki- iltat keräsivät runsaasti osanottajia. Palvelualueen sitovat tavoitteet ovat toteutuneet.

Toimintaa kuvaavat mittarit:

(asukaslukuna 19 350)

<i>Talous /€</i>	<i>TP 2015</i>	<i>TP2016</i>	<i>TA2017</i>	<i>tot TA2018</i>
kustannukset / asukas	210 *	186 *	198 *	185 (tae18: 168)

Virikkeellisen elämän kustannukset / asukas vuosina 2015 -2018 (tae2018)

* sisältää kulttuuripalveluiden kokonaisuuden (myös kesäteatteri, kulttuuritoimisto, lintutarha)

SELVITYS SISÄISEN VALVONNAN JÄRJESTÄMISESTÄ

Sääntöjen, määräysten ja päätösten noudattaminen

Hyvinvointitoimialalla toteutuu hyvä hallintotapa. Tehtyihin päätöksiin sitoudutaan ja ne toteutuvat käytännössä. Asianmukaiseen ja oikea-aikaiseen tiedottamiseen sekä viestintään kiinnitetään huomiota. Päätösten valmisteluun pyritään ottamaan mukaan ne toimijatahot, joita asia koskee. Päätösten valmistelussa on sitouduttu ottamaan käyttöön EVA- työkalu (ennakkovaikutusten arviointi).

Tavoitteiden toteutuminen, varojen käytön valvonta, tuloksellisuuden arvioinnin pätevyys ja luotettavuus

Hyvinvointitoimialalla keskeinen johtohenkilöstö tuntee hallintosäännön, toimintaohjeet ym. ohjeet ja niitä noudatetaan läpi koko toimialan. Perustehtävät käydään kehityskeskusteluissa läpi vuosittain, jolloin oleelliseen keskittymistä tuetaan. Toimialalla haetaan ja vahvistetaan toimintamuotoja, jotka tiedetään vaikuttaviksi. Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumista seurataan systemaattisesti osavuosikatsausten valmistelemisen yhteydessä. Hyvinvointitoimialan tilivelvolliset tietävät vastuunsa ja velvollisuutensa.

Riskienhallinnan järjestäminen

Hyvinvointitoimialalla jokainen tietää oman roolinsa, tehtävänsä ja vastuunsa. Riskienhallinta on olennainen tapa tehdä perustyötä, se on osa johtamista ja on tietoista toimintaa. Sisäiseen tarkastukseen liittyvät riskienarviointit tehdään huolellisesti. Toimialalla on säännölliset henkilöstön koulutukset sekä puheeksiottotapa.

Valmiussuunnitelmaan liittyvä riskienarviointi tehdään säännöllisesti. Toimialan toimintayksiköissä on omat turvallisuusvastaavat, turvallisuuskansiot sekä kaikkien yhteinen toiminnan vuosikello, jonka mukaisesti suoritetaan mm pelastautumiseen liittyvät harjoitukset.

Omaisuuksien hankinnan, luovutuksen ja hoidon valvonta

Hyvinvointitoimialalla noudatetaan kaupungin hallintosääntöä sekä muita asiaan liittyviä ohjeita.

Sopimustoiminta

Hyvinvointitoimialan henkilöstön sopimushallintaa ja siihen liittyvää kirjaamista on parannettava. Dynasty –järjestelmän käyttämistaitoja on parannettava.

TEKNIikka

Vastuutoimielin Tekninen lautakunta

Vastuuhenkilö teknisen toimen johtaja Tapio Pesonen 31.10.2018 asti, va. teknisen toimen johtaja Ari Matteinen 1.11.2018

500 TEKNIIKAN HALLINTO

Vastuuhenkilö vs. hallintopäällikkö Armi Selonen 1.1. - 30.4. ja toimistosihteeri Armi Selonen 1.5. - 31.8.2018, hallintosihteeri Armi Selonen 1.9.2018 alkaen.

Tekniikan hallinto vastaa teknisen lautakunnan, lupa- ja valvontalautakunnan sekä tekniikan hallinto- ja talouspalveluista.

Pelastustoimen vastuuhenkilö: teknisen toimen johtaja Tapio Pesonen 31.10.2018 asti, va. teknisen toimen johtaja Ari Matteinen 1.11.2018 alkaen.

Pelastustoimi on hoidettu ostopalveluina Päijät-Hämeen liiton alaisena toimivalta Päijät-Hämeen pelastuslaitokselta. Tehtäväalue kattaa myös kaupungin vss-toiminnan kustannukset.

Talousarvion toteutuminen

500 TEKNIIKAN HALLINTO

	TP 2017 1000€	Alkuperäinen talousarvio	muutokset	Talousarvio muut. jälkeen	Toteutuma 2018	Poikkeama	Tot%
TULOT	396	400 110	0	400 110	401 367,26	-1 257,26	100,3
MENOT	-2 641	-3 001 310	0	-3 001 310	-2 924 742,70	-76 567,30	97,4
NETTO	-2 245	-2 601 200	0	-2 601 200	-2 523 375,44	-77 824,56	97,0
SUMU- POISTOT	-172	-170 700	0	-170 700	-170 709,97	9,97	100,0

Strateginen perustavoite:

Hyvä palvelukokemus ja asiakas keskiössä => asiakkaan kohtaaman palvelun parantuminen ja hallintoprosessien sujuvuus

Tavoite:

Toiminnan tehostaminen hallinnonalojen välisen yhteistyön ja hallinnon keventämisen avulla

Arviointikriteerit/mittari:

Asiakas- ja henkilöstökyselytutkimus

Tavoitetaso:

Parantaminen vuoden 2017 tasosta

Toteuma: Yhteisten palveluiden kehittäminen on aloitettu Tekniikkatoimialan ja Yhteisten palveluiden talouspalveluiden pilotilla 1.9.2018 ja on osa laajempaa Yhteisten palveluiden kehittämistä. Asiakaskysely ei ole ollut tarpeellinen.

505 KUNTATEKNIikka

Vastuuhenkilö rakennuspäällikkö Ari Matteenen

Kuntatekniikan palvelualueelle sisältyy kunnallistekninen suunnittelu, katuyksikkö, puistot ja liikunta-alueet, metsä- ja kalatalous sekä vesilaitos, jolla kuitenkin on oma valtuuston antama määräraha, tuloarvio ja sitova tavoite, sillä vesilaitos on taseyksikkö.

Talousarvion toteutuminen

505 KUNTATEKNIikka

	TP 2017 1000€	Alkuperäinen talousarvio	muutokset	Talousarvio muut. jälkeen	Toteutuma 2018	Poikkeama	Tot%
TULOT	6 698	6 703 170	152 630	6 855 800	6 790 512,56	65 287,44	99,0
MENOT	-8 093	-8 183 500	-120 730	-8 304 230	-8 046 121,42	-258 108,58	96,9
NETTO	-1 395	-1 480 330	31 900	-1 448 430	-1 255 608,86	-192 821,14	86,7
SUMU- POISTOT	-2 145	-2 744 100	0	-2 744 100	-2 494 740,93	-249 359,07	90,9

Sitovien tavoitteiden toteutuminen

Strateginen perustavoite:

Hyvä palvelukokemus ja asiakas keskiössä => asiakkaan kohtaaman palvelun parantuminen.

Strategiset hyvinvointitavoitteet: Lapsiystävällinen kunta, Terveellinen ja turvallinen elämä

Tavoite:

Ulkoliikuntapaikkojen (ulkokentät, uimarannat, ladut ja kuntopolut) palveluja kehitetään ja käytetään sivistystoimen kanssa laadittua kunnossapitoluokitusta

Arviointikriteerit/mittari:

Tilaaajan ja tuottajan yhteisarviointi sekä asiakastyytyväisyyskyselyt

Tavoitetaso:

Palvelutaso säilytetään vähintään vuoden 2017 tasolla.

Toteuma: Tilaaja ja tuottaja ovat suorittaneet palaverissaan yhteisarviointia; asiakastyytyväisyyskyselyssä saavutettiin annettu tavoite.

Strateginen perustavoite:

Hyvä palvelukokemus ja asiakas keskiössä => asiakkaan kohtaaman palvelun parantuminen.

Tavoite:

Katujen ja yleisten alueiden kunnossapidon taso

Arviointikriteerit/mittari:

asiakastyytyväisyyskysely

Tavoitetaso:

Palvelutaso säilytetään vähintään vuoden 2017 tasolla.

Toteuma: Tavoite saavutettiin

Strateginen perustavoite:

Talouden tasapaino ja resurssien tehokas hyödyntäminen => resurssitehokkuus.

Tavoite: Metsäsuunnitelman kuviotietokannasta 30 % tarkistetaan ja päivitetään uudella suunnitteluohjelmistolla uuden suunnitelman (v. 2019) pohjaksi.	Arviointikriteerit/mittari: Tarkistettut ja päivitettyt kuviot.	Tavoitetaso: 30 % kuvioista. n.700 kuviota.
Toteuma: Tavoite saavutettiin.		

5160 VESIHUOLTO

Vastuupenkilö rakennuspäällikkö Ari Matteenen

Talousarvion toteutuminen

5160 VESIHUOLTO

	TP 2017 1000€	Alkuperäinen talousarvio	muutokset	Talousarvio muut. jälkeen	Toteutuma 2018	Poikkeama	Tot%
TULOT	3 933	4 002 660	0	4 002 660	3 961 484,98	41 175,02	99,0
MENOT	-2 590	-2 773 410	0	-2 773 410	-2 665 479,82	-107 930,18	96,1
NETTO	1 343	1 229 250	0	1 229 250	1 296 005,16	-66 755,16	105,4
SUMU- POISTOT	-822	-876 500	0	-876 500	-870 569,57	-5 930,43	99,3

Strateginen perustavoite: <i>Talouden tasapaino ja resurssien tehokas hyödyntäminen => resurssi tehokkuus.</i>		
Tavoite: Talousveden hävikin minimoiminen	Arviointikriteerit/mittari: Arviointi vuoden lopussa toteutuman perusteella	Tavoitetaso: Veden jakelussa vuotovedet ja laskuttamaton vesi alle 15 % pumpatusta vesimäärästä.
Toteuma: Tavoite saavutettiin. Vuotoveden ja laskuttamattoman veden osuus oli 10,4%		

Strateginen perustavoite: <i>Talouden tasapaino ja resurssien tehokas hyödyntäminen => resurssitehokkuus.</i>		
Tavoite: Viemäroinnin vuotovesien minimoiminen	Arviointikriteerit/mittari: Arviointi vuoden lopussa toteutuman perusteella	Tavoitetaso: Jäteveden viemäroinnissä vuotovesien osuus alle 50 % jätevedenpuhdistamolle johdetusta jätevesimäärästä.
Toteuma: Tavoitetta ei saavutettu. Vuotovesien osuus oli 55,7 %.		

Strateginen perustavoite: <i>Hyvä palvelukokemus ja asiakas keskiössä => asiakkaan kohtaaman palvelun parantuminen.</i>		
Tavoite: Hyvä palvelukokemus ja asiakas keskiössä => asiakkaan kohtaaman palvelun parantuminen.	Arviointikriteerit/mittari: Vuosittainen teknisen toimen asiakastyytyväisyyskysely.	Tavoitetaso: Säilytetään vähintään vuoden 2017 taso.
Toteuma: Tavoite saavutettiin.		

Vesihuoltolaitoksen maksama korvaus peruspääomasta ja jäännöspääomasta

Vesihuoltolaitos eriytettiin vuoden 2015 alusta kirjanpidollisesti. Valtuusto on vahvistanut vesihuollon peruspääoman (9,102 M€) ja sitä perittäväksi korvaukseksi 6 %. Hulevesien käsittely on eriytetty vesihuoltolaitoksesta laskennallisesti ja taseen jäännöspääoman koroksi valtuusto on vahvistanut myös 6 %.

Korvausta vesihuollon peruspääomasta maksettiin 0,546 M€ ja korvausta huleveden jäännöspääomasta 0,057 M€.

Muut toiminnalliset tiedot

Vuonna 2018 käynnistyi jätevedenpuhdistamon saneerauksen urakkavaihe 1 eli prosessitekninen saneeraus. Jätevedenpuhdistamon saneeraus vaikutti prosessin puhdistuskapasiteettiin. Koko vuotta tarkastellen jätevedenpuhdistamo toimi melko hyvin. Kiintoaineen ja COD:n lupaehtojen mukaiset pitoisuudet saavutettiin kaikilla näytekerroilla. Fosforin ja BOD:n kohdalla kaikkia jaksokohtaisia lupaehtoja ei täytetty. Koko vuoden typenpoistoteho oli 33 %, kun tavoite on 70 %.

Jätevedenpuhdistamon saneerauksen urakkavaiheen 2 eli rakennusteknisen saneerauksen suunnittelu aloitettiin vuonna 2018.

520 TILAKESKUS

Vastuuhenkilö kiinteistöpäällikkö Ilpo Hyytiä

Tilakeskus huolehtii kaupungin omistamien rakennusten sekä osake- ja vuokrahuoneistojen huollon, kunnossapidon ja korjaustoiminnan järjestämisestä ja vastaa talonrakennuskohteiden rakennuttamisesta.

Talousarvion toteutuminen

520 TILAKESKUS

	TP 2017 1000€	Alkuperäinen talousarvio	muutokset	Talousarvio muut. jälkeen	Toteutuma 2018	Poikkeama	Tot%
TULOT	7 506	7 622 210	2 880	7 625 090	7 238 742,30	386 347,70	94,9
MENOT	-7 874	-8 071 560	-9 060	-8 080 620	-7 507 680,46	-572 939,54	92,9
NETTO	-369	-449 350	-6 180	-455 530	-268 938,16	-186 591,84	59,0
SUMU- POISTOT	-186	-186 700	0	-186 700	-199 180,24	12 480,24	106,7
ARVONALEN- TUMISET	-8	0	0	0	0,00	0,00	0,0

Strateginen perustavoite: <i>Hyvä palvelukokemus ja asiakas keskiössä => asiakkaan kohtaaman palvelun parantuminen.</i> <i>Strategiset hyvinvointitavoitteet: Lapsiystävällinen kunta, Terveellinen ja turvallinen elämä</i>		
Tavoite: Hyvä palvelu	Arviointikriteerit/mittari: asiakastytyväisyyskysely	Tavoitetaso: 3,7/5
Toteuma: Asiakastytyväisyyskyselyn tulos 11/2018: 3,74 (3,62 v. 2017)		

550 RUOKA- JA SIIVOUSPALVELUT

Vastuuhenkilö palvelupäällikkö Elsi Lääveri

Ruokapalveluyksikkö tuottaa ateriapalveluja kaupungin kaikille asiakasryhmille. Asiakkaita ovat päivähoitoyksiköt, oppilaitokset, sairaala, koti-, vanhus- ja vammaispalvelun eri asiakasryhmät, sekä henkilöstö. Lisäksi ateriapalveluja myydään Heinolan työvalmennuskeskukselle.

Siivouspalveluyksikkö tuottaa siivouspalveluja kaupungin kiinteistöissä ja Sahanniemen asumisyksiköissä, sekä sairaala-apulaispalveluja sairaalassa ja Mäntylässä.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

550 RUOKA- JA SIIVOUSPALVELUT

	TP 2017 1000€	Alkuperäinen talousarvio	muutokset	Talousarvio muut.jälkeen	Toteutuma 2018	Poikkeama	Tot%
TULOT	5 816	5 622 460	9 520	5 631 980	5 582 826,14	49 153,86	99,1
MENOT	-5 816	-5 621 220	-189 200	-5 810 420	-5 582 686,16	-227 733,84	96,1
NETTO	1	1 240	-179 680	-178 440	139,98	-178 579,98	-0,1
SUMU- POISTOT	-56	-50 200	0	-50 200	-52 421,69	2 221,69	104,4

Strateginen perustavoite: <i>Hyvä palvelukokemus ja asiakas keskiössä => asiakkaan kohtaaman palvelun parantuminen.</i>		
Tavoite: Siivottavien kohteiden sähköinen omavalvonta	Arviointikriteerit/mittari: järjestelmä on käytössä vähintään 60%:lla kohteista	Tavoitetaso: sopimuksen mukaiset työt suoritettu suunnitelman mukaisesti
Toteuma: Sähköinen omavalvonta otettu käyttöön koulu ja päiväkotikohteissa. Ohjelman käyttöä kehitetään toimivaksi työvälineeksi.		

Strateginen perustavoite: <i>Hyvä palvelukokemus ja asiakas keskiössä => asiakkaan kohtaaman palvelun parantuminen.</i> <i>Strategiset hyvinvointitavoitteet: Lapsiystävällinen kunta, Terveellinen ja turvallinen elämä</i>		
Tavoite: Sydänmerkkiateriat koulu- ja päiväkotiruokailussa	Arviointikriteerit/mittari: Ateriakokonaisuudet täyttävät sydänmerkkiaterian kriteerit	Tavoitetaso: Toteuma vähintään 80% ateriakokonaisuuksista
Toteuma: tavoitetaso toteutui liki 95%.		

Muut toiminnalliset tiedot

2018 Seminaarin koulu yhdistyi Kailaan kouluun. Aterioiden ostopalveluista voitiin luopua. Ruokapalvelun omavalmistus aterioiden määrä kasvoi. Lisäksi Hopeasillan valmistuskeittiön toiminnan muuttuminen palvelukeittiöksi mahdollisti kustannusten sekä suoritehinnan alenemisen.

SELVITYS SISÄISEN VALVONNAN JÄRJESTÄMISESTÄ

Sääntöjen, määräysten ja päätösten noudattaminen

Vuoden 2018 aikana ei ole havaittu poikkeamia.

Tavoitteiden toteutuminen, varojen käytön valvonta, tuloksellisuuden arvioinnin pätevyys ja luotettavuus

Tavoitteiden toteutumista seurattiin toimialan johtoryhmässä ja lautakunnassa kuukausittain. Laskujen tarkastus- ja hyväksymismenettelyt ovat ohjeiden mukaiset.

Riskienhallinnan järjestäminen

Vakuutusturvaa pidetään ajantasalla säännöllisesti. Teknisen toimen käytössä olevien rakennusten pelastussuunnitelmat ovat ajan tasalla. Vesilaitoksella on käytössä WSP-riskienkartoitus. Työsuojelulain edellyttämä riskiaviointi tehdään lain edellyttämällä tavalla. Ohjattu riskien itsearviointi tehdään vuosittain.

Omaisuuksien hankinnan, luovutuksen ja hoidon valvonta

Lautakunta ja sen esittelijä seuraavat viranhaltijapäätösten lain- ja ohjeidenmukaisuutta. Infran ja rakennusten kuntoa inventoidaan, inventoinnit ovat toimialajohdon ja lautakunnan käytettävissä.

Sopimustoiminta

Sopimukset ovat Dynasty-asianhallintajärjestelmän sopimustietokannassa, missä niille on myös määritetty vastuuhenkilöt ja tarkasteluajankohdat.

LUPA- JA VALVONTA

Vastuutoimielin Lupa- ja valvontalautakunta
Vastuuhenkilö Ympäristöpäällikkö Helka Sillfors

600 YMPÄRISTÖNSUOJELU

Vastuuhenkilö: Ympäristöpäällikkö Helka Sillfors

Ympäristönsuojelun palvelualue hoitaa ympäristönsuojelu- ja leirintäalueviranomaisen tehtäviä sekä mm. jätelain, maa-aineslain, maastoliikennelain, vesilain ja luonnonsuojelulain mukaisia lupa-, valvonta-, neuvonta- ja edistämistehtäviä. Päämääränä on turvata ihmisten elinympäristön ja luonnonympäristön turvallisuutta, viihtyisyyttä ja monimuotoisuutta laadukkaasti ja kustannustehokkaasti. Puhdas ympäristö luo edellytykset asukkaiden hyvinvoinnille ja alueen elinvoimaisuudelle.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

	600 YMPÄRISTÖN SUOJELU		nettositova		Toteutuma 2018	Poikkeama	Tot%
	TP 2017 1000€	Alkuperäinen talousarvio	muutokset	Talousarvio muut.jälkeen			
TULOT	123	134 670	0	134 670	129 653,31	5 016,69	96,3
MENOT	-575	-665 050	0	-665 050	-602 855,17	-62 194,83	90,6
NETTO	-452	-530 380	0	-530 380	-473 201,86	-57 178,14	89,2
SUMU- POISTOT	-9	-9 400	0	-9 400	-9 334,27	-65,73	99,3

Strateginen perustavoite:

Talouden tasapaino ja resurssien tehokas hyödyntäminen => henkilöstöresurssien käyttö.

Strategiset hyvinvointitavoitteet: Terveellinen ja turvallinen ympäristö

Tavoite:	Arviointikriteerit/mittari:	Tavoitetaso:
Henkilöstöresurssien käyttö suunnitellusti, priorisointi	Valvontaohjelman mukaisten tarkastusten toteutuminen	100 %.
Toteuma: Valvontaohjelman tarkastuksista toteutui 95,3 %. Toteutumistaso on riittävä.		

Strateginen perustavoite:

> 20 000 asukasta, luontokohteiden tavoitettavuus vetovoimatekijänä

Strategiset hyvinvointitavoitteet: Riittävä liikkuminen, hyvä mieli

Tavoite:	Arviointikriteerit/mittari:	Tavoitetaso:
Luontoreittien opastukset ja esitteet kuntoon	Kunnostettujen luontopolkujen määrä kpl.	1 kpl/v
Toteuma: Lusin kyläyhdistys kunnosti yhteistyössä ympäristönsuojelun kanssa Lusin luontopolun. Ympäristönsuojelu, maankäyttö ja liikuntapalvelut kunnostivat yhteistyössä Sataojan luontopolun merkinnät.		

Muut toiminnalliset tiedot

Heinolan kaupungin ja Sysmän kunnan välistä sopimusta muutettiin vuonna 2018 siten, että jatkossa Sysmän kunta ostaa Heinolan kaupungilta 100 % ympäristönsuojelutarkastajan työpanoksen.

610 RAKENNUSVALVONTA

Vastuuhenkilö vastaava rakennustarkastaja Juha Mara

Rakennusvalvonnan, neuvonnan ja ohjauksen avulla säilytetään ja rakennetaan hyvää kaupunkikuvaa, edistetään viihtyisää asumista sekä turvallista ja terveellistä ympäristöä.

Rakennusvalvonnassa on 3,33 vakinaista virkaa, joista lvi-tekniikko on talo-osaston ja vesihuoltolaitoksen kanssa yhteinen. Toimistopalvelut ostetaan teknisen toimen hallinto-osastolta (2 henkilöä).

Talousarvion toteutuminen

610 RAKENNUSVALVONTA nettositova

	TP 2017 1000€	Alkuperäinen talousarvio	muutokset	Talousarvio muut. jälkeen	Toteutuma 2018	Poikkeama	Tot%
TULOT	335	343 000	8 590	351 590	372 880,11	-21 290,11	106,1
MENOT	-418	-373 540	-32 050	-405 590	-404 192,68	-1 397,32	99,7
NETTO	-83	-30 540	-23 460	-54 000	-31 312,57	-22 687,43	58,0
SUMU- POISTOT	-14	-27 700	0	-27 700	-25 831,49	-1 868,51	93,3

Strateginen perustavoite:

Hyvä palvelukokemus – asiakas keskiössä, 1001 uutta työpaikkaa
Strategiset hyvinvointitavoitteet: Prosessien sujuvuus

Tavoite:

Lupahakemusten sujuva käsittely

Arviointikriteerit/mittari:

Lupahakemusten käsittelyaika

Tavoitetaso:

enintään 4 viikkoa

Toteuma: Toteutunut rakennuslupien käsittelyaika ollut keskimäärin 2,5 viikkoa

Strateginen perustavoite:

Talouden tasapaino ja resurssien tehokas hyödyntäminen => resurssitehokkuus.
Strategiset hyvinvointitavoitteet: Prosessien sujuvuus, asiakkaan osallisuuden vahvistaminen

Tavoite:

Selkeästi kirjatut määräykset helpottavat valvonta- ja neuvontatyötä – vähentää työläiden viranhaltijapäätösten ja lausuntojen määrää.

Arviointikriteerit/mittari:

Rakennusjärjestys päivitetään uusien määräysten mukaiseksi

Tavoitetaso:

Päivitystyö valmis v. 2018.

Toteuma: Tavoite ei toteutunut, rakennusjärjestyksen päivitys saatiin

luonnosvaiheeseen

Strateginen perustavoite:

*Talouden tasapaino ja resurssien tehokas hyödyntäminen => resurssitehokkuus.
Hyvä palvelukokemus => arkistomateriaalin saaminen ei ole sidottu asiakaspalveluaikoihin.*

Strategiset hyvinvointitavoitteet: Prosessien sujuvuus, asiakkaan osallisuuden vahvistaminen

Tavoite:**Arviointikriteerit/mittari:****Tavoitetaso:**

Sähköinen arkisto
tuotantokäytössä v. 2018.

Toteuma: Toteutunut, sähköinen arkisto on otettu tuotantokäyttöön

SELVITYS SISÄISEN VALVONNAN JÄRJESTÄMISESTÄ*Sääntöjen, määräysten ja päätösten noudattaminen*

Uuden työntekijän perehdyttämisessä ja normaalissa esimiestyössä huolehditaan, että turvavaatetukset ja -ohjeet ovat kunnossa. Päätösten lainmukaisuus varmistetaan riittävällä, jatkuvalla lainsäädäntökoulutuksella. Kaupungin omien ohjeiden noudattaminen varmistetaan esimiestyöllä ja yhteisiin esimiesten koulutuksiin osallistumalla.

Tavoitteiden toteutuminen, varojen käytön valvonta, tuloksellisuuden arvioinnin pätevyys ja luotettavuus

Tavoitteiden toteutumista seurattiin vuonna 2018 kuukausittain lautakunnalle tehtävillä talouden toteumaraporteilla sekä osavuosikatsauksissa myös toiminnallisten tavoitteiden osalta. Valvontaohjelman tarkastusten etenemistä ja lupahakemusten käsittelyaikoja seurataan osana päivittäistä esimiestyötä.

Riskienhallinnan järjestäminen

Riskejä arvioidaan vuosittain käyttäen siihen luotua, kaupungin yhteistä työkalua.

Omaisuuksien hankinnan, luovutuksen ja hoidon valvonta

Hankinnoissa noudatetaan kaupungin yhteisiä hankintaohjeita. Toimialan hankinnat ovat pääasiassa ohjelmistoja, atk-laitteita ja konsulttiselvityksiä.

Sopimustoiminta

Sopimukset tallennetaan Dynastyn sopimushallintaan.

KÄYTTÖTALOUS YHTEENSÄ

	TP 2017 1000€	Alkuperäinen talousarvio	muutokset	Talousarvio muut. jälkeen	Toteutuma 2018	Poikkeama	Tot%
TULOT	39 029	39 656 150	3 185 000	42 841 150	42 629 825,15	211 324,85	99,5
MENOT	-145 017	-144 836 340	-1 599 600	-146 435 940	-143 808 708,43	-2 627 231,57	98,2
NETTO	-105 988	-105 180 190	1 585 400	-103 594 790	-101 178 883,28	-2 415 906,72	97,7
SUMU-							
POISTOT	-5 235	-6 100 000	0	-6 100 000	-5 722 874,75	-377 125,25	93,8
ARVONALEN- TUMISET	-1 536	0	0	0	-53 618,75	53 618,75	0,0

2.2 Tuloslaskelmaosan toteutuminen

Tässä yhteydessä käsitellään tuloslaskelman tehtävien ”verotus”, ”käyttötalouden valtionosuudet” sekä ”korot ja muu rahoitus” toteutuma ja verrataan niitä talousarvion tuloarvioihin ja määrärahoihin.

Tuloslaskelman poistoerojen ja varausten kirjaukset ovat tuloksenkäsittelyeriä, joihin ei varauduta talousarviossa. Tilinpäätökseen liittyvät toimenpiteet on selostettu esityksessä tilikauden tuloksen käsittelyksi (s.32).

Energiarahasto sisältyy kaupungin omaan pääomaan ja se on muodostettu ylijäämäisestä tuloksesta vuoden 1999 tilinpäätöksessä. Rahaston alkuperäisestä peruspääomasta on jäljellä taseeseen kertyneiden alijäämien kattamisten jälkeen 15,1 M€ (38%).

Kun puhutaan energiarahaston varoista tai sijoituksista, tarkoitetaan Heinola Energia Oy:n osakkeiden myynnistä saatua kauppahintaa (51,6 M€), joka sijoitettiin vuonna 1999 kokonaisuudessaan arvopaperimarkkinoille. Rahaston pääomalla (15,1 M€) ja kaupunginhallituksen hallinnoitavana olevilla rahaston varoilla (n. 80 M€) ei ole siten keskenään kirjanpidollista yhteyttä.

Rahaston sijoitusten tuotot ja kulut käsitellään tuloslaskelmaosan tehtävässä 720.

700 VEROTUS

Vuoden 2018 talousarviossa verotulot arvioitiin kuntakohtaisen verokehikon mukaan. Kuntakohtaisten ennusteiden myötä vuoden viimeisessä osavuositarkastuksessa raportoitiin verotuksen pienemmästä kertymästä arvioituun verraten. Verrattaessa vuoden 2017 toteumaa on verotulojen toteuma alentunut 1,3 %. Vuoden 2017 verotus valmistui syksyllä 2018. Kunnallisveroprosentti oli edelleen 20,50 ja maksuunpannut kunnallisverot laskivat 1,0 %. Koko maan keskimääräinen veroprosentti oli 19,85 (2016: 19,89) ja maksuunpannut kunnallisverot laskivat 1,4 %. Verotuksessa tehtävät vähennykset huomioiden kaupungin efektiivinen kunnallisveroveroaste oli 14,51 %, kun se koko maassa oli keskimäärin 14,40 %.

Yhteisöverotuloissa kuntaryhmän jako-osuutta on korotettu vuodesta 2009 lähtien mm. suhdannesyistä. Jako-osuus oli vuonna 2017 31,35 % (-17: 30,34). Kaupungin jako-osuus kuntaryhmän sisällä on ollut laskusuunnassa:

2003	0,4665 %
2004	0,3699 %
2005	0,3140 %
2006	0,3148 %
2007	0,2897 %
2008	0,2885 %
2009	0,3120 %
2010	0,2821 %
2011	0,2229 %
2012	0,2278 %
2013	0,2631 %
2014	0,2348 %
2015	0,2109 %
2016	0,1930 %
2017	0,1680 %
2018	0,1626 %

Vuonna 2018 yhteisöverojen tuotto Heinolassa oli 3,0 M€ eli 0,2 % edellisvuotta pienempi. Valtakunnallisesti yhteisöverotuloissa ei tapahtunut muutosta.

Vuoden 2018 kiinteistöveroprosentit oli päätetty entisen suuruiseksi. Kiinteistöveron kokonaistuotto oli 6,26 M€ eli 0,33 % edellisvuotta vähemmän. Koko maassa kiinteistöverotuotot kasvoivat Kuntaliiton mukaan 7,3 %.

Kaikki verolajit yhteen laskien verotulot laskivat Heinolassa edellisvuodesta 1,3% ja koko maassa 0,5 %.

Verotulojen erittely (1000 euroa)

	TP 2017	Alkup. TA 2018	muutokset	TA + muut.	Toteuma 2018	Poikkeama	Tot%
Verotulot yhteensä	69 812	69 900		69 900	68 917	983	98,6
Kunnan tulovero	60 317	60 300		60 300	59 687	613	99,0
Kiinteistövero	6 264	6 500		6 500	6 243	257	96,0
Osuus yhteisöveron tuotosta	3 232	3 100		3 100	2 988	112	96,4

Oheisessa taulussa on kuvattu kunnallisveroprosentin ja maksuunpannun kunnallisveron kehitystä vuosina 1997- 2017.

Verovuosi	Tuloveroprosentti	Maksuunpantu kunnallisvero, milj.€	Muutos %
1997	17,00	36,499	0,8
1998	17,50	38,95	6,7
1999	17,50	39,272	0,8
2000	17,50	40,815	3,9
2001	17,50	41,873	2,6
2002	18,00	43,873	4,8
2003	18,75	46,591	6,2
2004	18,75	47,342	1,6
2005	19,00	48,702	2,9
2006	19,00	50,505	3,7
2007	19,00	53,857	6,6
2008	19,00	56,031	4,1
2009	20,00	57,064	1,8
2010	21,00	60,287	5,6
2011	20,50	59,989	- 0,5
2012	20,50	60,266	0,5
2013	20,50	61,949	2,8
2014	20,50	62,385	0,7
2015	20,50	61,889	-0,8
2016	20,50	61,264	-1,0
2017	20,50	59,687	-2,6

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

700 VEROTUS

	TP 2017 1000€	Alkuperäinen talousarvio	muutokset	Talousarvio muut. jälkeen	Toteutuma 2018	Poikkeama	Tot%
TULOT	69 812	69 900 000	0	69 900 000	68 917 190,79	982 809,21	98,6
NETTO	69 812	69 900 000	0	69 900 000	68 917 190,79	982 809,21	98,6

710 KÄYTTÖTALouden VALTIONOSUUDET

Valtionosuudet toteutuivat kokonaisuudessa positiivisemmin kuin arvioitiin. Toteuma oli myös 1M€:a positiivisempi kuin edellisessä tilinpäätöksessä. Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus on negatiivinen johtuen tilityksistä vähennettävästä omarahoitusosuudesta.

Valtionosuuksien erittely 1000 €

	TP 2017	Alkup. TA 2018	muutokset	TA + muut.	Toteuma 2018	Poikkeama	Tot%
Valtionosuudet yhteensä	42 076	42 780		42 780	42 965	-185	100,4
Kunnan peruspalvelujen valtionosuudet	44 044	44 790		44 790	45 051	-261	100,6
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-1 967	-2 010		-2 010	-2 086	76	103,8

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

710 KÄYTTÖTALouden VALTIONOSUUDET

	TP 2017 1000€	Alkuperäinen talousarvio	muutokset	Talousarvio muut.jälkeen	Toteutuma 2018	Poikkeama	Tot%
TULOT	42 076	42 780 000	0	42 780 000	42 964 995,00	-184 995,00	100,4
NETTO	42 076	42 780 000	0	42 780 000	42 964 995,00	-184 995,00	100,4

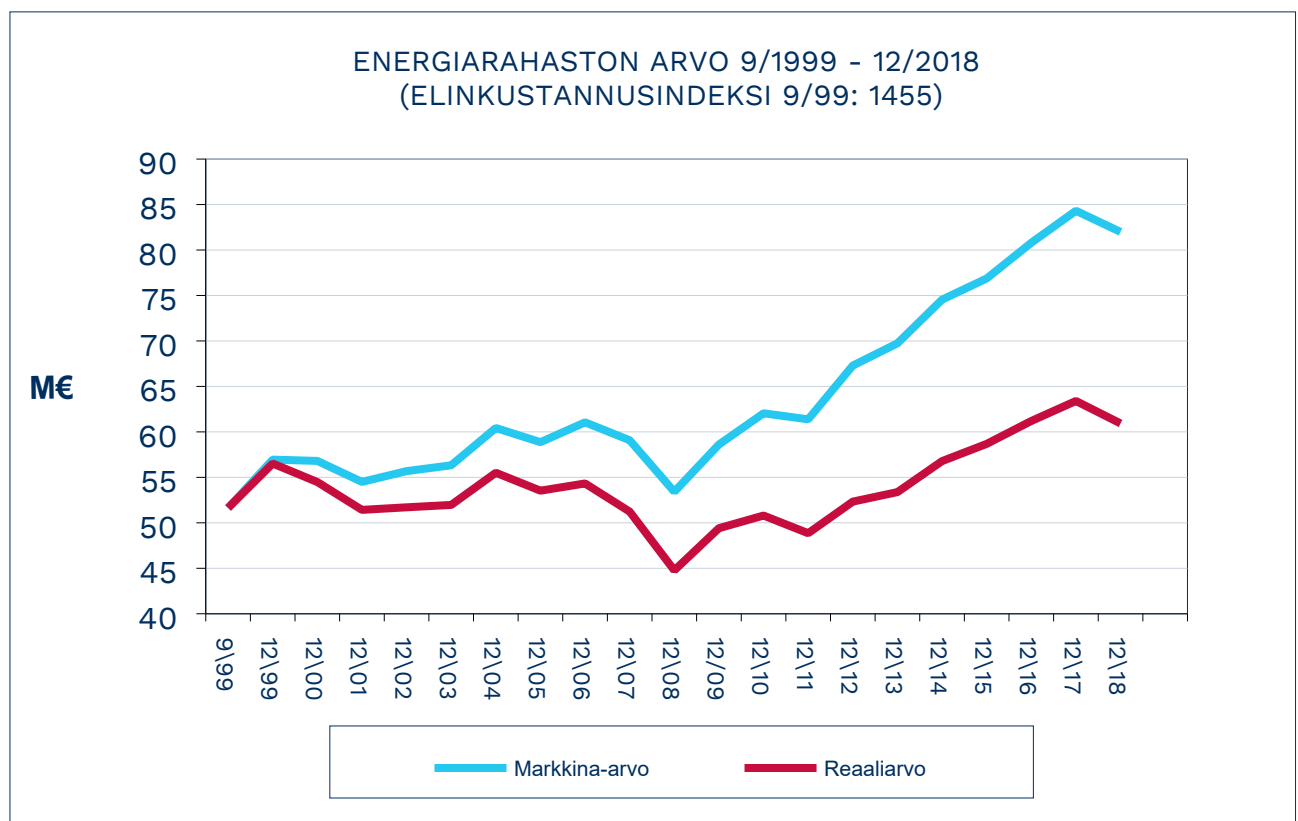
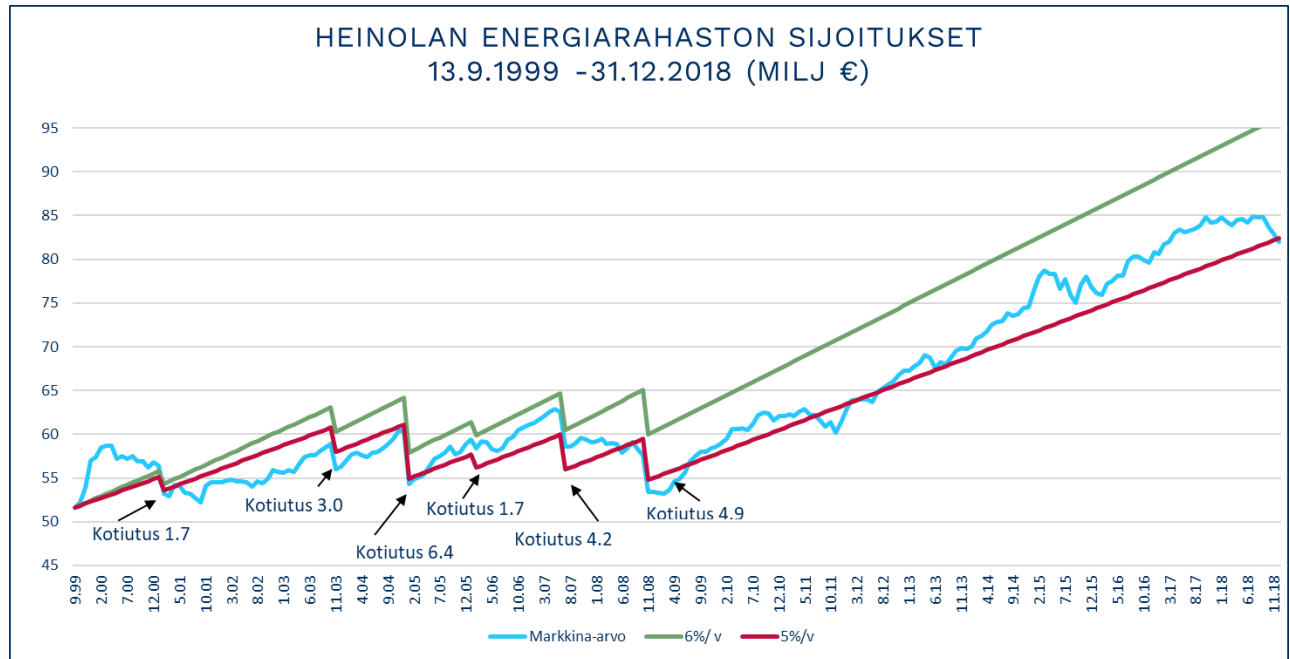
720 KOROT JA MUU RAHOITUS

Energia rahaston sijoitussalkkujen kirjanpidollinen nettotuotto oli 0,5 % ja rahamääräisesti 0,4 M€ (-17: 4,1), kun talousarviossa tuotoksi oli arvioitu 3,6 M€. Kirjanpidollinen tuotto muodostuu myyntien yhteydessä syntyneistä voitoista ja tappioista sekä arvonalennusten kehityksestä.

Sijoitustoiminnassa matala korkotasoo jatkoi vastoin odotuksia alenemistaan. Energia rahaston tuotto romahti erityisesti marras-joulukuussa. Energia rahaston sijoitusten markkina-arvoilla laskettu vuosituotto oli -2,3 %. Vuoden päättyessä sijoituksista 79 % oli korkorahastoissa ja käteisvaroissa (-17: 76 %), 20 % osakerahastoissa (-17: 23 %) ja 1 % indeksilainoissa (-17: 1 %).

Energia rahaston sijoitusten kirjanpitoarvo oli vuoden päättyessä 78,5 M€ (-17:78,1 M€) ja markkina-arvo o 81,991 M€ (-17: 84,315). Salkun markkina-arvo tippui 2,8%.

Rahaston sijoitusten keskimääräinen tuotto jaksolla 9/99 – 12/18 on ollut 5,3 %. Sijoituksia on kotiutettu yhteensä 21,868 M€.

Sijoitusten arvo sijoitustoiminnan alkaessa oli 51,6 M€ ja vuoden 2018 lopussa 81,9 M€.

Lainojen korkokulut olivat 0,601 M€ (-17: 0,635). Lainakannan painotettu keskiporkko vuoden vaihtuessa ilman lyhytaikaisia lainoja oli 0,9 % (-17: 1,01).

720 KOROT JA MUU RAHOITUS

	TP 2017 1000€	Alkuperäinen talousarvio	muutokset	Talousarvio muut.jälkeen	Toteutuma 2018	Poikkeama	Tot%
TULOT	5 132	5 524 000	-2 000 000	3 524 000	3 473 664,63	50 335,37	98,6
MENOT	-902	-1 906 000	0	-1 906 000	-2 628 205,88	722 205,88	137,9
NETTO	4 229	3 618 000	-2 000 000	1 618 000	845 458,75	772 541,25	52,3

TULOSLASKELMA YHTEENSÄ

	TP 2017 1000€	Alkuperäinen talousarvio	muutokset	Talousarvio muut.jälkeen	Toteutuma 2018	Poikkeama	Tot%
TULOT	117 269	118 204 000	-2 000 000	116 204 000	115 601 023,81	602 976,19	99,5
MENOT	-902	-1 906 000	0	-1 906 000	-2 628 205,88	722 205,88	137,9
NETTO	116 366	116 298 000	-2 000 000	114 298 000	112 972 817,93	1 325 182,07	98,8

2.3 Investointiosan toteutuminen

YHTEISET PALVELUT

Toimielin Kaupunginhallitus
Vastuhenkilö Hallinto- ja kehitysjohtaja Sinikka Malin
KAUPUNGINHALLITUS

	TP 2017 1000€	Alkuperäinen talousarvio	muutokset	Talousarvio muut.jälkeen	Toteutuma 2018	Poikkeama
TULOT	1 414	0	0	0	1 356,94	-1 356,94
MENOT	-51	-230 000	79 000	-151 000	-309 288,81	158 288,81
NETTO	1 363	-230 000	79 000	-151 000	-307 931,87	156 931,87

Perustelut: v. 2018; dokumentinhallintajärjestelmän kehittäminen / laajentaminen / uuden hankinta 150.000€, sähköinen allekirjoitus 15.000€. Valokuituverkon laajennus 35.000€. Palkanlaskentajärjestelmän palvelimen vaihto 30.000€. V. 2019; valokuituverkon laajennus 15.000€, talous- ja palkanlaskentajärjestelmän uusimiset 500.000 € vaihtoehtot selvitetään v. 2018 aikana. V. 2021 Dynasty sähköinen kokous 20.000€.

Toteuma:

Poikkeama talousarviosta aiheutui Lahden seudun Puhelin Oy:n purkautumisesta, minkä johdosta kaupunki sai omistusosuutensa suhteessa PHP-Holding Oy:n osakkeita.

SOSIAALI JA TERVEYS

Toimielin Sosiaali- ja terveyslautakunta
Vastuhenkilö Sosiaali- ja terveysjohtaja Kirsi Korttila

TERVEYSPALVELUT

	TP 2017 1000€	Alkuperäinen talousarvio	muutokset	Talousarvio muut. jälkeen	Toteutuma 2018	Poikkeama	Tot%
TULOT	0	0	0	0	3 622,50	-3 622,50	0,0
MENOT	-177	-190 000	0	-190 000	-80 832,33	-109 167,67	42,5
NETTO	-177	-190 000	0	-190 000	-77 209,83	-112 790,17	40,6

Perustelut: TerveysEffica

Toteuma: TerveysEffican osalta Lifecaren käyttöönotto siirtyi vuodelle 2019. Investointituloja tuli kaluston myynnistä Coronarialle.

SOSIAALIPALVELUT

	TP 2017 1000€	Alkuperäinen talousarvio	muutokset	Talousarvio muut. jälkeen	Toteutuma 2018	Poikkeama	Tot%
MENOT	-48	-35 000	0	-35 000	-16 524,14	-18 475,86	47,2
NETTO	-48	-35 000	0	-35 000	-16 524,14	-18 475,86	47,2

Perustelut: SosiaaliEffica ja Sahaniemen asumisyksikön kalustus

Toteuma: Sosiaalipalveluihin varattu Sahanniemen kalustus 23.000 € ei toteutunut tänä talousarviovuonna.

SOSIAALI- JA TERVEYS YHTEENSÄ

	Talousarvio 2018	muutokset	TA muut. jälkeen	Toteutuma 2018	Poikkeama	Tot%
TULOT	0	0	0	3 622,50	-3 622,50	0,0
MENOT	-225 000	0	-225 000	-97 356,47	-127 643,53	43,3
NETTO	-225 000	0	-225 000	-93 733,97	-131 266,03	41,7

ELINVOIMA

Toimielin Elinvoimalautakunta
Vastuhenkilö Elinvoimajohtaja Heikki Mäkilä

YRITYKSET JA TYÖ

	TP 2017 1000€	Alkuperäinen talousarvio	muutokset	Talousarvio muut. jälkeen	Toteutuma 2018	Poikkeama	Tot%
MENOT	0	-632 000	238 000	-394 000	-336 517,48	-57 482,52	85,4
NETTO	0	-632 000	238 000	-394 000	-336 517,48	-57 482,52	85,4

Perustelut: Osuus Kimolan kanavaan.

Toteuma:

MAANKÄYTTÖ

	TP 2017 1000€	Alkuperäinen talousarvio	muutokset	Talousarvio muut. jälkeen	Toteutuma 2018	Poikkeama	Tot%
TULOT	167	100 000	0	100 000	123 430,67	-23 430,67	123,4
MENOT	-721	-500 000	-250 000	-750 000	-523 069,00	-226 931,00	69,7
NETTO	-554	-400 000	-250 000	-650 000	-399 638,33	-250 361,67	61,5

Perustelut: Trimble-paikkatietojärjestelmän kehitysprojekti, mittauslaitteiden uusinta. Varaus maa-alueiden ostoon (400.000) ja myyntiin (100.000)

Toteuma:

ELINVOIMA YHTEENSÄ

	TP 2017 1000€	Talousarvio 2018	muutokset	TA muut. jälkeen	Toteutuma 2018	Poikkeama	Tot%
TULOT	167	100 000	0	100 000	123 430,67	-23 430,67	123,4
MENOT	-721	-1 132 000	-12 000	-1 144 000	-859 586,48	-284 413,52	75,1
NETTO	-554	-1 032 000	-12 000	-1 044 000	-736 155,81	-307 844,19	70,5

HYVINVOINTI

Toimielin Hyvinvointilautakunta
Vastuuhenkilö hyvinvointijohtaja Pirjo Hepo-oja

OPETUS JA KOULUTUS

	TP 2017 1000€	Alkuperäinen talousarvio	muutokset	Talousarvio muut. jälkeen	Toteutuma 2018	Poikkeama	Tot%	
MENOT	-101	-70 000		0	-70 000	-55 314,16	-14 685,84	79,0
NETTO	-101	-70 000		0	-70 000	-55 314,16	-14 685,84	79,0

Perustelut: Oppimisympäristöjen kehittäminen (esitystekniikka ja kalusteet)

Toteuma: Kouluille on hankittu erilaisia , moderneja joustavaa oppimista tukevia kalusteita. Määräraha jaettiin koulukohtaisesti.

VARHAISKASVATUS

	TP 2017 1000€	Alkuperäinen talousarvio	muutokset	Talousarvio muut.jälkeen	Toteutuma 2018	Poikkeama	Tot%	
MENOT	0	-30 000		0	-30 000	-27 563,61	-2 436,39	91,9
NETTO	0	-30 000		0	-30 000	-27 563,61	-2 436,39	91,9

Perustelut: Sinilähde-talon, Keskustan varhaiskasvatusyksikön ja Vierumäen koulun varhaiskasvatusryhmien innovatiivisten oppimisympäristöjen suunnittelun aloittaminen.

Toteuma: Päiväkoteihin hankittiin erilaisia, moderneja joustavaa oppimista tukevia kalusteita. Määräraha jaettiin päiväkotikohtaisesti.

VIRIKKEELLINEN ELÄMÄ

	TP 2017 1000€	Alkuperäinen talousarvio	muutokset	Talousarvio muut.jälkeen	Toteutuma 2018	Poikkeama	Tot%	
MENOT	0	-50 000		0	-50 000	-34 638,21	-15 361,79	69,3
NETTO	0	-50 000		0	-50 000	-34 638,21	-15 361,79	69,3

Perustelut:

SEUDULLINEN KIRJASTOJÄRJESTELMÄ v. 2018: 12.000 €.

Seudullinen kirjastojärjestelmä ja verkkokirjasto, osin myös välineistö/laitteisto. Heinola on sitoutunut seudulliseen kirjastopalveluun.

PERUSNÄYTTelyn UUDISTUS/ MUSEO v. 2018: 38 000, v. 2019: 50 000 €. Perustelut

tarpeelle: Kaupunginmuseon perusnäyttely on avainasemassa järjestettäessä monipuolisia ja elämyksellisiä palveluja niin kaikille kaupunkilaisille kuin matkailijoille. Nykyisen perusnäyttelyn runko on vuodelta 1984. Perusnäyttelyn uudistaminen mahdollistaa monipuolisemmin erilaisia asiakkaita huomioivat palvelut sekä sisällön että näyttelytekniikan päivittämisen ajanmukaisiksi. Uusi ja kiinnostava perusnäyttely on kaupungin käyntikortti ja siten vahvistaa kaupungin elinvoimaa ja mainetta.

KIRJASTON AIKUISTEN OSASTON UUDISTAMINEN / SUUNNITTELU v. 2020: 50 000 €

Perustelut tarpeelle: Kirjasto on kuntalaisten peruspalvelu. Muuttunut toimintaympäristö sekä sähköiset palvelut edellyttävät muutosta vuodelta 1999 oleviin tiloihin

Toteuma: Seudullinen kirjastojärjestelmä on toteutettu. Museon peruskorjaukseen arvioitiin vuodelle 2018 liikaa investointirahaa, koska suurin osa korjauksen kuluista painottuukin vasta vuodelle 2019. Vuoden 2018 aikana hankittiin museoalan kriteerit täyttävä valaistus, museon markiisit, digitoidut filmimateriaalit näyttelyä varten sekä hankittiin erilaista tarpeistoa ja työvälineitä näyttelyä varten.

HYVINVOINTI YHTEENSÄ

	TP 2017 1000€	Talousarvio 2018	muutokset	TA muut. jälkeen	Toteutuma 2018	Poikkeama	Tot%	
MENOT	-101	-150 000		0	-150 000	-117 515,98	-32 484,02	78,3
NETTO	-101	-150 000		0	-150 000	-117 515,98	-32 484,02	78,3

TEKNIikka

Toimielin Tekninen lautakunta
Vastuhenkilö teknisen toimen johtaja Tapio Pesonen 31.10.2018 saakka, va teknisen toimen johtaja Ari Matteenen 1.11.2018 lukien

KUNTATEKNIikka

Jyrängön siltojen korjaus

	TP 2017 1000€	Alkuperäinen talousarvio	muutokset	Talousarvio muut.jälkeen	Toteutuma 2018	Poikkeama	Tot%	
MENOT	-1 882	-2 100 000		0	-2 100 000	-1 759 598,84	-340 401,16	83,8
NETTO	-1 882	-2 100 000		0	-2 100 000	-1 759 598,84	-340 401,16	83,8

Perustelut: Korjaus on välttämätön rakenteiden ikääntymisen vuoksi. Korjaustyö on alkanut v. 2017 ja päättyy vuoden 2018 loppuun mennessä. Siltojen korjaaminen tukee työpaikkojen syntymistä Heinolaan. *Investointi tukee strategista tavoitetta + 1001 työpaikkaa.*

Toteuma: Urakka valmistui määräajassa ja määrärahan puitteissa.

Heikkimäen kunnallistekniikka ja esirak.

	TP 2017 1000€	Alkuperäinen talousarvio	muutokset	Talousarvio muut.jälkeen	Toteutuma 2018	Poikkeama	Tot%
MENOT	-570	-1 500 000	0	-1 500 000	-693 490,31	-806 509,69	46,2
NETTO	-570	-1 500 000	0	-1 500 000	-693 490,31	-806 509,69	46,2

Perustelut: kunnallistekniikan rakentaminen mahdollistaa näkyvällä sijainnilla olevien yritystonttien markkinoinnin. Investointi tukee strategista tavoitetta + 1001 työpaikkaa.

Toteuma: Urakka käynnistyi syksyllä 2018 ja jatkuu vuoden 2019 loppuun.

Jv-puhdistamon saneeraus

	TP 2017 1000€	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muut.jälkeen	Toteutuma 2018	Poikkeama	Tot%
MENOT	-220	-4 000 000	1 116 000	-2 884 000	-2 480 922,94	-403 077,06	86,0
NETTO	-220	-4 000 000	1 116 000	-2 884 000	-2 480 922,94	-403 077,06	86,0

Perustelut: Puhdistamon tulee täyttää uudet lupaehdot kesäkuun 2019 jälkeen. Investointi tukee strategian hyvinvointiohjelman tavoitetta vastuullinen ympäristöstä huolehtiminen ja kestävä kehitys.

Toteuma: Urakan ensimmäinen osa alkoi keväällä 2018 ja jatkuu heinäkuulle 2019.

Muu kuntatekniikka

	TP 2017 1000€	Alkuperäinen talousarvio	muutokset	Talousarvio muut.jälkeen	Toteutuma 2018	Poikkeama	Tot%
TULOT	100	45 000	-45 000	0	0,00	0,00	0,0
MENOT	-3 062	-2 582 000	-266 000	-2 848 000	-2 440 836,40	-407 163,60	85,7
NETTO	-2 962	-2 537 000	-311 000	-2 848 000	-2 440 836,40	-407 163,60	85,7

Perustelut: Katujen, viemäreiden ja vesijohtojen rakentamiseen on varattu määrärahaa 1.165.000 € pääkohteina keskustan kadut, Laaksotie ja Aholantie.

Puistojen ja liikunta-alueiden rakentamiseen on varattu 217.000 € pääkohteena uusi vierasvenelaituri.

Kuntatekniikan irtaimen omaisuuden hankintaan on varattu 125.000 €.

Vesi- ja viemärlaitokseen on varattu yhteensä 1.075.000 € pääkohteina Kausan ja Vanerinkadun pumppaamoiden uusinta. Vuotovesikorjauksiin on varattu 365.000 €. Toteutettavat kohteet päätetään myöhemmin teknisen lautakunnan hyväksymässä työohjelmassa. Investoinnit tukevat strategisia tavoitteita: hyvä asiakaspalvelu ja yli 20 000 asukasta.

Toteuma: Teknisen lautakunnan hyväksymä käyttösuunnitelma toteutui.

KUNTATEKNIikka YHTEENSÄ							
	TP 2017 1000€	Talousarvio 2018	muutokset	TA muut. jälkeen	Toteutuma 2018	Poikkeama	Tot%
TULOT	100	45 000	-45 000	0	0,00	0,00	0,0
MENOT	-5 734	-10 182 000	850 000	-9 332 000	-7 374 848,49	-1 957 151,51	79,0
NETTO	-5 634	-10 137 000	805 000	-9 332 000	-7 374 848,49	-1 957 151,51	79,0

TILAKESKUS

Lukion rakentaminen

	TP 2017 1000€	Alkuperäinen talousarvio	muutokset	Talousarvio muut.jälkeen	Toteutuma 2018	Poikkeama	Tot%
MENOT	-161	-500 000	0	-500 000	-435 623,94	-64 376,06	87,1
NETTO	-161	-500 000	0	-500 000	-435 623,94	-64 376,06	87,1

Perustelut: Lukion rakentaminen tukee strategisia tavoitteita yli 20000 asukasta ja hyvinvointiohjelman tavoitteita: turvalliset ja terveelliset toimitilat, lasten ja nuorten kasvun ja oppimisen tukeminen, elinikäinen oppiminen ja nuorten toimitilat.

Toteuma: Lukion suunnittelu jatkui koko vuoden.

Lyseonmäen koulu, lisärakentaminen (tekninen työ ja kotitalous)

	TP 2017 1000€	Alkuperäinen talousarvio	muutokset	Talousarvio muut. jälkeen	Toteutuma 2018	Poikkeama	Tot%
MENOT	-670	-1 700 000	-938 000	-2 638 000	-2 649 718,14	11 718,14	100,4
NETTO	-670	-1 700 000	-938 000	-2 638 000	-2 649 718,14	11 718,14	100,4

Perustelut: Lisärakentaminen on alkanut vuonna 2017 ja päättyy vuonna 2018. Investointi tukee kaupunkistrategian hyvinvointiohjelman tavoitetta: lasten ja nuorten kasvun ja oppimisen tukeminen. Investointi tukee strategista hyvinvointitavoitetta lapsiystävällinen kunta.

Toteuma: Työ valmistui elokuussa ja uudet tilat otettiin käyttöön syysloman jälkeen marraskuun alussa.

Kailas-talon rakentaminen

	TP 2017 1000€	Alkuperäinen talousarvio	muutokset	Talousarvio muut. jälkeen	Toteutuma 2018	Poikkeama	Tot%
MENOT	0	-100 000	0	-100 000	-61 647,38	-38 352,62	61,6
NETTO	0	-100 000	0	-100 000	-61 647,38	-38 352,62	61,6

Perustelut: Investointi tukee kaupunkistrategian hyvinvointiohjelman tavoitetta lasten ja nuorten kasvun ja oppimisen tukemisesta: turvalliset, terveelliset ja nykyaikaiset koulu- ja päiväkotikiinteistöt. Investointi tukee strategista hyvinvointitavoitetta lapsiystävällinen kunta. Rakentaminen tukee lisäksi strategista tavoitetta yli 20 000 asukasta

Toteuma: Hankkeelle valittiin arkkitehti, mutta työn alku viivästyi n. kolmella kuukaudella, koska ratkaisu rakentamistavasta vei aikaa.

Sinilähdetalon rakentaminen

	TP 2017 1000€	Alkuperäinen talousarvio	muutokset	Talousarvio muut. jälkeen	Toteutuma 2018	Poikkeama	Tot%
MENOT	-65	-3 000 000	1 405 000	-1 595 000	-409 257,92	-1 185 742,08	25,7
NETTO	-65	-3 000 000	1 405 000	-1 595 000	-409 257,92	-1 185 742,08	25,7

Perustelut: Sinilähdetalon rakentaminen mahdollistaa Sinilähteen alueen oppilaille, päiväkotilapsille ja asukkaille uudenaikaiset koulu- ja hoitotilat sekä harrastustilat. Investointi tukee kaupunkistrategian hyvinvointiohjelman tavoitetta lasten ja nuorten kasvun ja oppimisen tukemisesta. Investointi tukee strategista hyvinvointitavoitetta lapsiystävällinen kunta sekä turvalliset, terveelliset ja nykyaikaiset koulu- ja päiväkotikiinteistöt. Rakentaminen tukee samalla strategista tavoitetta yli 20 000 asukasta.

Toteuma: Sinilähde-talon suunnittelu valmistui ja urakkakilpailut saatiin käyntiin marraskuun lopulla.

Sairaala, P-kerros ja vuodeosasto saneeraus

	TP 2017 1000€	Alkuperäinen talousarvio	muutokset	Talousarvio muut. jälkeen	Toteutuma 2018	Poikkeama	Tot%
MENOT	-2 665	-1 500 000	0	-1 500 000	-1 110 034,24	-389 965,76	74,0
NETTO	-2 665	-1 500 000	0	-1 500 000	-1 110 034,24	-389 965,76	74,0

Perustelut: Investointihanke on alkanut vuonna 2017 ja päättyy vuonna 2018. Sairaalan saneeraus nykytarpeita vastaaviksi. Saneeraus sisältää mm. osittainen ilmavaihdon uusiminen; kellarikerroksen sisäilmakorjaus ja vainajien säilytystilan uusiminen. Investointi tukee strategista hyvinvointitavoitetta terveellinen ja turvallinen elämä.

Toteuma: Työ valmistui maaliskuun lopussa ja korjatut tilat otettiin käyttöön toukokuun alussa.

Muu tilakeskus

	TP 2017 1000€	Alkuperäinen talousarvio	muutokset	Talousarvio muut. jälkeen	Toteutuma 2018	Poikkeama	Tot%
TULOT	1 219	750 000	-750 000	0	407 914,27	-407 914,27	0,0
MENOT	-4 819	-1 935 000	57 200	-1 877 800	-1 407 762,74	-470 037,26	75,0
NETTO	-3 600	-1 185 000	-692 800	-1 877 800	-999 848,47	-877 951,53	53,2

Perustelut: Tilakeskuksen investointeihin on varattu 1.935.000 € pääkohteina Rainion päiväkodin korjaus, päiväkodin rakentaminen Vierumäen koululle sekä vesilintutalon rakentaminen.

Toteutettavat kohteet päätetään myöhemmin teknisen lautakunnan hyväksymässä työohjelmassa. Investoinnit tukevat strategista tavoitetta: hyvä asiakaspalvelukokemus.

Toteuma: Vierumäen koulun laajennus alkoi lokakuun lopulla ja työ valmistuu kesäkuussa 2019. Toteutumatta jäi ainoastaan vesilintutalon rakentaminen, johtuen tulorahoituksen puuttumisesta.

TILAKESKUS YHTEENSÄ

	TP 2017 1000€	Talousarvio 2018	muutokset	TA muut. jälkeen	Toteutuma 2018	Poikkeama	Tot%

TULOT	1 219	750 000	-750 000	0	407 914,27	-407 914,27	0,0
MENOT	-8 380	-8 735 000	524 200	-8 210 800	-6 074 044,36	-2 136 755,64	74,0
NETTO	-7 161	-7 985 000	-225 800	-8 210 800	-5 666 130,09	-2 544 669,91	69,0

TEKNIikka YHTEENSÄ

	TP 2017 1000€	Talousarvio 2018	muutokset	TA muut. jälkeen	Toteutuma 2018	Poikkeama	Tot%
TULOT	100	45 000	-45 000	0	0,00	0,00	0,0
MENOT	-5 734	-10 182 000	850 000	-9 332 000	-7 374 848,49	-1 957 151,51	79,0
NETTO	-5 634	-10 137 000	805 000	-9 332 000	-7 374 848,49	-1 957 151,51	79,0

INVESTOINNIT YHTEENSÄ

	TP 2017 1000€	Alkuperäinen talousarvio	muutokset	Talousarvio muut. jälkeen	Toteutuma 2018	Poikkeama	Tot%
TULOT	2 900	895 000	-795 000	100 000	536 324,38	-436 324,38	536,3
MENOT	-15 276	-20 654 000	1 441 200	-19 212 800	-14 832 640,59	-4 380 159,41	77,2
NETTO	-12 376	-19 759 000	646 200	-19 112 800	-14 296 316,21	-4 816 483,79	74,8

2.4 Rahoitusosan toteutuminen

900 LAINANANTO

Paikallisten järjestöjen EU-hankkeiden rahoittamiseen myönnettyjä lainoja maksettiin tilikaudella suunniteltua maksuaikataulua nopeammin ja tytäryhtiölainoja suunnitelmien mukaan. Uusia Eu-hankkeiden väliaikaisrahoituksia myönnettiin määrärahan verran, 0,05 M€.

	TP 2017 1000€	Alkuperäinen talousarvio	muutokset	Talousarvio muut.jälkeen	Toteutuma 2018	Poikkeama	Tot%
TULOT	67	54 600	0	54 600	191 546,16	-136 946,16	350,8
MENOT	-1 614	-50 000	0	-50 000	-50 000,00	0,00	100,0
NETTO	-1 546	4 600	0	4 600	141 546,16	-136 946,16	3 077,1

910 TALOUSARVIOLAINAT

Talousarviolainoissa käsitellään kaupungin pitkäaikaisten ottolainojen nostot ja lyhennykset. Vanhoja lainoja erääntyi lyhennettäväksi 8,736 M€. Uusia pitkäaikaisia lainoja nostettiin 8,0 M€. Talousarvion määrärahaa muutettiin vuoden aikana, kassan maksuliikenne on hoidettu pääosin lyhytaikaisten lainojen avulla.

Yhteensä pitkäaikaisia talousarviolainoja oli vuodevaihteessa 58,2 M€ (-17: 66,9). Lisäksi lyhytaikaisia maksuvalmiusluottoja oli 8,0 M€ (-17: 8,0). Korollinen vieras pääoma eli lainakanta oli tilikauden päättyessä 66,2 M€ (-17: 66,9).

910 TALOUSARVIOLAINAT

	TP 2017 1000€	Alkuperäinen talousarvio	muutokset	Talousarvio muut.jälkeen	Toteutuma 2018	Poikkeama	Tot%
TULOT	19 500	18 000 000	-10 000 000	8 000 000	8 000 000,00	0,00	100,0
MENOT	-8 487	-9 641 000	0	-9 641 000	-8 735 670,00	-905 330,00	90,6
NETTO	11 013	8 359 000	-10 000 000	-1 641 000	-735 670,00	-905 330,00	44,8

RAHOITUSOSA YHTEENSÄ

	TP 2017 1000€	Alkuperäinen talousarvio	muutokset	Talousarvio muut.jälkeen	Toteutuma 2018	Poikkeama	Tot%
TULOT	19 567	18 054 600	-10 000 000	8 054 600	8 191 546,16	-136 946,16	101,7
MENOT	-10 101	-9 691 000	0	-9 691 000	-8 785 670,00	-905 330,00	90,7
NETTO	9 467	8 363 600	-10 000 000	-1 636 400	-594 123,84	-1 042 276,16	36,3

2.5 Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta

	<i>Sitovuus</i>	<i>Alkuperäinen talousarvio</i>	<i>Talousarvion muutokset</i>	<i>Talousarvio muut.jälkeen</i>	<i>Toteutuma</i>	<i>Poikkeama</i>	
KÄYTTÖTALOUSOSA							
KESKUSVAALILAUTAKUNTA							
100 Vaalit	Brutto	Tuloarvio	50 000	0	50 000	35 087	14 913
	Brutto	Määräraha	-79 200	0	-79 200	-41 580	-37 620
TARKASTUSLAUTAKUNTA							
105 Ulkoinen tarkastus	Brutto	Määräraha	-54 740	-10 000	-64 740	-67 488	2 748
KAUPUNGINHALLITUS							
110 Kaupunginhallitus	Brutto	Tuloarvio	1 348 990	7 690	1 356 680	1 348 583	8 097
	Brutto	Määräraha	-5 558 680	267 970	-5 290 710	-4 788 124	-502 586
SOSIAALI- JA TERVEYSLAUTAKUNTA							
200 Hallinto- ja tukipalvelut	Brutto	Tuloarvio	883 590	0	883 590	1 095 290	-211 700
	Brutto	Määräraha	-1 906 330	-20 590	-1 926 920	-2 048 404	121 484
230 Terveyspalvelut	Brutto	Tuloarvio	2 305 150	3 880	2 309 030	2 492 099	-183 069
	Brutto	Määräraha	-36 422 950	-1 628 900	-38 051 850	-37 966 872	-84 978
270 Hoito- ja vanhuspalvelut	Brutto	Tuloarvio	6 808 030	50 830	6 858 860	6 559 067	299 793
	Brutto	Määräraha	-23 073 230	-247 050	-23 320 280	-22 825 385	-494 895
280 Sosiaalipalvelut	Brutto	Tuloarvio	1 928 910	2 200	1 931 110	1 647 850	283 260
	Brutto	Määräraha	-16 255 060	-20 320	-16 275 380	-15 920 222	-355 158
ELINVOIMALAUTAKUNTA							
300 Yritykset ja työ	Netto	Nettomenoarv	-3 768 110	491 780	-3 276 330	-3 030 244	-246 086
310 Kulttuuri	Netto	Nettomenoarv	-505 860	-40 120	-545 980	-517 520	-28 460
320 Maankäyttö	Brutto	Tuloarvio	1 329 500	3 324 000	4 653 500	5 013 167	-359 667
	Brutto	Määräraha	-1 322 630	0	-1 322 630	-1 317 474	-5 156
HYVINVOINTILAUTAKUNTA							
400 Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen	Brutto	Tuloarvio	26 190	50 000	76 190	96 439	-20 249
	Brutto	Määräraha	-646 020	-50 000	-696 020	-734 608	38 588
410 Opetus ja koulutus	Brutto	Tuloarvio	821 800	2 400	824 200	845 222	-21 022
	Brutto	Määräraha	-15 360 320	-7 520	-15 367 840	-15 621 856	254 016
420 Varhaiskasvatus	Brutto	Tuloarvio	934 700	-203 780	730 920	771 783	-40 863
	Brutto	Määräraha	-8 295 350	65 090	-8 230 260	-8 063 026	-167 234
430 Virikkeellinen elämä	Brutto	Tuloarvio	954 800	-40 780	914 020	866 513	47 507
	Brutto	Määräraha	-4 232 810	-233 960	-4 466 770	-4 454 884	-11 886
TEKNINEN LAUTAKUNTA							
500 Tekniikan hallinto	Brutto	Tuloarvio	400 110	0	400 110	401 367	-1 257
	Brutto	Määräraha	-3 001 310	0	-3 001 310	-2 924 743	-76 567
505 Kuntatekniikka	Brutto	Tuloarvio	6 703 170	152 630	6 855 800	6 790 513	65 287
	Brutto	Määräraha	-8 183 500	-120 730	-8 304 230	-8 046 121	-258 109
520 Tilakeskus	Brutto	Tuloarvio	7 622 210	2 880	7 625 090	7 238 742	386 348
	Brutto	Määräraha	-8 071 560	-9 060	-8 080 620	-7 507 680	-572 940
550 Ruoka- ja siivouspalvelut	Brutto	Tuloarvio	5 622 460	9 520	5 631 980	5 582 826	49 154
	Brutto	Määräraha	-5 621 220	-189 200	-5 810 420	-5 582 686	-227 734
LUPA- JA VALVONTALAUTAKUNTA							
600 Ympäristönsuojelu	Netto	Nettomenoarv	-530 380	0	-530 380	-473 202	-57 178
610 Rakennusvalvonta	Netto	Nettomenoarv	-30 540	-23 460	-54 000	-31 313	-22 687
KÄYTTÖTALOUSOSA YHTEENSÄ							
	Brutto	Tuloarvio	37 739 610	3 361 470	41 101 080	40 784 548	316 532
	Brutto	Määräraha	-138 084 910	-2 204 270	-140 289 180	-137 911 153	-2 378 027
	Netto	Nettomenoarv	-4 834 890	428 200	-4 406 690	-4 052 279	-354 411

T U L O S L A S K E L M A O S A	<i>Sitovuus</i>	<i>Alkuperäinen talousarvio</i>	<i>Talousarvion muutokset</i>	<i>Talousarvio muut.jälkeen</i>	<i>Toteutuma</i>	<i>Poikkeama</i>
KAUPUNGINHALLITUS						

3. TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

3.1 Tuloslaskelma (ulkoinen)

	2018	2017
TOIMINTATUOTOT		
Myyntituotot	6 571 722,48	6 204 147,46
Maksutuotot	7 953 614,89	7 823 024,96
Tuet ja avustukset	2 021 091,15	1 897 699,96
Vuokratuotot	3 567 792,23	3 408 056,99
Muut toimintatuotot	3 782 381,20	208 291,67
TOIMINTATUOTOT	<u>23 896 601,95</u>	<u>19 541 221,04</u>
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	<u>367 914,71</u>	<u>518 867,42</u>
	24 264 516,66	20 060 088,46
TOIMINTAKULUT		
Palkat ja palkkiot	-43 566 840,73	-43 085 151,54
Eläkekulut	-9 950 462,02	-10 164 354,78
Muut henkilösivukulut	-1 570 402,88	-1 865 848,62
Henkilöstökulut yhteensä	<u>-55 087 705,63</u>	<u>-55 115 354,94</u>
Asiakaspalvelujen ostot	-34 984 787,73	-35 422 364,12
Muiden palvelujen ostot	-16 896 071,15	-16 989 791,06
Palvelujen ostot yhteensä	<u>-51 880 858,88</u>	<u>-52 412 155,18</u>
Aineet,tarvikkeet ja tavarat	-7 390 425,23	-7 373 356,22
Avustukset	-7 227 253,33	-7 410 814,82
Vuokratulut	-2 587 416,73	-2 576 180,70
Muut toimintakulut	-667 029,58	-568 679,62
TOIMINTAKULUT	<u>-124 840 689,38</u>	<u>-125 456 541,48</u>
TOIMINTAKATE	-100 576 172,72	-105 396 453,02
VEROTULOT	68 917 190,79	69 812 462,76
VALTIONOSUUDET	42 964 995,00	42 076 179,00
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT		
Korkotuotot	89 111,89	163 927,76
Muut rahoitustuotot	2 787 820,51	4 387 775,21
Korkokulut	-601 241,99	-634 735,65
Muut rahoituskulut	-2 032 942,22	-279 267,11
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	<u>242 748,19</u>	<u>3 637 700,21</u>
VUOSIKATE	11 548 761,26	10 129 888,95
POISTOT JA ARVONALENTUMISET		
Suunnitelman mukaiset poistot	-5 722 874,75	-5 235 207,36
Arvonalentumiset	-53 618,75	-1 535 714,75
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	<u>-5 776 493,50</u>	<u>-6 770 922,11</u>
SATUNNAISET ERÄT		
TILIKAUDEN TULOS	5 772 267,76	3 358 966,84
POISTOERON LISÄYS(-)TAI VÄHENNYS(+)	245 173,39	248 609,66
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ+/ALIJÄÄMÄ-	6 017 441,15	3 607 576,50

Tuloslaskelma (sisäinen)

Tuloslaskelma (sisäinen)	TP 2017 1000€	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muut.jälkeen	Toteutuma 2018	Poikkeama	Tot%
TOIMINTATUOTOT							
Myyntituotot	18 142	18 003 770	120 000	18 123 770	18 191 706,32	-67 936,32	100,4
Maksutuotot	7 842	8 198 620	-105 000	8 093 620	7 971 342,19	122 277,81	98,5
Tuet ja avustukset	1 898	1 934 500	40 000	1 974 500	2 021 091,15	-46 591,15	102,4
Vuokratuotot	10 400	10 969 910	-80 000	10 889 910	10 269 462,81	620 447,19	94,3
Muut toimintatuotot	208	122 600	3 210 000	3 332 600	3 782 381,20	-449 781,20	113,5
TOIMINTATUOTOT	38 490	39 229 400	3 185 000	42 414 400	42 235 983,67	178 416,33	99,6
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	519	420 750	0	420 750	367 914,71	52 835,29	87,4
	39 009	39 650 150	3 185 000	42 835 150	42 603 898,38	231 251,62	99,5
TOIMINTAKULUT							
Palkat ja palkkiot	-43 085	-43 901 180	36 420	-43 864 760	-43 566 840,73	-297 919,27	99,3
Eläkekulut	-10 164	-10 145 870	8 000	-10 137 870	-9 950 462,02	-187 407,98	98,2
Muut henkilösivukulut	-1 866	-1 865 040	5 580	-1 859 460	-1 570 402,88	-289 057,12	84,5
Henkilöstökulut yhteensä	-55 115	-55 912 090	50 000	-55 862 090	-55 087 705,63	-774 384,37	98,6
Asiakaspalvelujen ostot	-35 422	-33 812 900	-1 111 900	-34 924 800	-34 984 787,73	59 987,73	100,2
Muiden palvelujen ostot	-29 492	-30 203 020	-183 700	-30 386 720	-29 100 689,26	-1 286 030,74	95,8
Palvelujen ostot yhteensä	-64 915	-64 015 920	-1 295 600	-65 311 520	-64 085 476,99	-1 226 043,01	98,1
Aineet,tarvikkeet ja tavarat	-7 516	-7 260 740	-367 000	-7 627 740	-7 549 059,89	-78 680,11	99,0
Avustukset	-7 411	-7 597 300	130 000	-7 467 300	-7 227 253,33	-240 046,67	96,8
Vuokrakulut	-8 880	-9 164 360	0	-9 164 360	-8 563 501,68	-600 858,32	93,4
Muut toimintakulut	-569	-273 330	-117 000	-390 330	-667 073,58	276 743,58	170,9
TOIMINTAKULUT	-144 405	-144 223 740	-1 599 600	-145 823 340	-143 180 071,10	-2 643 268,90	98,2
TOIMINTAKATE	-105 396	-104 573 590	1 585 400	-102 988 190	-100 576 172,72	-2 412 017,28	97,7
VEROTULOT	69 812	69 900 000	0	69 900 000	68 917 190,79	982 809,21	98,6
VALTIONOSUUDET	42 076	42 780 000	0	42 780 000	42 964 995,00	-184 995,00	100,4
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT							
Korkotuotot	164	54 000	0	54 000	89 111,89	-35 111,89	165,0
Muut rahoitustuotot	4 988	5 476 000	-2 000 000	3 476 000	3 410 479,51	65 520,49	98,1
Korkokulut	-635	-700 000	0	-700 000	-601 241,99	-98 758,01	85,9
Muut rahoituskulut	-879	-1 818 600	0	-1 818 600	-2 655 601,22	837 001,22	146,0
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	3 638	3 011 400	-2 000 000	1 011 400	242 748,19	768 651,81	24,0
VUOSIKATE	10 130	11 117 810	-414 600	10 703 210	11 548 761,26	-845 551,26	107,9
POISTOT JA ARVONALENTUMISET							
Suunnitelman mukaiset poistot	-5 235	-6 100 000	0	-6 100 000	-5 722 874,75	-377 125,25	93,8
Arvonalentumiset	-1 536	0	0	0	-53 618,75	53 618,75	0,0
	-6 771	-6 100 000	0	-6 100 000	-5 776 493,50	-323 506,50	94,7
SATUNNAISET ERÄT							
TILIKAUDEN TULOS	3 359	5 017 810	-414 600	4 603 210	5 772 267,76	-1 169 057,76	125,4
POISTOERON LIS.(-)TAI VÄH.(+)	249	0	0	0	245 173,39	-245 173,39	0,0
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ+/ALIJÄÄMÄ	3 608	5 017 810	-414 600	4 603 210	6 017 441,15	-1 414 231,15	130,7

3.2 Rahoituslaskelma

	2018	2017
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Vuosikate	11 548 761,26	10 129 888,95
Tulorahoituksen korjaukset	-3 452 069,23	-53 172,04
	<u>8 096 692,03</u>	<u>10 076 716,91</u>
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot	-14 832 640,59	-15 276 002,46
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,00	1 305 834,50
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustu	3 988 393,61	1 646 843,53
	<u>-10 844 246,98</u>	<u>-12 323 324,43</u>
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-2 747 554,95	-2 246 607,52
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET		
Antolainasaamisten lisäykset	0,00	-1 491 860,17
Antolainasaamisten vähennykset	44 642,86	67 412,86
	<u>44 642,86</u>	<u>-1 424 447,31</u>
LAINAKANNAN MUUTOKSET		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	8 000 000,00	19 500 000,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-8 735 670,00	-8 486 782,00
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0,00	-4 000 000,00
	<u>-735 670,00</u>	<u>7 013 218,00</u>
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutos	165 372,46	94 969,21
Vaihto-omaisuuden muutos	20 038,14	-1 457 423,73
Saamisten muutos	-789 569,47	-156 476,26
Korottomien velkojen muutos	1 403 619,37	97 768,20
	<u>799 460,50</u>	<u>-1 421 162,58</u>
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	108 433,36	4 167 608,11
RAHAVAROJEN MUUTOS	-2 639 121,59	1 921 000,59
RAHAVARAT 31.12.	79 125 150,26	81 591 471,85
RAHAVARAT 01.01.	81 591 471,85	79 670 471,26
	<u>-2 466 321,59</u>	<u>1 921 000,59</u>

* Lusin koulun palaneen osan arvoa vastaava ylimääräinen poisto 172.800€ on hyvitetty vastaavansuuruisena menon hyvityksenä. Vakuutuskorvaus on käsitelty siirtosaamisissa, joka aiheuttaa erotuksen rahavarojen muutoksessa.

3.3 Tase

	2018	2017
V A S T A A V A A		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET		
AINEETTOMAT OIKEUDET	425 276,19	467 813,21
MUUT PITKÄVAIKUTTEISET MENOT	315 583,73	0,00
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET	740 859,92	467 813,21
AINEELLISET HYÖDYKKEET		
MAA- JA VESIALUEET	24 753 796,07	24 806 632,74
RAKENNUKSET	55 005 351,96	49 667 346,17
KIIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET	24 934 532,19	19 902 205,08
KONEET JA KALUSTO	1 497 262,57	1 764 811,14
MUUT AINEELLISET HYÖDYKKEET	310 628,68	310 628,68
ENNAKKOMAKSUT JA KESKENERÄISET HANKINNAT	1 572 104,21	3 686 878,18
AINEELLISET HYÖDYKKEET	108 073 675,68	100 138 501,99
SIJOITUKSET		
OSAKKEET JA OSUUDET	17 053 561,07	16 914 758,76
MUUT LAINASAAMISET	3 622 617,78	3 667 260,64
SIJOITUKSET	20 676 178,85	20 582 019,40
PYSYVÄT VASTAAVAT	129 490 714,45	121 188 334,60
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
LAHJOITUSRAHASTOJEN ERITYISKATTEET	579 029,00	640 489,54
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	579 029,00	640 489,54
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
VAIHTO-OMAISUUS		
VALMIIT TUOTTEET/TAVARAT	1 730 255,46	1 750 293,60
VAIHTO-OMAISUUS	1 730 255,46	1 750 293,60
SAAMISET		
LYHYTAIKAISET SAAMISET		
MYYNTISAAMISET	4 189 292,09	4 287 647,94
LAINASAAMISET	50 000,00	146 924,72
MUUT SAAMISET	1 199 403,67	1 257 151,68
SIIRTOSAAMISET	2 993 599,63	1 951 001,58
LYHYTAIKAISET SAAMISET	8 432 295,39	7 642 725,92
SAAMISET	8 432 295,39	7 642 725,92
RAHOITUSARVOPAPERIT		
OSAKKEET JA OSUUDET	77 573 681,36	77 005 691,38
SIJOITUKSET RAHAMARKKINAINSTRUMENTTEIHIN	1 023 971,43	1 152 061,93
RAHOITUSARVOPAPERIT	78 597 652,79	78 157 753,31
RAHAT JA PANKKISAAMISET		
RAHAT	12 595,56	7 981,98
PANKKISAAMISET	514 901,91	3 425 736,56
RAHAT JA PANKKISAAMISET	527 497,47	3 433 718,54
VAIHTUVAT VASTAAVAT	89 287 701,11	90 984 491,37
V A S T A A V A A	219 357 444,56	212 813 315,51

	2018	2017
VASTATTAVA A		
OMA PÄÄOMA		
PERUSPÄÄOMA	89 492 847,89	89 492 847,89
MUUT OMAT RAHASTOT	15 137 317,25	15 137 317,25
ED.TILIKAUSIEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	20 128 088,95	16 520 512,45
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	6 017 441,15	3 607 576,50
OMA PÄÄOMA	130 775 695,24	124 758 254,09
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
POISTOERO	194 325,37	439 498,76
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	194 325,37	439 498,76
PAKOLLISET VARAUKSET		
MUUT PAKOLLISET VARAUKSET	150 000,00	150 000,00
PAKOLLISET VARAUKSET	150 000,00	150 000,00
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
VALTION TOIMEKSIANNOT	203 785,52	100 213,51
LAHJOITUSRAHASTOJEN PÄÄOMAT	1 911 242,14	1 907 828,63
MUUT TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	103 641,84	106 715,44
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	2 218 669,50	2 114 757,58
VIERAS PÄÄOMA		
PITKÄAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA		
LAINAT RAHOITUS-JA VAKUUTUSLAITOKSILTA	49 909 505,00	50 197 500,00
MUUT PITKÄAIKAISET VELAT	2 041 055,28	1 965 710,88
PITKÄAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA	51 950 560,28	52 163 210,88
LYHYTAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA		
LAINAT RAHOITUS-JA VAKUUTUSLAITOKSILTA	16 292 500,00	16 740 175,00
SAADUT ENNAKOT	333 506,09	284 613,01
OSTOVELAT	7 135 827,49	6 938 511,87
MUUT LYHYTAIKAISET VELAT	782 615,19	845 822,12
SIIRTOVELAT	9 523 745,40	8 378 472,20
LYHYTAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA	34 068 194,17	33 187 594,20
VIERAS PÄÄOMA	86 018 754,45	85 350 805,08
VASTATTAVA A	219 357 444,56	212 813 315,51

3.4 Konsernilaskelmat

HEINOLAN KAUPUNKI - KONSERNITULOSLASKELMA 31.12. (1000 €)

	2018	2017
Toimintatuotot	105 165	99 479
Toimintakulut	-202 938	-201 269
Osuus osakkuusyhteisön voitosta (tappiosta)	0	8
Toimintakate	-97 773	-101 782
Verotulot	68 917	69 813
Valtionosuudet	42 965	42 076
Rahoitustuotot ja kulut		
Korkotuotot	55	125
Muut rahoitustuotot	2 829	4 428
Korkokulut	-794	-869
Muut rahoituskulut	-2 057	-302
Vuosikate	14 142	13 489
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-8 653	-8 168
Omistuksen eliminointierot	49	0
Arvonalentumiset	-91	-1 728
Satunnaiset erät	614	162
Tilikauden tulos	6 061	3 755
Tilinpäätössiirrot	100	146
Tilikauden verot	-3	0
Laskennalliset verot	-31	-70
Vähemmistöosuudet	-1	-3
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	6 126	3 828

HEINOLAN KAUPUNKI - KONSERNIRAHOITUSLASKELMA 31.12. (1000 €)

	2018	2017
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	14 142	13 489
Satunnaiset erät	614	162
Tilikauden verot	-3	0
Tulorahoituksen korjauserät	-3 463	-44
	11 290	13 607
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-18 035	-18 900
Rahoitusosuudet investointimenoihin	28	1 320
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	4 170	2 222
	-13 837	-15 358
Toiminnan ja investointien rahavirta	-2 547	-1 751
	2018	2017
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-17	-1 640
Antolainasaamisten vähennykset	1	25
	-16	-1 615
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	8 195	22 779
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-10 199	-9 751
Lyhytaikaisten lainojen muutos	62	-4 010
	-1 942	9 018
Oman pääoman muutokset	59	-801
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	190	145
Vaihto-omaisuuden muutos	86	-1 554
Saamisten muutos	-282	-2 789
Korottomien velkojen muutos	1 438	4 347
	1 432	149
Rahoituksen rahavirta	-467	6 751
Rahavarojen muutos	-3 014	5 000
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	86 632	89 473
Rahavarat 1.1.	89 473	84 473
	-2 841	5 000

HEINOLAN KAUPUNKI - KONSERNITASE 31.12. (1000 €)

VASTAAVAA	2018	2017
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	563	597
Muut pitkävaikutteiset menot	336	27
Ennakkomaksut	0	0
	899	624
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	26 108	26 240
Rakennukset	85 824	80 465
Kiinteät rakenteet ja laitteet	25 020	20 071
Koneet ja kalusto	3 978	3 975
Muut aineelliset hyödykkeet	350	314
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	2 499	5 002
	143 779	136 067
Sijoitukset		
Osakkuusyhteisöosakkeet ja -osuudet	1 199	1 334
Muut osakkeet ja osuudet	3 540	3 073
Muut lainasaamiset	1 773	1 773
Muut saamiset	41	25
	6 553	6 205
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	119	178
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	579	650
Muut toimeksiantojen varat	12	3
	710	831
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	521	509
Keskeneräiset tuotteet	153	226
Valmiit tuotteet/tavarat	1 736	1 761
	2 410	2 496
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	1 079	1 047
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	7 745	7 917
Lainasaamiset	50	147
Siirtosaamiset	3 165	2 275
Muut saamiset	2 601	2 961
	14 640	14 347
Rahoitusarvopaperit		
Osakkeet ja osuudet	77 574	77 006
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	2 275	1 924
Joukkovelkakirjalainasaamiset	93	111
Muut arvopaperit	0	10
	79 942	79 051
Rahat ja pankkisaamiset	6 690	10 422
VASTAAVAA	255 623	250 043

HEINOLAN KAUPUNKI - KONSERNITASE 31.12. (1000 €)

VASTATTAVAA	2018	2017
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	89 493	89 493
Arvonkorotusrahasto	249	295
Muut omat rahastot	15 169	15 169
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	25 409	21 790
Tilikauden yli-/alijäämä	6 126	3 828
	<u>136 446</u>	<u>130 575</u>
VÄHEMMISTÖOSUUDET	121	61
VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset	1 361	1 326
	<u>1 361</u>	<u>1 326</u>
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	412	366
Lahjoitusrahastojen pääomat	1 911	1 908
Muut toimeksiantojen pääomat	275	254
	<u>2 598</u>	<u>2 528</u>
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	61 101	61 977
Lainat julkisyhteisöiltä	4 184	4 873
Muut pitkäaikaiset velat	2 041	1 966
Laskennalliset verovelat	206	176
	<u>67 532</u>	<u>68 992</u>
Lyhytaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	17 164	17 519
Lainat julkisyhteisöiltä	645	683
Saadut ennakot	395	333
Ostovelat	10 904	10 943
Siirtovelat	16 490	14 337
Muut lyhytaikaiset velat	1 967	2 746
	<u>47 565</u>	<u>46 561</u>
VASTATTAVAA	<u>255 623</u>	<u>250 043</u>

4. TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA JA ESITTÄMISTAPAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Arvostus- ja jaksotuseriaatteet sekä –menetelmät

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien hyödykkeet on merkitty taseessa hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja saaduilla rahoitusosuuksilla. Poistot on laskettu valtuuston hyväksymän poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelma on tuloslaskelman liitetietona.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseessa hankintamenoon tai sitä alempaan arvoon.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen FIFO-periaatteen mukaisesti hankintamenoon tai sitä alemman todennäköisen luovutushinnan määräisenä.

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Rahoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan. Lahden Seudun Puhelin Oy purkaantumisen myötä kaupunki sai itselleen omistusosuuden mukaisesti PHP Holding Oy:n osakkeita (86 kpl), jotka on arvostettu 2000 €:n kpl-hintaan (arvostus tehty pesän selvittäjän toimesta) ja kirjattu rahoitusarvopapereihin.

Johdannaissopimus

Kunta on tehnyt suojaamistarkoituksessa koronvaihtosopimuksen, jolla pitkäaikaisen lainan vaihtuva korko on vaihdettu kiinteäksi koroksi.

Tilinpäätöksen tunnuslukujen vertailtavuus

Rahoituslaskelman tunnusluvun 'Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä viideltä vuodelta' vuoden 2017 arvo on korjattu edellisessä tilinpäätöksessä havaitun laskentavirheen vuoksi.

Rahoituslaskelman tunnusluvun 'Investointien tulorahoitus' laskentatapaa on korjattu. Laskentakaava on: $100 \cdot \text{vuosikate} / \text{investointien omahankintameno}$. Aikaisemmin investointien omahankintamenoissa on huomioitu vähentävänä tekijänä myös pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustuotot. V. 2017 tilinpäätöksessä investointien tulorahoituksen on em laskentatavan vuoksi esitetty olevan 82,2%, korjattu laskentatapa tuottaa vertailutiedoksi vuodelta 2017 72,5%.

Vakuudettomat pääomalainat

Heinolan Työvalmennuskeskus Oy

Kaupunki on myöntänyt pääomalainaa Heinolan Työvalmennuskeskukselle vuosina 2013 ja 2017 yhteensä 140.000 €. Heinolan Työvalmennuskeskuksen toiminta on päätetty lopettaa valtuuston periaatepäätöksellä. Yrityksen kiinteistö on ostettu kaupungille joulukuussa 2018, jotta yrityksen maksuvalmius on voitu taata alasajon ajan. Kaupan yhtenä ehtona on ollut, että yritys maksaa pääomalainan takaisin, eikä pääomalainalle tästä syystä ole enää vaadittu vakuutta.

Lahden ammattikorkeakoulu Oy

Heinola on v. 2017 luopunut yhdessä muiden alueen kuntien kanssa omistuksestaan Lahden ammattikorkeakoulussa ja sijoitus on muutettu pääomalainaksi, 1,4M€. LAMK ja LUT järjestelyssä on kyseessä OYL:n 12 luvun ja kirjanpitolain 5 luvun 5 c §:n mukainen

pääomailaina. OYL:n 12 luvun mukaan pääomailainalle lainansaaja tai sen tytäryhtiö ei voi antaa vakuutusta ("pääoman tai koron maksamisesta yhtiö tai sen tytäryhteisö ei saa antaa vakuutusta") Kirjanpitolain 5 luvun c §:n mukaan pääomailaina voidaan tietyin edellytyksin kirjata lainansaajan omaan pääomaan. LAMK:lle annettu eräpäivätön ("ikuinen") pääomailaina on siten riskiltään hyvin lähellä oman pääoman sijoitusta eli aikaisempaa sijoitusta osakepääomaan. Sijoittajan eli kaupungin riski ei näin ollen ole kasvanut.

KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty kaikki tytäryhteisöt lukuun ottamatta Kangaspolun Lämpö Oy, joka on yhdistetty vuoden 2017 tiedoilla. Toimenpiteellä ei ole vaikutusta tilinpäätökseen.

Hulevesien käsittelyssä oman pääoman esittämistapa on korjattu takautuvasti niin, että edellisten tilikausien yli- / alijäämä näytetään omana eränään (ei yhdistetty jäännöspääomaan). Tilinpäätöksessä 2017 edellisten tilikausien ylijäämä on näytetty vielä jäännöspääomassa.

Konsernitilinpäätöksen tunnusluvut

Tilakeskuksen osalta oman pääoman esittämistapa on korjattu takautuvasti niin, että edellisten tilikausien yli- / alijäämä näytetään omana eränään (ei yhdistetty jäännöspääomaan). Tilinpäätöksessä 2017 edellisten tilikausien ylijäämä on näytetty vielä jäännöspääomassa.

Konsernin rahoituslaskelman tunnusluvuissa tilinpäätöksessä 2017 kassan riittävyys on merkitty 153 päiväksi. Laskennassa on havaittu virhe ja se on korjattu vastaamaan samaa laskentatapaa kuin v. 2018 tunnusluvun osalta (365 pv x rahavarat 31.12./Kassasta maksut tilikaudella (toimintakulut, korkokulut, muut rahoituskulut, tilikauden verot (2017), investointimenot, antolainasaamisten lisäykset, pitkäaikaisten lainojen vähennys) vertailutieto on korjattu.

Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Sisäiset liiketapahtumat

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty. Konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Olennaiset pysyviin vastaaviin sisältyvät sisäiset katteet on vähennetty.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kaupungin ja tytäryhteisöjen keskinäisen omistuksen eliminointi on tehty pariarvomenetelmällä.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä pääomasta konsernitaseessa.

Osakkuusyhteisöt

Osakkuusyhteisöt on yhdistetty pääomaosuusmenetelmällä konsernitilinpäätökseen.

TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

TOIMINTATUOTOT TOIMIALOITTAIN (1000€)	Kunta		Konserni	
	2018	2017	2018	2017
Yhteiset palvelut	339	724	339	724
Sosiaali- ja terveys	8 229	7 707	76 464	73 978
Elinvoima	6 252	0	6 252	0
Hyvinvointi	2 480	3 315	8 376	9 642
Tekniikka	6 140	8 314	13 277	15 135
Lupa- ja valvonta	457	0	457	0
Toimintatuotot yhteensä	23 897	20 060	105 165	99 479

VEROTULOJEN ERITTELY (1000€)	Kunta	
	2018	2017
Kunnan tulovero	59 687	60 317
Osuus yhteisöveron tuotosta	2 988	3 232
Kiinteistövero	6 243	6 264
Verotulot yhteensä	68 918	69 813

VALTIONOSUUKSIEN ERITTELY (1000€)	Kunta	
	2018	2017
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus ilman tasauksia	36 629	36 282
Verotuloihin perustuva valtionosuuksien taseus	8 422	7 762
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-2 086	-1 967
Valtionosuudet yhteensä	42 965	42 077

PALVELUJEN OSTOJEN ERITTELY (1000€) (ml. sisäiset erät)	Kunta	
	2018	2017
Asiakaspalvelujen ostot	34 985	35 422
Muiden palvelujen ostot	29 101	29 492
Kunnan palvelujen ostot yhteensä	64 086	64 914

SELVITYS SUUNNITELMAN MUKAISTEN POISTOJEN PERUSTEISTA

Poistonalaisten hyödykkeiden poistot on määritelty poisto-suunnitelman ja arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan. Hankintamenoiltaan alle 10 000 euron suuriset hankinnat on kirjattu käyttömeneiksi tai poistettu sumu-poistoina.

HEINOLAN KAUPUNGIN POISTOSUUNNITELMA 1.1.2013	alkaen	KV 27.8.2012 POISTOTAPA	
		Poistoaika, vuosia	Tasa Meno- jäännös
Aineettomat hyödykkeet			
Aineettomat oikeudet	5	20,00 %	
Kehittämismenot	3	33,33 %	
Liikearvo	5	20,00 %	
Muut pitkäaikaiset menot			
Atk-ohjelmat	3	33,33 %	
Muut	3	33,33 %	
Aineelliset hyödykkeet			
Maa- ja vesialueet	ei poisteta		
Rakennukset ja rakennelmat			
Hallinto- ja laitosrakennukset	40	2,50 %	
Terveyskeskus-sairaala	30	3,33 %	
Tehdas- ja tuotantorakennukset	30	3,33 %	
Talousrakennukset	20	5,00 %	
Vapaa-ajan rakennukset	30	3,33 %	
Asuinrakennukset	40	2,50 %	
Kiinteät rakenteet ja laitteet			
Kadut, tiet, torit ja puistot			15,00 %
Sillat, laiturit ja uimalat			10,00 %
Muut maa- ja vesirakenteet			15,00 %
Vedenjakeluverkosto			7,00 %
Viemäriverkko			7,00 %
Sähköjohdot ulkovalaistuslaitteet			20,00 %
Vesihuoltol. laitoskoneet ja laitteet			20,00 %
Liikenteen ohjauslaitteet			25,00 %
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet			25,00 %
Koneet ja kalusto			
Rautaiset alukset	15	6,67 %	
Puiset alukset ja muut uivat työkoneet	8	12,50 %	
Muut kuljetusvälineet	7	14,29 %	
Muut liikkuvat työkoneet	5	20,00 %	
Muut raskaat koneet	10	10,00 %	
Muut kevyet koneet	5	20,00 %	
Sairaala-, terveydenhuolto- yms. laitteet	5	20,00 %	
Atk-laitteet	3	33,33 %	
Muut laitteet ja kalusteet	3	33,33 %	
Muut aineelliset hyödykkeet			
Luonnonvarat	käytön mukaan		
Taide- ja arvoesineet	ei poisteta		
Keskeneräiset hankinnat	ei poisteta		
Pysyvien vastaavien sijoitukset			
Osakkeet ja osuudet	ei poisteta		

PAKOLLISTEN VARAUSTEN MUUTOKSET	Kunta		Konserni	
	2018	2017	2018	2017
Entisen saha-alueen ympäristövastuu 1.1.	150 000	150 000	150 000	150 000
Lisäykset tilikaudella	0	0	0	0
Vähennykset tilikaudella	0	0	0	0
Ympäristövastuu 31.12.	150 000	150 000	150 000	150 000
Potilasvahinkovakuutusmaksuvastuu 1.1.			1 150 134	1 125 513
Lisäykset tilikaudella			49 960	179 697
Vähennykset tilikaudella			0	-155 076
Potilasvahinkovakuutusmaksuvastuu 31.12.			1 200 094	1 150 134
Muut pakolliset varaukset 1.1.			25 846	0
Lisäykset tilikaudella			0	25 846
Vähennykset tilikaudella			-14 799	0
Muut pakolliset varaukset 31.12.			11 047	25 846
Pakolliset varaukset 31.12.	150 000	150 000	1 361 141	1 325 980

PYSYVIEN VASTAAVIEN HYÖDYKKEIDEN MYYNTIVOITOT JA -TAPPIOT	Kunta		Konserni	
	2018	2017	2018	2017
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden myyntivoitot	3 455 504,78	84 140,43	3 457 203	85 619
Rakennusten myyntivoitot	0,00	0,00	3 306	2 161
Muut myyntivoitot	32 219,43	800,00	77 721	22 189
Satunnaiset tuotot				
Maa- ja vesialueiden myyntivoitot			0	281
Rakennusten myyntivoitot			0	10 876
Muut myyntivoitot			2 922	0
Myyntivoitot yhteensä	3 487 724,21	84 940,43	3 541 152	121 126
Muut toimintakulut				
Maa- ja vesialueiden myyntitappiot	35 654,98	31 768,39	35 655	31 768
Rakennusten myyntitappiot				
Muut myyntitappiot				
Satunnaiset kulut				
Maa- ja vesialueiden myyntitappiot				
Rakennusten myyntitappiot			2 693	0
Muut myyntitappiot			1 868	0
Myyntitappiot yhteensä	35 654,98	31 768,39	40 216	31 768

TASEEN LIITETIEDOT

AINEETTOMAT JA AINEELLISET HYÖDYKKEET	Aineettomat hyödykkeet		Aineelliset hyödykkeet						Yhteensä
	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutteiset menot	Maa- ja vesialueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaksut ja keskeneräiset	
Poistamaton hankintameno 1.1.	467 813		24 806 633	49 667 346	19 902 205	1 764 811	310 629	3 686 878	100 138 502
Lisäykset	208 942	319 114	70 594	5 135 011	7 226 905	375 432		1 302 864	14 110 806
Rahoitusosuudet									0
Vähennykset			-123 431	-407 914		-3 622			-534 967
Siirrot erien välillä				3 416 791		847		-3 417 638	0
Tilikauden poisto	-251 479	-3 531		-2 805 882	-2 194 578	-640 205			-5 640 665
Arvonlennukset									0
Poistamaton hankintameno 31.12.	425 276	315 583	24 753 796	55 005 352	24 934 532	1 497 263	310 629	1 572 104	108 073 676
Arvonkorotukset									0
Kirjanpitoarvo 31.12.	425 276	315 583	24 753 796	55 005 352	24 934 532	1 497 263	310 629	1 572 104	108 073 676

MAA- JA VESIALUEET ERITTELY

Kunta

Konserni

	2018	2017	2018	2017
Kiinteistöjen liittymismaksut	5 700		367 955	362 255
Muut maa- ja vesialueet	24 748 096	24 806 633	25 740 051	25 878 001
Maa- ja vesialueet yhteensä	24 753 796	24 806 633	26 108 006	26 240 256

SIJOITUKSET	Osakkeet ja osuudet					Jvk-,muut laina- ja muut saamiset				
	Osakkeet konserni-yhtiöt	Osakkeet Osakkuus-yhteisöt	Kunta-yhtymä-osuudet	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä	Jvk-laina-saamiset	Saamiset konserni-yhteisöt	Saamiset kunta-yhtymät	Saamiset muut yhteisöt	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	8 084 906	502 429	7 544 373	783 051	16 914 759		2 126 569	128 832	1 411 860	3 667 261
Lisäykset				193 778	193 778					0
Vähennykset				-1 357	-1 357		-44 643			-44 643
Siirrot erien välillä					0					0
Hankintameno 31.12.	8 084 906	502 429	7 544 373	975 472	17 107 180	0	2 081 926	128 832	1 411 860	3 622 618
Arvonlennukset				-53 619	-53 619					0
Arvonkorotukset					0					0
Kirjanpitoarvo 31.12.	8 084 906	502 429	7 544 373	921 853	17 053 561	0	2 081 926	128 832	1 411 860	3 622 618

KUNTAYHTYMÄOSUUKSIEN ARVON MUUTOKSET	Tase-arvo 1.1.18	Lisäykset tilikaudella	Vähennykset tilikaudella	Tase-arvo 31.12.18	Kunnan osuus kuntayhtymän peruspääomasta	Ero
Koulutuskeskus Salpaus-ky	1 397 434,16	0,00	0,00	1 397 434,16	3 943 164,42	2 545 730,26
Eteva kuntayhtymä	311 519,42	0,00	0,00	311 519,42	140 393,32	-171 126,10
Itä-Suomen päihdehuollon ky	42 363,02	0,00	0,00	42 363,02	42 716,37	353,35

HEINOLAN KAUPUNGIN OMISTUS MUISSA YHTEISÖISSÄ 31.12.2018

	Kotipaikka	Kuntakonsernin suhteellinen osuus (1000€)			Tilikauden voitosta/ tappiosta
		Kaupungin omistus (%)	Omasta po:sta	Vieraasta po:sta	
TYTÄRYHTEISÖT					
Heinolan Vuokra-asunnot Oy	Heinola	100,00	5 021	15 134	0
Heinolan Työvalmennuskeskus Oy	Heinola	100,00	108	259	6
Kiinteistö Oy Marjatie 13	Heinola	98,18	29	251	0
Kiinteistö Oy Mustikkatie 2	Heinola	98,10	50	243	0
Kiinteistö Oy Heinolan Höyläpenkki	Heinola	54,00	85	16	1
OSAKKUUSYHTEISÖT					
Asunto Oy Puumera	Heinola	25,35	157	763	0
Asunto Oy Vanhatie 4	Heinola	35,25	57	1	-1
Kangaspolun Lämpö Oy	Heinola	40,00	0	1	0
Kiinteistö Oy Heinolan Tietokeskus	Heinola	41,43	945	59	0
KUNTAYHTYMÄT					
Koulutuskeskus Salpaus-kuntayhtymä	Lahti	9,58	7 757	1 847	201
Eteva kuntayhtymä	Mäntsälä	0,87	146	436	14
Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä	Lahti	9,53	6 073	12 155	69
Itä-Suomen Päihdehuollon kuntayhtymä	Mäntyharju	3,73	70	3	1
Päijät-Hämeen liitto	Lahti	11,36	447	825	75

SAAMISET TYTÄRYHTEISÖILTÄ, KUNTAYHTYMILTÄ JA OSAKKUUSYHTEISÖILTÄ

PITKÄAIKAISET LAINASAAMISET

LAINAN SAAJA	ALKUPERÄINEN LAINAMÄÄRÄ	LAINAA 01.01.2018	VUODEN AIKANA			LAINAA 31.12.2018
			KORKO	UUSIA LAINOJA	LYHENNYKSET	
Lainasaamiset kuntayhtymiltä						
Koulutuskeskus Salpaus-kuntayhtymä	128 831,95	128 831,95	0,00			128 831,95
Lainasaamiset tytäryhteisöiltä						
Heinolan Työvalmennuskeskus Oy (pääomalainat)	140 000,00	140 000,00	1 500,00			140 000,00
Hlan Vuokra-asunnot Oy	2 124 292,26	1 986 568,52	39 508,23		44 642,86	1 941 925,66
Tytäryhteisöt yhteensä	2 264 292,26	2 126 568,52	41 008,23	0,00	44 642,86	2 081 925,66
Lainasaamiset muilta						
Lahden Ammattikorkeakoulu Oy (pääomalaina)	1 411 860,17	1 411 860,17	0,00			1 411 860,17
Muut yhteensä	1 411 860,17	1 411 860,17	0,00	0,00	0,00	1 411 860,17
LAINASAAMISET YHTEENSÄ	3 804 984,38	3 667 260,64	41 008,23	0,00	44 642,86	3 622 617,78

SAAMISTEN ERITTELY	2018	2017
Lyhytaikaiset saamiset		
Saamiset tytäryhteisöiltä		
Myyntisaamiset	49 246,80	65 364,36
Siirtosaamiset	29 219,95	0,00
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä		
Myyntisaamiset	109 757,37	254 343,73
Siirtosaamiset	798 660,99	63 673,09
Saamiset osakkuusyhteisöiltä		
Myyntisaamiset	1 564,83	1 734,38
Saamiset yhteensä	988 449,94	385 115,56

SIIRTOSAAMISET	Kunta		Konserni	
	2018	2017	2018	2017
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Ennakkomenot	220 536,65	267 062,30	193 758	314 285
Kelan korvaus työterveydenhuoltoon	252 000,00	475 143,74	409 285	638 093
Avustus joukkoliikenteen tukemiseen	144 285,54	55 442,30	144 286	55 442
ELY-keskus, palkkatuet	146 533,19	227 076,88	146 557	229 482
Urheilupuiston teknurmi, valtionavustus	70 000,00	70 000,00	70 000	70 000
Tommola-talo, valtionavustus	0,00	73 429,00		73 429
Palvelutalo Hopeasilta, valtionavustus	0,00	241 167,00		241 167
Muut valtionosuussaamiset/EU- ym. tuet ja avust.	334 545,93	339 432,93	324 215	396 103
IF Vahinkovakuutusyhtiö, Lusin koulun palovahinko	282 252,29	0,00	282 252	0
PHHYKY, lopullinen maksuosuuden hyvitys	567 240,00	0,00	567 240	0
Kuusakoski, osuus jätevedenpuhdistamoon	850 000,00	0,00	850 000	0
Muut siirtosaamiset	126 206,03	202 247,43	177 866	256 878
Siirtosaamiset yhteensä	2 993 599,63	1 951 001,58	3 165 459	2 274 879

OMAN PÄÄOMAN ERITTELY	Kunta		Konserni (1000 €)	
	2018	2017	2018	2017
Peruspääoma 01.01.	89 492 847,89	89 492 847,89	89 493	89 493
Lisäykset tilikaudella	0,00	0,00	0	0
Vähennykset tilikaudella	0,00	0,00	0	0
Peruspääoma 31.12.	89 492 847,89	89 492 847,89	89 493	89 493
Arvonkorotusrahasto 01.01.			295	792
Arvonkorotusten lisäykset tilikaudella				
Arvonkorotusten vähennykset tilikaudella			-46	-497
Arvonkorotusrahasto 31.12.			249	295
Muut omat rahastot				
Heinolan energiarahaston pääoma 01.01.	15 137 317,25	15 137 317,25	15 137	15 137
Siirrot rahastoon tilikaudella	0,00	0,00	0	0
Siirrot rahastosta tilikaudella	0,00	0,00	0	0
Heinolan energiarahaston pääoma 31.12.	15 137 317,25	15 137 317,25	15 137	15 137
Käyttörahaston pääoma 01.01.			29	29
Siirrot rahastoon tilikaudella			0	0
Siirrot rahastosta tilikaudella			0	0
Käyttörahaston pääoma 31.12.			29	29
Muut omat rahastot 01.01.			3	3
Lisäykset tilikaudella			0	0
Vähennykset tilikaudella			0	0
Muut omat rahastot 31.12.			3	3
Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä	20 128 088,95	16 520 512,45	25 409	21 790
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	6 017 441,15	3 607 576,50	6 126	3 828
Oma pääoma yhteensä	130 775 695,24	124 758 254,09	136 446	130 575

PITKÄAIKAISET VELAT

Velat, jotka erääntyvät viiden vuoden tai pidemmän ajan kuluttua:	2018	2017
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	21 278 000,00	23 632 500,00
Lainat julkisyhteisöiltä		
Pitkäaikaiset velat yhteensä	21 278 000,00	23 632 500,00

PAKOLLISET VARAUKSET	Kunta		Konserni	
	2018	2017	2018	2017
Varaus ent. Helsingin kgin saha-alueen kunnostamiseksi	150 000,00	150 000,00	150 000	150 000
Potilasvahinkovakuutusmaksuvastuu			1 200 094	1 150 134
Muut pakolliset varaukset			11 047	25 846
Pakolliset varaukset yhteensä	150 000,00	150 000,00	1 361 141	1 325 980

VELAT TYTÄRYHTEISÖILLE, KUNTAYHTYMILLE JA OSAKKUUSYHTEISÖILLE

VIERAS PÄÄOMA	2018	2017
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Velat tytäryhteisöille		
Ostovelat	791,90	42 320,86
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä		
Ostovelat	482 312,98	461 312,28
Siirtovelat	0,00	901 045,00
Velat osakkuusyhteisöille		
Ostovelat	467,35	0,00
Vieras pääoma yhteensä	483 572,23	1 404 678,14

SIIRTOVELAT	Kunta		Konserni	
	2018	2017	2018	2017
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	7 068 783,20	6 555 922,06	12 136 262	11 640 940
Korkojaksotus	171 726,21	173 846,21	223 020	237 821
Maankäyttösopimusten korvaukset	144 608,00	144 608,00	144 608	144 608
Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus	36 136,00	52 211,00	36 136	52 211
Verotilitys joulukuu 2018	1 703 539,57	0,00	1 703 540	0
PHHYKY, lopullinen maksuosuus	0,00	901 045,00	0	901 045
Vaana/Smartum palvelusetelit	83 433,14	176 148,30	83 433	176 148
Raakapuu-oikeudenkäynnin kulut	0,00	203 023,46		203 024
Potilasvakuutuspooli	0,00	0,00	167 286	155 077
Tuloennakot	0,00	0,00	382 395	116 313
Muut siirtovelat	315 519,28	171 668,17	1 612 970	709 924
Siirtovelat yhteensä	9 523 745,40	8 378 472,20	16 489 650	14 337 111

VAKUUKSET JA VASTUUSITOUUMUKSET

Velkojen vakuudet	Kunta		Konserni	
	2018	2017	2018	2017
Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä kiinteistöihin				
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta			282 907	322 785
Vakuudeksi annetut kiinnitykset			405 475	539 075
Lainat julkisyhteisöiltä			4 812 406	5 553 924
Vakuudeksi annetut kiinnitykset			11 341 279	12 872 417
Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä tontin vuokraoikeuteen				
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta			59 145	61 271
Vakuudeksi annetut kiinnitykset			115 762	115 762
Vakuudeksi annetut kiinnitykset yhteensä	0,00	0,00	11 862 516	13 527 254

Muut vakuudet	Kunta		Konserni	
	2018	2017	2018	2017
Omasta puolesta annetut vakuudet				
Vakuudeksi annetut kiinnitykset			303 981	312 502
Vuokravakuudet			11 692	55 168
Rakennus- ja takuuajan vakuudet			103 862	106 152
Muut omasta puolesta annetut vakuudet				
Muiden puolesta annetut vakuudet				
Vuokravakuudet	135 573,76	188 209,89	135 574	188 210
Muut vakuudet yhteensä	135 573,76	188 209,89	555 109	662 032

Vuokravastuut	Kunta		Konserni	
	2018	2017	2018	2017
Vuokravastuut yhteensä			30 245 632	18 757 278
Seuraavalla tilikaudella maksettavat			2 628 572	19 299
Leasingvastuut yhteensä	695 173,75	414 513,18	1 923 318	1 142 800
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	267 814,61	167 998,60	765 876	449 078
Yhteensä	695 173,75	414 513,18	32 168 950	19 900 078

Vastuusitoumukset	Alkuperäinen pääoma	Kunta		Konserni	
		2018	2017	2018	2017
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen yhteisöjen puolesta					
Heinolan Vuokra-asunnot Oy POP	757 890,00	353 682,00	404 208,00		
Heinolan Vuokra-asunnot Oy POP	1 400 000,00	969 230,72	1 041 025,60		
Heinolan Vuokra-asunnot Oy Kuntarahoitus*	1 300 000,00	1 159 460,00	1 229 730,00		
Heinolan Vuokra-asunnot Oy/Läpiänkatu 7 Kuntarahoitus	150 000,00	145 470,00	146 460,00		
Heinolan Vuokra-asunnot Oy/Marjatie 1 Danske Bank*	2 500 000,00	2 457 627,11	2 500 000,00		
Heinolan Vuokra-asunnot Oy/Marjatie 3 Kuntarahoitus*	2 200 000,00	2 160 715,00	2 200 000,00		
Heinolan Vuokra-asunnot Oy/Marjatie 9 OP Yrityspankki	584 000,00	526 768,00	537 280,00		
Heinolan Vuokra-asunnot Oy/Opinkaari Danske Bank	247 517,13	12 053,10	29 990,86		
Heinolan Vuokra-asunnot Oy/osakehuoneistot (täytetak.)	42 755,00	18 794,21	42 755,00		
KOY Marjatie 13	408 000,00	239 172,36	267 310,30		
KOY Mustikkatie 2	385 000,00	225 689,56	252 241,30		
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yht.puolesta	9 975 162,13	8 268 662,06	8 651 001,06		
Takaukset muiden puolesta					
Eteva Kuntayhtymän antamat takaukset	25 608,00			19 740	20 807
Takaukset yhteensä	10 000 770,13	8 268 662,06	8 651 001,06	19 740	20 807

* Lainavastuista 5,8M€ on myönnetty kuntalain 129§ voimaatulon jälkeen (v.2015). Takaukset on annettu Heinolan Vuokra-asunnot Oy:lle, joka on kaupungin 100%:sti omistama yhtiö. Yhtiön tehtävänä on tarjota kohtuuhintaisia asuntoja kaupungin asukkaille, tämä on yksi kunnan tehtävistä. Takauksien määrän ei katsota oleellisesti vaarantavan kunnan kykyä vastata sille laissa määrätystä tehtävistä.

Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista	2018	2017
Osuus Kuntien takauskeskuksen takausvastuista	109 200 348,00	108 324 394,00
Osuus Kuntien takauskeskuksen kattamattomista takausvastuista	0,00	0,00
Mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta	70 156,18	71 593,16

Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt	Kunta		Konserni	
	2018	2017	2018	2017
Sopimusvastuut				
Maankäyttösopimuksista aiheutuvat velvoitteet	1 281 389,35	704 323,35	1 281 389	704 323
Ympäristöluvut	10 000,00	10 000,00	10 000	10 000
Sopimukseen sisältyvät palautusvastuut			0	0
Muut sopimusvastuut			701 078	733 207
Sopimusvastuut yhteensä			1 992 467	1 447 530

	Kunta		Konserni	
	2018	2017	2018	2017
Johdannaissopimukset				
Koronvaihtosopimukset				
Koronvaihtosopimus/Kuntarahoitus Oyj				
Sopimus on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi. Sopimuksella vaihtuva korko on vaihdettu kiinteäksi. Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma, eräpäivä sekä koronmaksupäivät vastaavat toisiaan. Sopimus erääntyy 07.09.2023.				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	4 600 000,00	5 520 000,00	4 600 000	5 520 000
Käypä arvo (rahoituslaitoksen ilmoituksen mukaan)	-205 391,92	-261 547,63	-205 392	-261 548
Koronvaihtosopimukset (Kuntayhtymät)				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo			1 918 123	1 999 804
Käypä arvo (rahoituslaitoksen ilmoituksen mukaan)			-168 751	-173 354
Valuuttatermiinit			0	239 526
Arvonlisäveron palautusvastuu	5 697 888,81	5 611 878,57	6 552 820	6 591 262
Perustamishankkeiden valtionosuuden palautusvastuu			117 943	117 943
Ara-avustusten palautusvastuu			173 650	172 902
Muut vastuut			752	1 470

HUOLLETTAVIEN VARAT 1000 €	2018	2017
(taseen ulkopuolella)		
Huollettavien varat 31.12.	299	287

HENKILÖSTÖÄ JA TILINTARKASTAJAN PALKKIOTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

HENKILÖSTÖKULUT

	2018	2017
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	55 087 706	57 581 970
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	0	0
Henkilöstökulut yhteensä	55 087 706	57 581 970

HENKILÖSTÖN LUKUMÄÄRÄ TOIMIALOITTAIN

Kaupungin palveluksessa oli 1313 työntekijää ja työllistettyjä näistä oli 63 (2017: 66).

	2018	2017
Yhteiset palvelut	43	39
Elinvoima	58	59
Hyvinvointi	459	448
Sosiaali ja terveys	548	566
Lupa ja valvonta	10	11
Tekniikka	195	209
Yhteensä	1313	1332

LUOTTAMUSHENKILÖIDEN PALKKIOISTA PERITYT JA TILITETYT LUOTTAMUSHENKILÖMAKSUT

	2018	2017
KOK	11 208	9 641
KESK	2 335	1 381
VAS	67	95
KD	2 348	1 706
SDP	10 228	8 262
VIHR	1 210	626
SKP	-	48
Pahe	2 108	1 680
PS	1 582	1 321
Yhteensä	31 086	24 760

TILINTARKASTAJAN PALKKIOT

	2018	2017
BDO Audiator Oy tilintarkastuspalkkiot	32 949	24 295
Muut palkkiot	473	2 226
Yhteensä	33 422	26 521

5. ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET

Laadintaperiaatteet / vesilaitos

Vesilaitoksella tarkoitetaan puhtaan veden jakelusta ja jätevesien viemäröinnistä vastaavaa osaa vesihuoltolaitoksesta. Vesihuoltolaitos vastaa vesilaitostoiminnan lisäksi määrätyllä alueella hulevesien eli sade- ja suotovesien pois johtamisesta.

Vesilaitos on eriytetty 1.1.2015 alkaen muusta kaupungin toiminnasta kirjanpidollisesti. Kaupungin lainoista ei ole erotettu laitoksille omia lainoja vaan pitkäaikainen velka sisältyy laitoksen peruspääomaan. Kaupunginvaltuusto on vahvistanut peruspääoman ja vuoden 2015 avaavan taseen 25.1.2016. Vesilaitoksen liittymismaksut ovat palautus- ja siirtokelpoisia ja ne on käsitelty pitkäaikaisessa vieraassa pääomassa.

Hulevesien käsittelyn tilinpäätöslaskelmat on erotettu vesihuoltolaitoksesta laskennallisesta eriyttämisestä annetun suosituksen mukaisesti. Kaupungin lainoista ei ole erotettu hulevesikäsittelylle omia lainoja vaan laskennallinen pitkäaikainen velka sisältyy jäännöspääomaan.

Heinolan vesilaitoksen tuloslaskelma

	2018	2017
LIKEVAIHTO	3 627 060,98	3 614 868,77
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	26 419,14	47 312,96
LIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT	238 020,30	215 353,96
MATERIAALIT JA PALVELUT		
Aineet,tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-534 210,59	-542 869,05
Palvelujen ostot	-749 422,95	-733 893,13
	<u>-1 283 633,54</u>	<u>-1 276 762,18</u>
HENKILÖSTÖKULUT		
Palkat ja palkkiot	-436 645,08	-419 422,27
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-124 956,82	-125 383,64
Muut henkilösivukulut	-15 994,15	-17 012,84
	<u>-577 596,05</u>	<u>-561 818,75</u>
POISTOT JA ARVONALENTUMISET		
Suunnitelman mukaiset poistot	-808 475,07	-754 984,09
LIKETOIMINNAN MUUT KULUT	-66 173,33	-72 873,99
LIKEYLIJÄÄMÄ(+)/LIKEALIJÄÄMÄ(-)	1 155 622,43	1 211 096,68
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT		
Muut rahoitustuotot	6 475,21	5 326,29
Korvaus peruspääomasta	-546 134,00	-546 134,00
Muut rahoituskulut	0,00	-3,16
	<u>-539 658,79</u>	<u>-540 810,87</u>
TILIKAUDEN YLI-(+)/ALIJÄÄMÄ(-)	615 963,64	670 285,81

Vesilaitoksen peruspääoman tuotto oli 10,2 %. Laitoksen toimintakertomus on esitetty sivuilla 61-62.

Heinolan vesilaitoksen rahoituslaskelma

	2018	2017
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
LIIKEYLIJÄÄMÄ (-ALIJÄÄMÄ)	1 155 622,43	1 211 096,68
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	808 475,07	754 984,09
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	-539 658,79	-540 810,87
	1 424 438,71	1 425 269,90
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot	-4 468 414,72	-1 382 925,59
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,00	0,00
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	0,00	0,00
	-4 468 414,72	-1 382 925,59
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-3 043 976,01	42 344,31
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET		
Vaihto-omaisuuden muutos	-10 972,71	9 236,64
Saamisten muutos muilta	93 590,87	-140 559,32
Korottomien velkojen muutos	913 635,04	305 279,24
	996 253,20	173 956,56
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	996 253,20	173 956,56
RAHAVAROJEN MUUTOS	-2 047 722,81	216 300,87

Vesilaitoksen tase

	2018	2017
V A S T A A V A A		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
AINEELLISET HYÖDYKKEET		
RAKENNUKSET	3 689 707,64	3 817 905,99
KIIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET	12 521 990,64	8 731 522,60
KONEET JA KALUSTO	4 659,96	6 990,00
AINEELLISET HYÖDYKKEET	16 216 358,24	12 556 418,59
PYSYVÄT VASTAAVAT	16 216 358,24	12 556 418,59
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
VAIHTO-OMAIUUUS		
VALMIIT TUOTTEET/TAVARAT	101 920,78	90 948,07
VAIHTO-OMAIUUUS	101 920,78	90 948,07
SAAMISET		
LYHYTAIKAISET SAAMISET		
MYYNTISAAMISET	1 023 394,90	1 112 494,85
MUUT SAAMISET	0,00	633 390,03
SIIRTOSAAMISET	1 415,64	5 906,56
LYHYTAIKAISET SAAMISET	1 024 810,54	1 751 791,44
SAAMISET	1 024 810,54	1 751 791,44
VAIHTUVAT VASTAAVAT	1 126 731,32	1 842 739,51
V A S T A A V A A	17 343 089,56	14 399 158,10
V A S T A T T A V A A		
OMA PÄÄOMA		
PERUSPÄÄOMA	-9 102 227,76	-9 102 227,76
ED.TILIKAUSIEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-2 750 514,05	-2 080 228,24
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-615 963,64	-670 285,81
OMA PÄÄOMA	-12 468 705,45	-11 852 741,81
VIERAS PÄÄOMA		
PITKÄAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA		
MUUT PITKÄAIKAISET VELAT	-1 977 417,18	-1 924 392,38
PITKÄAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA	-1 977 417,18	-1 924 392,38
LYHYTAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA		
OSTOVELAT	-1 075 522,44	-374 468,70
MUUT LYHYTAIKAISET VELAT	-1 598 745,62	-163 742,80
SIIRTOVELAT	-222 698,87	-83 812,41
LYHYTAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA	-2 896 966,93	-622 023,91
VIERAS PÄÄOMA	-4 874 384,11	-2 546 416,29
V A S T A T T A V A A	-17 343 089,56	-14 399 158,10

Vesilaitoksen talousarviovertailu 2018

	TP 2017 1000€	Alkuperäinen talousarvio	Ta muutoks et	Talousarvio muut.jälkeen	Toteutuma 2018	Poikkeama	Tot%
MYYNTITUOTOT	3 628	3 719 960	0	3 719 960	3 661 529,71	58 430,29	98,4
VUOKRATUOTOT	201	202 200	0	202 200	201 898,07	301,93	99,9
MUUT TOIMINTATUOTOT	1	1 500	0	1 500	1 653,50	-153,50	110,2
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	47	24 000	0	24 000	26 419,14	-2 419,14	110,1
MUUT RAHOITUSTUOTOT	5	0	0	0	6 475,21	-6 475,21	0,0
TULOT	3 883	3 947 660	0	3 947 660	3 897 975,63	49 684,37	98,7
PALKAT JA PALKKIOT	-419	-477 750	0	-477 750	-441 402,68	-36 347,32	92,4
ELÄKEKULUT	-125	-132 230	0	-132 230	-124 956,82	-7 273,18	94,5
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-17	-20 210	0	-20 210	-15 994,15	-4 215,85	79,1
HENK.KORVAUKSET JA MUUT	0	0	0	0	4 757,60	-4 757,60	0,0
MUIDEN PALVELUJEN OSTOT	-734	-824 450	0	-824 450	-749 422,95	-75 027,05	90,9
OSTOT TILIKAUDEN AIKANA	-543	-583 700	0	-583 700	-534 210,59	-49 489,41	91,5
VUOKRAKULUT	-46	-48 570	0	-48 570	-41 986,46	-6 583,54	86,4
MUUT TOIMINTAKULUT	-27	-27 200	0	-27 200	-24 186,87	-3 013,13	88,9
MUUT RAHOITUSKULUT	-546	-550 000	0	-550 000	-546 134,00	-3 866,00	99,3
						-190	
MENOT	-2 458	-2 664 110	0	-2 664 110	-2 473 536,92	573,08	92,8
NETTO	1 425	1 283 550	0	1 283 550	1 424 438,71	-140 888,71	111,0
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-755	-814 400	0	-814 400	-808 475,07	-5 924,93	99,3

Hulevesien käsittelyn tuloslaskelma

	2018	2017
LIIKEVAIHTO	63 509,35	49 830,40
MATERIAALIT JA PALVELUT		
Aineet,tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-15 648,05	-2 840,01
Palvelujen ostot	-97 486,85	-75 666,45
	<u>-113 134,90</u>	<u>-78 506,46</u>
HENKILÖSTÖKULUT		
Palkat ja palkkiot	-1 894,52	-213,80
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-317,35	-36,45
Muut henkilösivukulut	-71,13	-9,61
	<u>-2 283,00</u>	<u>-259,86</u>
POISTOT JA ARVONALENTUMISET		
Suunnitelman mukaiset poistot	-62 094,50	-66 768,28
LIIKETOIMINNAN MUUT KULUT	0,00	-60,00
LIIEKEYLIJÄÄMÄ(+)/LIIKEALIJÄÄMÄ(-)	-114 003,05	-95 764,20
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT		
Korvaus jäännöspääomasta	-76 525,00	-53 727,00
	<u>-76 525,00</u>	<u>-53 727,00</u>
TILIKAUDEN YLI-(+)/ALIJÄÄMÄ(-)	-190 528,05	-149 491,20

Hulevesien käsittelyn tase

	2018	2017
V A S T A A V A A		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
AINEELLISET HYÖDYKKEET		
KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET	765 845,68	827 940,18
AINEELLISET HYÖDYKKEET	765 845,68	827 940,18
PYSYVÄT VASTAAVAT	765 845,68	827 940,18
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
VAIHTO-OMAIUUUS		
VALMIIT TUOTTEET/TAVARAT	0,00	1 332,00
VAIHTO-OMAIUUUS	0,00	1 332,00
SAAMISET		
LYHYTAIKAISET SAAMISET		
MYYNTISAAMISET	0,00	1 480,00
MUUT SAAMISET	11 210,61	12 091,15
LYHYTAIKAISET SAAMISET	11 210,61	13 571,15
SAAMISET	11 210,61	13 571,15
VAIHTUVAT VASTAAVAT	11 210,61	14 903,15
V A S T A A V A A	777 056,29	842 843,33
V A S T A T T A V A A		
OMA PÄÄOMA		
JÄÄNNÖSPÄÄOMA	-1 377 894,78	-1 275 421,87
ED.TILIKAUSIEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	474 087,13	324 595,93
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	190 528,05	149 491,20
OMA PÄÄOMA	-713 279,60	-801 334,74
VIERAS PÄÄOMA		
PITKÄAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA		
MUUT PITKÄAIKAISET VELAT	-63 638,10	-41 318,50
PITKÄAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA	-63 638,10	-41 318,50
LYHYTAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA		
OSTOVELAT	-138,59	-190,09
LYHYTAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA	-138,59	-190,09
VIERAS PÄÄOMA	-63 776,69	-41 508,59
V A S T A T T A V A A	-777 056,29	-842 843,33

Hulevesien käsittelyn rahoituslaskelma

	2018	2017
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
LIIKEYLIJÄÄMÄ (-ALIJÄÄMÄ)	-114 003,05	-95 764,20
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	62 094,50	66 768,28
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	-76 525,00	-53 727,00
	-128 433,55	-82 722,92
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	0,00	0,00
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-128 433,55	-82 722,92
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET		
Vaihto-omaisuuden muutos	1 332,00	0
Saamisten muutos muilta	2 360,54	3 838,85
Korottomien velkojen muutos	22 268,10	23 515,64
	25 960,64	27 354,49
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	25 960,64	27 354,49
RAHAVAROJEN MUUTOS	-102 472,91	-55 368,43

Hulevesien käsittelyn talousarvion toteutumisvertailu 2018

	TP 2017 1000€	Alkuperäinen talousarvio	Talousarv. muutokset	Talousarvio muut. jälkeen	Toteutuma 2018	Poikkeama	Tot%
MYYNTITUOTOT	50	55 000	0	55 000	63 509,35	-8 509,35	115,5
TULOT	50	55 000	0	55 000	63 509,35	-8 509,35	115,5
PALKAT JA PALKKIOT	0	-5 000	0	-5 000	-1 894,52	-3 105,48	37,9
ELÄKEKULUT	0	-840	0	-840	-317,35	-522,65	37,8
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	0	-210	0	-210	-71,13	-138,87	33,9
MUIDEN PALVELUJEN OSTOT	-76	-38 500	0	-38 500	-97 486,85	58 986,85	253,2
OSTOT TILIKAUDEN AIKANA	-3	-4 500	0	-4 500	-15 648,05	11 148,05	347,7
VUOKRAKULUT	0	-250	0	-250	0,00	-250,00	0,0
MUUT RAHOITUSKULUT	-54	-60 000	0	-60 000	-76 525,00	16 525,00	127,5
MENOT	-133	-109 300	0	-109 300	-191 942,90	82 642,90	175,6
NETTO	-83	-54 300	0	-54 300	-128 433,55	74 133,55	236,5
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-67	-62 100	0	-62 100	-62 094,50	-5,50	100,0

Tilakeskus / eriyttämisen periaatteet

Tilapalvelun tilinpäätöslaskelmat on johdettu kunnan kirjanpidosta laskennallisesta eriyttämisestä annetun suosituksen mukaisesti. Kaupungin lainoista ei ole erotettu laitoksille omia lainoja vaan laskennallinen pitkäaikainen velka sisältyy jäännöspääomaan. Tilapalvelun jäännöspääomalle ei ole määritelty korkoa.

Tilakeskuksen toimintakertomus on esitetty sivulla 62 (Tilakeskus).

	2018	2017
LIIKEVAIHTO		
Myyntituotot (ulk.)	52 712,44	70 662,32
Myyntituotot (sis.)	39 318,52	100 861,69
Vuokratuotot (ulk.)	1 171 832,74	1 133 430,45
Vuokratuotot (sis.)	5 718 074,13	6 059 376,20
LIIKEVAIHTO	6 981 937,83	7 364 330,66
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	97 642,46	124 955,12
LIIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT	158 962,06	16 159,04
MATERIAALIT JA PALVELUT		
Aineet,tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-2 125 286,58	-2 095 317,93
Palvelujen ostot	-2 005 967,21	-2 269 960,34
	-4 131 253,79	-4 365 278,27
HENKILÖSTÖKULUT		
Palkat ja palkkiot	-928 487,19	-981 727,59
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-304 484,54	-317 275,61
Muut henkilösivukulut	-30 628,48	-39 088,56
	-1 263 600,21	-1 338 091,76
POISTOT JA ARVONALENTUMISET		
Suunnitelman mukaiset poistot	-199 180,24	-185 719,42
Arvonalentumiset	0,00	-7 580,20
	-199 180,24	-193 299,62
LIIKETOIMINNAN MUUT KULUT	-2 112 826,38	-2 171 054,28
LIIEKEYLIJÄÄMÄ(+)/-ALIJÄÄMÄ(-)	-468 318,27	-562 279,11
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT		
Muut rahoitustuotot	199,95	259,30
Muut rahoituskulut	-0,08	0,00
	199,87	259,30
YLI-(+)/ALIJÄÄMÄ(-) ENNEN VARAUKSIA	-468 118,40	-562 019,81
POISTOERON LISÄYS(-) TAI VÄHENNYS(+)	5 456,40	5 456,40
TILIKAUDEN YLI-(+)/ALIJÄÄMÄ(-)	-462 662,00	-556 563,41

Tilakeskuksen rahoituslaskelma

	2018	2017
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
LIIEKEYLIJÄÄMÄ(+)/-ALIJÄÄMÄ(-)	-468 318,27	-562 279,11
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	199 180,24	193 299,62
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	<u>199,87</u>	<u>259,30</u>
	-268 938,16	-368 720,19
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot	-436 650,49	-549 936,80
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,00	0,00
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulo	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>
	-436 650,49	-549 936,80
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-705 588,65	-918 656,99
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutos	3 783,60	23 910,30
Vaihto-omaisuuden muutos	0,00	7 830,00
Saamisten muutos	41 207,12	-127 391,60
Korottomien velkojen muutos	<u>148 775,56</u>	<u>341 261,43</u>
	193 766,28	245 610,13
RAHAVAROJEN MUUTOS	-511 822,37	-673 046,86

TILAKESKUKSEN TASE

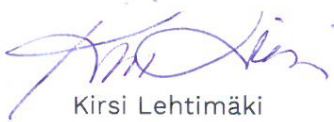
V A S T A A V A A	2018	2017
PYSYVÄT VASTAAVAT		
AINEELLISET HYÖDYKKEET		
RAKENNUKSET	2 962 302,52	2 199 254,70
KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET	47 426,09	57 155,86
ENNAKKOMAKSUT JA KESKENERÄISET HANKINNAT	0,00	515 847,80
AINEELLISET HYÖDYKKEET	3 009 728,61	2 772 258,36
PYSYVÄT VASTAAVAT	3 009 728,61	2 772 258,36
SAAMISET		
LYHYTAIKAISET SAAMISET		
MYYNTISAAMISET	94 721,13	135 928,25
MUUT SAAMISET	0,00	0,00
LYHYTAIKAISET SAAMISET	94 721,13	135 928,25
SAAMISET	94 721,13	135 928,25
VAIHTUVAT VASTAAVAT	94 721,13	135 928,25
V A S T A A V A A	3 104 449,74	2 908 186,61
V A S T A T T A V A A		
OMA PÄÄOMA		
JÄÄNNÖSPÄÄOMA	-5 334 936,99	-4 835 602,46
ED.TILIKAUSIEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	2 370 088,33	1 813 524,92
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	462 662,00	556 563,41
OMA PÄÄOMA	-2 502 186,66	-2 465 514,13
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
POISTOERO	-1 914,35	-7 370,75
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
MUUT TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	-27 693,90	-23 910,30
VIERAS PÄÄOMA		
LYHYTAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA		
SAADUT ENNAKOT	-8 673,90	-10 872,34
OSTOVELAT	-551 493,09	-400 519,09
SIIRTOVELAT	-12 487,84	0,00
LYHYTAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA	-572 654,83	-411 391,43
VIERAS PÄÄOMA	-572 654,83	-411 391,43
V A S T A T T A V A A	-3 104 449,74	-2 908 186,61

6. ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT

TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUS

Heinolassa 25.3.2019

HEINOLAN KAUPUNGINHALLITUS

Kirsi Lehtimäki

Fuat Wafin

Sanna Karppinen

Marko Heino

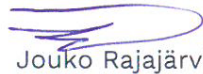

Raili Hildén

Ilkka Jaakkola

Kaija Järvinen

Jouko Rajajärvi

Timo Virtanen

KAUPUNGINJOHTAJA

Jari Parkkonen

Heinolan kaupunginhallitus on päätöksellään 20.5.2019 § 113 korjannut ja täydentänyt tätä 25.3.2019 allekirjoittamaansa asiakirjaa.

TILINTARKASTUSMERKINTÄ

Suoritetusta tarkastuksesta on annettu tänään kertomus,

Heinolassa 20. päivänä toukokuuta 2019

BDO Auditor Oy, tilintarkastusyhteisö

AV

Helge Vuoti

JHT, HT

7. LUETTELO KIRJANPITOKIRJOISTA JA TOSITTEIDEN LAJEISTA

Kirjanpitokirjat

Kirjauspäiväkirjat sähköisessä arkistossa
 Pääkirja sähköisessä arkistossa
 Ostoreskontran päiväkirjat sähköisessä arkistossa
 Myyntireskontran päiväkirjat sähköisessä arkistossa
 Käyttöomaisuuskirjanpito sähköisessä arkistossa
 Talousarvion toteutuma sähköisessä arkistossa
 Tasekirja

Käytetyt tositelajit

1 Pankkitositteet	46 Myyntilaskut rak.valv./Intime
2 Kassatositteet	47 Myyntilaskut rak.valv./XCITY
3 Palkkatositteet	48 Myyntilaskut venepaikat
4 kassatositteet liikuntapalvelut	53 Myyntilaskut vanhustyö
6 Myyntireskontrasuoritukset	54 Myyntilaskut Effica päivähoito
7 Myyntireskontrasuoritukset Intrum Justitia	55 Myyntilaskut hammashuolto
8 Mr-suoritukset korttisaatavat	56 Myyntilaskut Effica terveystoimi
10 Muistiotositteet rahatsto	60 Sisäiset laskut vesi
11 Muistiotositteet teke	79 Poistot
20 Ostoreskontramaksut	81 Varastot WM tekninen toimi
21 Ostoreskontralaskut	88 Vyörytykset SL
22 CPU kassasaatavat	89 Kirjanpidon tulos
30 Myyntilaskut kanslia	90 Sisäisen laskennan tulos
31 Myyntilaskut taloushallinto	91 Alv:n jako
32 Myyntilaskut Intime päivähoito	92 Laskennalliset SL
33 Myyntilaskut koulutoimi	93 Automaattikirjaukset SL
34 Myyntilaskut tekninen toimi	94 SEB
35 Myyntilaskut Intime terveystoimi	98 Evli Pankki
36 Myyntilaskut musiikkiopisto	99 Alfred Berg
37 Myyntilaskut kulttuuritoimi	
38 Myyntilaskut kirjasto	
39 Myyntilaskut liikuntatoimi	
40 Myyntilaskut sosiaalityö	
41 Myyntilaskut maa-alueet	
42 Myyntilaskut vesihuoltolaitos	
43 Myyntilaskut vesilaskut	
45 Myyntilaskut ympäristötoimi	

8. HYVINVOINTITILINPÄÄTÖS 2018

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (hyte) Heinolassa 2018

Väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on yksi kuntien perustehtävistä ja sitä toteutetaan Heinolassa kaikilla toimialoilla. Hyte on käsitteenä monitasoinen. Siihen yhdistyy niin asukkaan oma kokemus, toiminta ja vastuu kuin eri toimijoiden tavoitteet, suunnitelmat ja toimenpiteet. Kunnille annettu tehtävä käsittää hyvinvointitiedon seuraamisen, raportoinnin, tiedottamisen, tavoitteiden asettamisen ja olemassa olevien toimintaa ohjaavien ohjelmien kytkemisen osaksi tavoitteiden eteenpäin viemistä. Kuntien terveydenedistämisen aktiivisuutta seurataan valtakunnallisesti TEA-viisarin avulla. Vuoden 2018 Tea-viisari-arviointikohteita olivat, perusterveydenhuolto, liikunta ja toisen asteen oppilaitosten tiedonkeruut.

Heinolan hyte-toimintaa johtaa kaupunginjohtajan johtoryhmä. HYTE-työn suunnittelusta ja käytännön toteutuksesta vastaa poikkihallinnollinen hyvinvointityöryhmä. Ryhmä kokoontui vuoden aikana 11 kertaa, joista yksi oli kehittämisäamupäivä yhdessä työryhmien puheenjohtajien kanssa. Heinolan Lape-kokoukset (Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma 2016-2018) olivat osa hyvinvointityöryhmän työskentelyä. Hyte-toiminta käsitti myös tapaamisia kuntalaisten ja kolmannen sektorin kanssa. Toiminta kohdentuu kaikkiin ikäryhmiin. Erityinen painopiste vuonna 2018 oli yksinäisyyden vähentäminen.

Terveydenhuoltolaki (1326/2010 §12) velvoittaa kunnat valmistelemaan hyvinvointikertomuksen kerran valtuustokaudessa ja päivittämään sen vuosittain osana kuntasuunnittelua. Toiminnan runkona toimii hyvinvointisuunnitelma 2017-2021. Käytössä on kuntaliiton ylläpitämä sähköinen hyvinvointikertomus, joka tarjoaa alustan hyvinvointijohtamisen, kunnan toiminnan ja talouden suunnittelun yhteen sovittamiseksi. Vuoden 2018 suppea raportointi annettiin kaupungin valtuustolle hyvinvointitilinpäätöksenä tasekirjassa. Ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä koskevan lain 523/2015 5 §:n mukainen toimielin, hyvinvointilautakunta, sai vuoden aikana toiminnasta kaksi raporttia. Laaja hyvinvointikertomus laaditaan valtuustokauden päättyessä keväällä 2021.

Hyvinvoinnin tilasta ja toimenpiteistä

Asukkaita koskevaa hyvinvointitietoa on koottu kansallisista, maakunnallisesta ja paikallisista kyselyistä sekä arkitiedosta. Tietoa on analysoitu työryhmissä ja ajatuksia niistä on koottu sähköiseen hyvinvointikertomukseen. Työryhmien tuotokset käytiin läpi Hyryn kehittämispäivässä, jossa aineistosta koottiin nostot vuoden 2019 toimenpiteiksi.

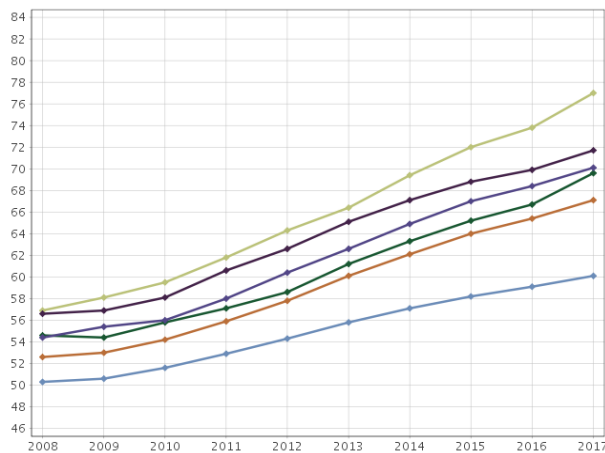
Ilonaiheita Heinolassa ovat alaikäisten tupakoinnin ja humalajuomisen laskusuunta, koulutustason nousu, hyvät palvelut, työllisyyden kehitys, työllisyyspalveluiden kuntouttavan työtoiminnan kaupunginosatoiminta, maksuttomat liikuntaryhmät työttömille ja nuorten työpajatoiminta, uudenlaiset keinot vastata haasteisiin, Miepä-työn kehittäminen, etsivä vanhustyön käynnistyminen ja avoimen päivätoiminnan käynnistyminen. Ympäristö tuottaa asukkaille hyvinvointia ja Heinolassa on hyvät puitteet liikkumiselle. Sairaalan vuodeosastohoidon keskimääräinen kesto on lyhyt. Kotiin vietävien palveluiden avulla ikäihmisten kotona asuminen mahdollistuu mahdollisimman pitkään.

Huolenaiheina puolestaan nousevat mm. nuorten ylipaino, hengästyttävän liikunnan ja harrastamisen määrä, nuorten aikuisten kotiin jääminen, päihteiden käyttö, mielenterveysongelmat, yksinäisyyden kokemus, kiusaaminen, ikäihmisten turvattomuus ja muistisairaudet. Asukkaiden tulotaso on maan keskitason alapuolella, erityisesti eläkeläisillä. Poliisin tilastojen mukaan rikosten ja hälytystehtävien määrä on kokonaisuutena kasvussa. Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten määrän lasku on pysähtynyt. Muita huolen aiheita ovat mm. erikoissairaanhoidon tarpeen nousu ja alkoholin myynnin korkea määrä asukasta kohden.

Hyvinvointityöryhmän kokoamia, eri toimialojen toteuttamia toimenpiteitä vuonna 2018 hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden edistämiseksi on kertynyt paljon. Teemat ovat liittyneet esimerkiksi

- turvallisten fyysisten ympäristöjen suunnitteluun ja rakentamiseen, kuten kaupunkiympäristö, koulut, esteettömyys, suojatievalot, kylien turvallisuussuunnitelmat
- terveellisten elintapojen lisäämiseen mm. sydänmerkkiateriat, kampanja energiajuomien myynnin rajaamiseksi yli 15 vuotiaille, ylijäämäruokajakelu sekä liikkumisen mahdollisuuksien parantaminen (seniorikuntosali, ulkoilureittien merkinnät, tekonurmikenttä, leikkipuistorakenteet, liikuntakaveritoiminta ja työttömien maksuton KKI)
- varhaisten tukimuotojen kehittämiseen ja osallistumisen ja itsenäisen asioinnin mahdollisuuksien parantamiseen kuljetusratkaisujen avulla
- tiedottamisen näkökulmasta merkittävää on ollut kaupungin sähköinen kanavien lisäksi oppaat ikäihmisille ja ”Minun harrastukseni”-vihkonen.

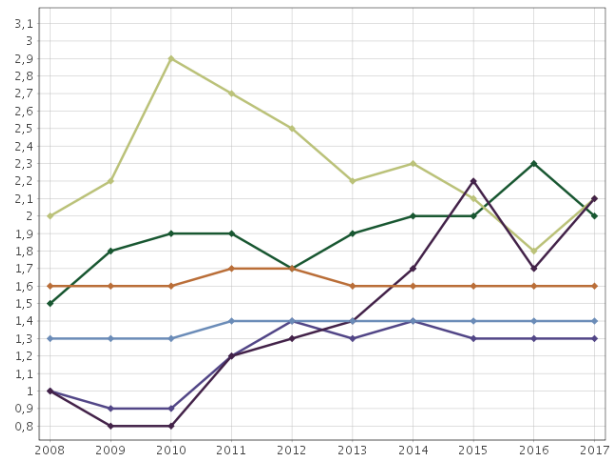
Huoltosuhte, väestöllinen

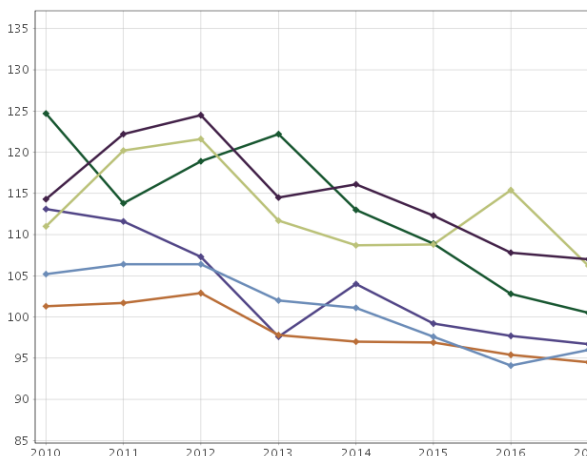
Ilmaisee, montako alle 15 v ja 65 v täyttänyttä on sataa 15 - 64-vuotiaasta (työikäistä) kohti. Mitä enemmän lapsia ja/tai eläkeikäisiä on, sitä korkeampi on 0,5 eli kahta työikäistä kohti yksi huollettava ikäinen => 2030 suhde on jo yli 0,7 eli sataa työikäistä kohden huollettavan ikäisiä on (yli) 70. Suomen väestörakenne siis vanhenee.

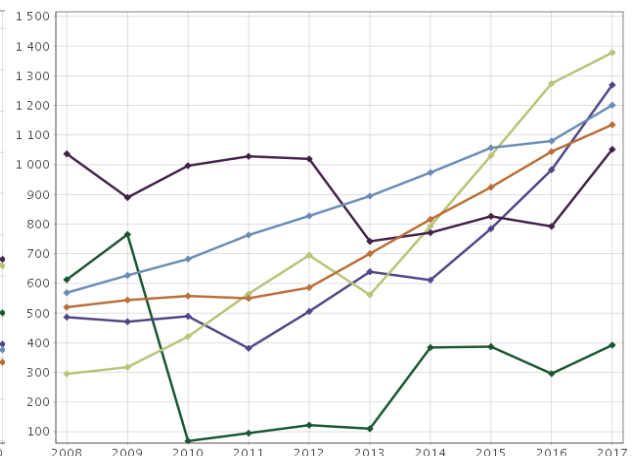
Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0 - 17-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä

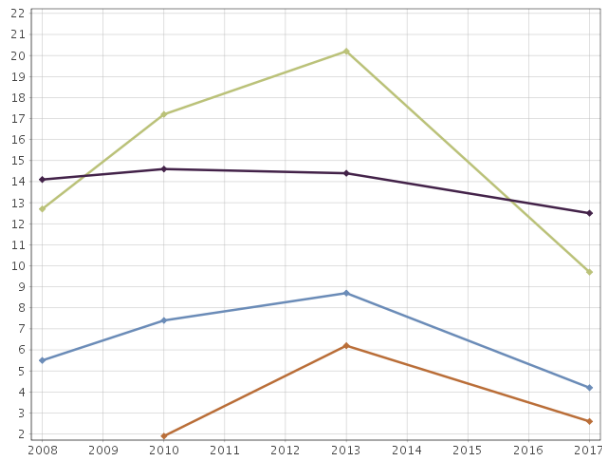
Sairauspäivärahaa saaneet 25 - 64-vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä

Erikoissairaanhoidon avohoitokäynnit, nuorisopsykiatria / 1 000 13 - 17-vuotiaasta

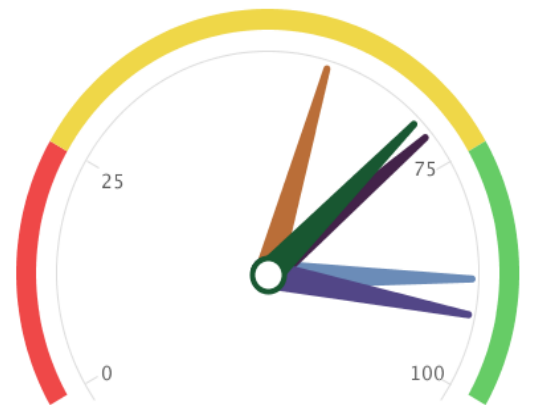

Terveystiedon aktiivisuus : Heinola

8. JA 9. LUOKAN OPPILAISTA

- KÄYTTÄÄ ALKOHOLIA VIIKOITTAIN
- NUUSKAA PÄIVITTÄIN
- TOSI HUMALASSA VÄHINTÄÄN KERRAN KUUKAUDESSA
- TUPAKOI PÄIVITTÄIN

■ Huono tulos ■ Parannettavaa ■ Hyvä tulos

- Kuntajohto
- Perusopetus
- Lukiokoulutus
- Ammatillinen koulutus
- Liikunta
- Perusterveydenhuolto

Vuoteen 2019

Painopisteenä jatkuu yksinäisyyden vähentäminen. Toimenpiteinä ovat lasten tunnetaitojen vahvistaminen, kiusaamisen ehkäisy, työttömien kohtaamispaikka, kävely- ja pyöräilyreittien kartoittaminen, kampanjat ja harrastusmahdollisuuksista tiedottaminen. Ajankohtaista on myös ennakkovaikutusten arvioinnin vahvistaminen. Maakunnallinen hyte-työ tuo mm. lasten ja nuorten sekä ikäihmisten hyvinvointisuunnitelmien osalta yhteistyötä muiden kuntien kanssa

PIENI KAUPUNKI,
ISO ELÄMÄ

Heinola